

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPORCULARIN İŞ HUKUKUNDAN DOĞAN
UYUŞMAZLIKLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI:
YARGITAY KARARLARI ÖRNEĞİ**

Mehmet Şükrü GÜCAL

**SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Funda KOÇAK**

**ANKARA
2023**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPORCULARIN İŞ HUKUKUNDAN DOĞAN
UYUŞMAZLIKLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI:
YARGITAY KARARLARI ÖRNEĞİ**

Mehmet Şükrü GÜCAL

SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Funda KOÇAK

**ANKARA
2023**

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları: Yargıtay Kararları Örneği” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Mehmet Şükrü GÜCAL

Tarih: 09/01/2023

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Spor Bilimleri Anabilim Dalında

Mehmet Şükrü GÜCAL tarafından hazırlanan

“Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları:

Yargıtay Kararları Örneği” adlı tez çalışması

aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak

OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile kabul/red edilmiştir.

Tez savunma Tarihi: 09/01/2023

Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

Gazi Üniversitesi

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Funda KOÇAK

Ankara Üniversitesi

Üye

Prof. Dr. Oğuz ÖZBEK

Ankara Üniversitesi

Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Fügen AKTAN

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay Sayfası	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	vii
Simgeler ve Kısaltmalar	viii
Şekiller	ix
Çizelgeler	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Spor ve Sporcu Tanımı	2
1.2. Sporda Amatörlük-Profesyonellik Kavramları	3
1.3. Sporun Küreselleşmesi	4
1.4. Spor Hukukunun Kapsamı ve Ele Aldığı Konular	5
1.5. Uluslararası Spor	6
1.5.1. Uluslararası Sporun Piramitsel Yapısı	7
1.6. Sporcu Sözleşmeleri	9
1.6.1. Spor Emek Göçü	9
1.6.2. Sporcu Sözleşmelerinde Temel Sorunlar	10
1.6.3. Bosman Davası	12
1.6.4. Çeşitli Avrupa Birliği Ülkelerinde Sporcu Sözleşmeleri	13
1.7. Türk Sporunun Yapısal Düzeni	15
1.7.1. Anayasal Düzenleme	15
1.7.2. Sportif Üst Kuruluşlar	16
1.7.3. Milli Olimpiyat Komitesi	16
1.7.4. Gençlik ve Spor Bakanlığı	18
1.7.5. Federasyonlar	19
1.7.5.1. 3289 Sayılı Kanun Uyarınca Federasyonlarla İlgili Temel Düzenlemeler	19
1.7.5.1.1. Türkiye Futbol Federasyonu	21
1.8. Türk Spor Hukukunda Amatör Profesyonel Ayrımı	24
1.8.1. Bosman Kararının Türk Spor Hukukuna Etkisi Bakımından Amatör ve Profesyonel Ayrımı	25
1.9. Türk Hukukunda Sporcu Sözleşmeleri	26
1.9.1. Sporcu İle Kulüp Arasındaki Hukuki İlişki	27
1.9.2. Profesyonel Sporcu Sözleşmesinin Unsurları ve İşyeri Kavramı	29
1.9.3. Sözleşmenin Tarafları	29
1.9.3.1. İşçi (Sporcu) Tarafı	30
1.9.3.2. İşveren (Kulüp) Tarafı	32
1.9.4. Hizmet Sözleşmesinin Kurulması	34
1.9.4.1. Tarafların Karşılıklı Uygun İrade Beyanı (İcap ve Kabul)	34
1.9.4.2. Sporcu İle Kulüp Arasındaki Sözleşme Süresi	38
1.9.4.3. Sporcu İle Kulüp Arasındaki Sözleşmenin Konusu ve Kapsamı	40
1.9.4.4. Tarafların Karşılıklı Hak ve Borçları	41
1.10. Mevcut Düzenlemeler	41

1.10.1.	Borçlar Kanununda Yer Alan Düzenlemeler	42
1.10.1.1.	İşçinin (Sporcunun) Borçları ve Hakları	42
1.10.1.2.	İşverenin (Kulüplerin) Borçları	44
1.10.2.	Federasyonların Düzenlemeleri	45
1.10.2.1.	Futbolda Tarafların Karşılıklı Hak ve Yükümlülükleri	45
1.10.2.2.	Basketbol Tarafların Karşılıklı Hak ve Yükümlülükleri	48
1.10.2.3.	Voleybol Tarafların Karşılıklı Hak ve Yükümlülükleri	51
1.11.	Sporcu Transferleri	55
1.11.1.	Sporcunun İlk Kez Profesyonel Sözleşme İmzalamasıyla ve Mevcut Sözleşmesinin Yenilenmesiyle Gerçekleşen Transfer	55
1.11.2.	Sporcunun Başka Bir Kulübe Aktarılması Yoluyla Gerçekleşen Transfer	57
1.11.3.	Geçici Transfer	62
1.11.3.1.	Federasyon Düzenlemeleri	63
1.12.	Sporcu Sözleşmelerinin Sona Ermesi	65
1.12.1	Genel Hükümler (Borçlar Kanunu)	65
1.12.2	Özel Düzenlemeler	67
1.12.2.1	Türkiye Futbol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı	67
1.12.2.2.	Türkiye Basketbol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı	71
1.12.2.3.	Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı	72
1.13.	Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklarla İlgili Yargıtay Kararlarının İncelenmesi	75
1.13.1	Futbol, Basketbol ve Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı ve Sporcu Sözleşmesinden Kaynaklı Hukuki Uyuşmazlıklar İle İlgili Yargıtay Kararları	76
1.14.	Konuyla İlgili Araştırmalar	77
1.14.1.	Yurtdışı Araştırmalar	77
1.14.2.	Yurtiçi Araştırmalar	78
1.15.	Araştırmanın Önemi	79
1.16.	Araştırmanın Amacı	80
1.17.	Araştırmanın Sınırlılıkları	80
1.18.	Problem Cümlesi	80
1.18.1.	Alt Problemler	81
2.	GEREÇ VE YÖNTEM	82
2.1.	Araştırma Modeli	82
2.2.	Verilerin Toplanması	83
2.3.	Verilerin Analizi	83
3.	BULGULAR	84
3.1.	Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi	86
3.2.	Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi	93
3.3.	Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi	96
3.4.	Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi	97

4.	TARTIşMA	100
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER	109
ÖZET		114
SUMMARY		115
KAYNAKLAR		116
EKLER		120
Ek-1.	Etik Kurul İzni	120
Ek-2.	Yargıtay Başkanlığı İzni	122
Ek-3.	Sinerji İçtihat Programı İzni	123

ÖNSÖZ

Sporcuların sporcu sözleşmelerinden kaynaklı hukuki uyuşmazlıkları günden güne artmaktadır. Bu durum ülkemizde sporun gelişmesini engellemektedir. Spor hukuku önemli ve üzerinde durulması gereken bir konudur. Spor hukuku uluslararası alanda meydana gelen yenilikler ile ulusal ve uluslararası spor örgütlerinin aldığı kararlar doğrultusunda sürekli olarak gelişen ve içinde hem kamu hukuku hem de özel hukuk kurallarını barındıran karma bir hukuk dalıdır. Tüm bu kurallar çerçevesinde sporcuların haklarının korunması ve adil bir konumda sözleşmelerinin imzalanarak mağduriyet yaşamalarının engellenmesi hedeflenmektedir. Sporcu sözleşmeleri ile futbol, basketbol ve voleybol oynayan profesyonel sporcuların yaşamış olduğu hukuki uyuşmazlıklar Yargıtay kararları ışığında incelenmiştir.

Tez çalışma sürecinde bana katkılarını hiç esirgemeyen ve her zaman yanımda olup bilgisiyle yardımcı olan danışman hocam sayın Doç. Dr. Funda KOÇAK'a katkılarından dolayı sonsuz teşekkür ederim. Yüksek lisans ve tez sürecinde benden desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Oğuz ÖZBEK'e ve sayın Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU'na teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca bana her koşulda desteklerini esirgemeyen aileme ve kardeşime minnetlerimi bir borç bilerek tezimi ithaf ediyorum.

Mehmet Şükrü GÜCAL
Ankara, 2023

SİMGELER VE KISALTMALAR

AAET	Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
BK	Borçlar Kanunu
CIO	Uluslararası Olimpik Kurul
CJÜO	Ulusal Olimpik Kurul
FİFA	Uluslararası Futbol Birlikleri Federasyonu
FIUB	Uluslararası Voleybol Federasyonu
IAAF	Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
İK	İş Kanunu
MLB	Ulusal Beysbol Ligi
NBA	Ulusal Basketbol Ligi
NBPA	Oyuncular Birliği Sendikası
TFF	Türkiye Futbol Federasyonu
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
UEFA	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Uluslararası Sporun Hiyerarşik Şeması	7
Şekil 1.2. Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat Şeması	18

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1.	Futbol, Basketbol, Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcular ve Sporcu Sözleşmeleriyle İlgili Yargıtay Kararlarının Dağılımı	84
Çizelge 3.2.	Sporcu Sözleşmeleri ile Futbol, Basketbol ve Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Tarafından Karar Verilen Dosyaların Dava Konusuna Göre Dağılımı	85
Çizelge 3.3.	Sporcu Sözleşmeleri İle Futbol, Basketbol ve Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Tarafından Karar Verilen Dosyaların Karar Sonucuna Göre Dağılımı	85
Çizelge 3.4.	Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları	89
Çizelge 3.5.	Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları	93
Çizelge 3.6.	Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları	96
Çizelge 3.7.	Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklı Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları	98

1. GİRİŞ

Uluslararası Spor Hukuku'nun kaynağı Avrupa'da tek Pazar ilkesini düzenleyen, temel ekonomik özgürlüklere ilişkin Roma Antlaşması'dır (Roma Antlaşması, 1957). Tek Pazar ilkesi hiçbir sektörün topluluk hukuku dışında tutulmasını kabul etmez. Ancak topluluk hukukunun spor sektöründe aynen uygulanması sporun özgünlüğüne aykırıdır. Bu nedenle Avrupa Birliği seviyesinde Spor Hukuku'nun düzenlenmesi kolay olmamıştır. Bunun gerçekleşmesinde en önemli etken Avrupa Birliği kurumlarının, spora topluluk hukukunun uygulanmasında sporun özgünlüğünü kabul etmeleridir. Nice Deklarasyonu ile (Aralık 2000) hiçbir gücün spora direk uygulanamayacağı, sporun sosyal, kültürel ve eğitici karakterinin önemi ve sporun özgünlüğünün topluluk tarafından gerekirse antlaşmalarla garanti altına alınması gerektiği kabul edilmiştir (Nice Deklarasyonu, 2000).

Başlangıçta sporun Avrupa Birliği hukuku ile bağlılığı sporun ticari boyutu çerçevesinde kurulsada; zaman içinde sporun sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyokültürel bir aktivite olduğu kabul edilmiş, farklı bir çalışma alanı olan Spor Hukuku'nun ortaya çıkması, ticari ve sosyokültürel politikaların ortak bir noktada kesişmesiyle gerçekleşmiştir (Parrish, 2003). Küresel spor hukuku, özerk bir ulus ötesi hukuk düzeni ideolojisini geliştirmiştir. Bu sözde özerklik uluslararası spor organlarının ulusal mahkemelerin incelemesinden etkili bir dokunulmazlık talep etmelerine izin vermiştir. Ayrıca örgütler uluslararası kuruluşlar arasında, tartışmasız olarak rakipsiz ve bir dereceye kadar kendi yönetimlerine ve hesap verebilirliklerine imkan sağlamaktadır (Foster, 2019).

Sporun ticari, ekonomik ve sosyal konularda var olan etkinliğinin artarak devam ettiği günümüzde, çok geniş toplumları ilgilendiren spor olgusu yaşayan bir canlı organizma gibi giderek büyümeye ve gelişmeye devam etmektedir. Büyüyen bu

organizmanın kontrol edilebilirliği de değişen ve gelişen branşların çeşitliliği göz önüne alındığında giderek zorlaşmaktadır (Çolakoğlu ve Erturan, 2009).

Demokratik ve gelişmiş toplumlarda spor insanlar için bir gereksinimse hukukta bu toplumlar için vazgeçilmez bir unsurdur. Amatör veya profesyonel branşlarda yapılan spor müsabakalarında oluşacak uyuşmazlıklar ve ihtilaflar spor hukukunun konusudur. Spor hukuku aslında birçok hukuk dalını içine almaktadır. Bu sebeple geniş kapsamlıdır. Spor hukuku Türkiye’de yeni ve gelişmekte olan bir disiplindir. Spor Tahkim Kurulu sadece yönetim ve disiplin uyuşmazlıklarında kesin olarak karara bağlanacak olan yerdir. Spor hukuku için ülkemizde yapılan çalışmalar henüz yeterli seviyeye ulaşmamıştır. Spor hukuku kendi içinde ayrı kanunlaşmalıdır.

Ülkemizde sporcular için özel kanunların mevcut olmaması ve ihtisaslaşmış mahkemelerin bulunmaması sorun yaratmaktadır. Kanun koyucu, sporcuları kanun kapsamına almayarak çeşitli kanunlara atıf yapmakla yetinmiştir. Bu durum karşısında sporcular mağdur olmakla birlikte başvurabilecek bir kanun yolu sorunu da yaratmaktadır. Avrupa da ise sporcular için özel düzenlemeler mevcuttur. Ülkemizde de mevcut düzenlemelerin olması gerekmektedir. Sporcuların dava yoluna gittiği takdirde, davaların uzun zaman alması ve mahkemelerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmaması sporcuların mağdur olmalarına sebep olmaktadır.

1.1. Spor ve Sporcu Tanımı

Spor, kişilerin fiziksel ve psikolojik gelişimine katkı sağlayan, toplum ve devlet tarafından desteklenen bir faaliyet olarak ifade edebiliriz. Klasik anlayış içerisinde spor öncelikle bir eylem olarak kabul edilmiş ve “desport” kelimesinden türediği belirtilmiştir (Kartal, 2020). Spor, insanları harekete geçiren ve büyüleyen bir toplumsal fenomen haline geldi. Sporun yaygınlaşması ile beraber spor hukuku kavramı ortaya çıkmıştır. Bir meslek haline dönüşen sporun hukuk düzeni içinde güvence altına alınması gerekmektedir (Vieweg, 2010). Sporcular, belli bir hedef doğrultusunda başarı sağlamak ve gelir elde etmek amacıyla çalışmalarda bulunarak

önceden belirlenmiş olan oyun kuralları çerçevesinde hareket ederek rakiplerine üstünlük sağlamaya çalışan kişilerdir (Gülşen, 2013).

Spor, uygarlık tarihinin başlamasıyla oluşmuş ve günümüze kadar gelişerek, büyüyerek ve kurumsallaşarak gelmiştir. Hukuk düzeni içinde spor, kişinin kendisini geliştirme hakkı içinde temel hak niteliğine bürünmektedir. Bireyin kişisel gelişimi içinde yer alan bedensel ve ruhsal gelişimi de sağlığıyla beraber değerlendirilmelidir. Bu halde spor bireyin sağlık hakkının da bir unsuru olarak ortaya çıkmaktadır. Spor aynı zamanda aileden başlayan eğitim ve öğretim sürecinin içinde de yer almaktadır. Eğitimin sonunda spor bir iş alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Spor, günümüzde, bir hobi olmaktan uzak, kişilerin geçimlerini sağladıkları bir alan haline de dönüşmüştür (Kartal, 2020). Günümüzde spor birçok ülke tarafından önemsenmektedir. Bosman davası, spor tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Ülkelerarası transferler yaygınlaşarak, spor evrensel hale gelmiştir.

1.2. Sporda Amatörlük – Profesyonellik Kavramları

Amatör kavramı Fransızcadan dilimize aktarılmıştır. Amatör, “bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan, hevesli, meraklı kimse” anlamına gelmektedir ve kullanım olarak “profesyonel” kavramının karşıtıdır. Profesyonel ise “bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan kimse” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan görüleceği üzere spor alanındaki amatörler için de “Sportif bir faaliyeti maddi çıkar beklemezsizin, ilgisinden ötürü veya zevk için yapan meraklı kişiler” tanımına ulaşılabilir. Yapılan işten maddi çıkar sağlanması noktasında farklılaşan amatörlük ve profesyonellik kavramları spor alanında uygulamalardan dolayı birbirine yaklaşıp karışmış ve “gizli profesyonellik” gibi kavramları doğurmuştur (Özsoy, 2011).

Sporcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların çözüm yolları hakkında bilgi verilmeden önce sporcuların amatör - profesyonel olmalarının hukuki çözüm yollarına etki ettiği görülmektedir. Türk Hukuku'nda profesyonel sporcu kavramı,

yazılılık geçerlilik şartı olmakla, sadece futbolda hukukî bir zemine oturtulmuştur (Seymen, 2020).

1.3. Sporun Küreselleşmesi

İçinde yaşadığımız dünyanın en önemli olgularından olan Küreselleşme ve dinamikleri; yalnızca ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda değil, spor sektöründe de önemli değişimlere yol açmıştır (Bayraktar ve Tozoğlu, 2015). Bosman davası spor tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Ülkelerarası sporcu transferleri yaygınlaşarak, spor küreselleşme sürecine girmiştir.

Spor tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan genelinde bir yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan eğitici ve eğlendirici uğraştır. Spor, ferdin doğal çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak serbest zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zaman olacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, topluluğu bütünleştirici ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur. Kavram olarak “küresel” sözcüğünün kökeni, 400 yıl öncesine gitse bile, “küreselleşme” oldukça yenidir. İlk olarak 1960’larda ortaya çıkan küreselleşme kavramı, 1980’lerde sıkça kullanılmaya başlanmıştır. 1990’lara gelindiğinde de, bilim insanlarının önemini kabul ettiği anahtar bir sözcük haline gelmiştir. Küreselleşme, dünyada birçok ekonomik, finansal, politik, ulusal güvenlik, çevresel, sosyal, kültürel ve ulusal eyaletler arası teknolojik bağlantılar, piyasalar ve bireyler yoluyla kıtalararası mesafeleri birbirine bağlayan bir ağ olarak tanımlanmaktadır (Atasoy ve Kuter, 2005).

Küreselleşme, ülkelerin gelişen koşullara ayak uydurması sonucunu sağlayan evrensel bir kavramdır. Küreselleşme sonucu ülkelerin her anlamda kendilerini güncelleyerek çeşitli etkilere maruz kalmıştır. Spor da bunlardan biridir. Günümüzde sporun evrenselleşmedeki yeri yadsınamaz. Teknolojik faktörlerin de etkisiyle spor

her koşulda izlenebilecek duruma gelmiştir. Ayrıca sporun ekonomik ve ideolojik faktörlere de etkisi olmuştur. Kulüplerin reklamlardan ekonomik olarak ciddi gelirler elde etmesi bunu göstermektedir (Atasoy ve Kuter, 2005). Küreselleşen dünyada spor hukuku kavramı git gide önem kazanmaktadır. Spor hukukunun kapsamı genişleyerek geniş bir çevreye hitap etmeye başlamıştır.

1.4. Spor Hukukunun Kapsamı ve Ele Aldığı Konular

Spor hukukunun ilk ve ana ayırıcı özelliği kendi kendini düzenleyen bir sistem oluşudur. Uluslararası ve ulusal spor federasyonları “kendi” sporlarını ayrıntıları ile düzenleme, bu kuralları uygulama ve gerektiğinde icra etme hakkını kendileri için kullanmaktadırlar (Vieweg, 2010). Spor hukuku birçok hukuk dalını kapsamaktadır. İş Kanunu kapsamına alınmayarak, sadece Borçlar Kanununa atıf yapılmıştır. Bu durum belirsizlik ve mağduriyet yaratmaktadır. Sporcuları koruyucu maddelerin özel olarak kanun maddesi şeklinde düzenlenmemesi ve doğrudan sporcular için ihtisaslaşmış mahkemelerin olmaması sorunlar yaratmaktadır.

Spor hukuku diğer hukuk dallarına göre ayrı ve kapsamlı bir alandır. Çünkü profesyonel ve amatör sporların dahil olduğu çeşitli hukuk organları arasındaki etkileşim spor endüstrisinin doğasına özgü yasal hususları sunar. Spor dünyasının kendine özgü yasal kuralları vardır. Spor hukukunun kendine özgü yasaları ve ayrı mahkemeleri olmalıdır. Spor hukuku geniş ve kapsamlı bir alandır. Spor hukuku davalarında belirlenmiş yasal kurallar ve ilkeler olmalıdır. Genel mahkemeler yerine spor hukuku alanında uzmanlaşmış mahkemeler davalara bakmalıdır. Spor yasaları özel bir çalışma yapılarak belirlenmelidir. Sporcuların zarar görmeleri ve mağduriyet yaşamaları engellenmelidir (Rapp, 2012).

Spor geleneksel olarak sadece sosyal bir olgu değil, aynı zamanda kişilerin meslek olarak yaptığı ve para kazandığı bir durum haline gelmiştir. Bu durum sporcular için hukuki düzenlemelerin yapılmasına sebep olmakla birlikte, spor hukukunun ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur. Spor hukukunu dar kapsamlı

düşünmemek gerekir. Spor hukuku birçok hukuk dalını içine alan geniş kapsamlı bir olgudur ve bu konudaki düzenlemeler yetersizdir. Akademik çalışmaların ve hukuki düzenlemelerin artması gerekmektedir. Özellikle hukuki düzenlemeler konusunda ülkemiz yetersiz kalmaktadır (Parrish, 2003).

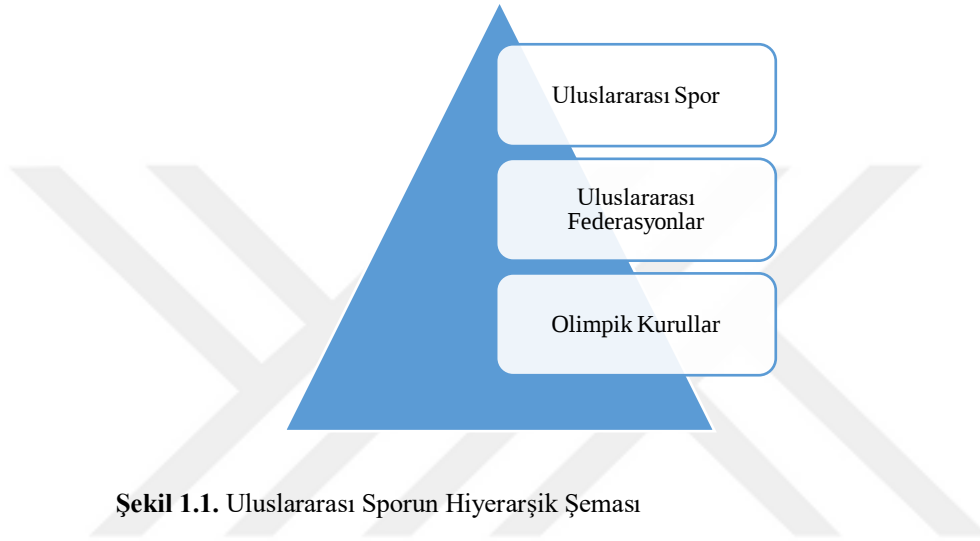
1.5. Uluslararası Spor

Uluslararası spor kavramı özellikle Bosman davasından sonra önem kazanmıştır. Sporcuların, ülkeler arasında transfer edilebilmesi sonucu uluslararası spor kanunlar ve anayasalar aracılığıyla düzenleme altına alınmıştır. Uluslararası federasyonlar kurularak sporun işlevsel hale getirilmesi sağlanmıştır. Uluslararası federasyonlar tarafından alınan kararlar sporcuların kariyerini etkilemekle birlikte, hukuki düzenlemelerin önemi de görülmüştür. Bu federasyonlar bağımsız olarak kurulmuştur. Kendilerine özgü kurallar getirerek yargı yetkisini de kullandığı zamanlar olmuştur. Uluslararası federasyonlar mahkemelerden ve ulusal hukuk düzeninden bağımsız karar vererek hiçbir yere bağlı olmadığını göstermektedir. Bu federasyonlar ancak kendi kurumları ve kanunları tarafından karar vererek bağımsız olma niteliğini kaybetmemiştir. Sporcuların mağduriyet yaşamaması için küresel anlamda yaygınlaşan bu kurumların spor hukuku için de yeri önemlidir. Verdikleri kararlar sporcular ve kulüpler için emsal nitelikte olmakla birlikte bağlayıcılıkta kazanmaktadır (Foster, 2012).

Uluslararası spor federasyonlarının düzenlemeleri spor endüstrisini uzun zamandır rahatsız ediyor ve zaman içinde hemen hemen her sporu etkiliyor. Bu düzenlemeler sporun manipüle edilmesini ve amaç dışına çıkılmasını engelliyor. Rekabet ortamını legal bir şekilde sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılarak sporcuların hakları korunmuş oluyor (Kuwelker ve ark., 2022).

1.5.1. Uluslararası Sporun Piramitsel Yapısı

Dünyada sporun küreselleşmesiyle Uluslararası Spor, Uluslararası Federasyonlar ve Olimpik Kurulların önemi artmıştır. Uluslararası düzeyde yapılan spor müsabakalarında ülkelerin belirleyeceği müsabaka kuralları hukuk kuralları ile iç içe şekilde hazırlanmak zorundadır (Will, 1993).

Şekil 1.1. Uluslararası Sporun Hiyerarşik Şeması

Şekil 1.1. de görüleceği üzere piramit içinde yer alan Uluslararası Spor, Uluslararası Federasyonlar ve Olimpik Kurulların kendi içinde örgütlenerek spor hukukunun kapsamı içine dahil edilmiştir (Şekil 1.1.).

Spor hukukunun öneminin artmasıyla uluslararası spor için yasal düzenlemeler zorunlu kılınmıştır. Uluslararası spor bölümlere ayrılmıştır. Bu bölünmeler neticesinde ülkeler spor hukuku konusunda düzenlemeler yaparak sporcuların mağdur olmasını engellemişlerdir. Ülkemizde bu düzenlemeler ne yazık ki yetersiz kalmaktadır. Örneğin Almanya'da 16 eyaletin futbol dernekleri Alman Futbol Federasyonu'nda toplanmaktadırlar. Aynı şey; voleybol, basketbol ve futbol için de söz konusudur. Dallara göre bölünme uluslararası düzeyde de sürmektedir. Alman Futbol Federasyonu ve İsviçre'deki adaşı İsviçre Futbol Derneği, FIFA'nın (Federation Internationale Football Association'un) üyesidirler (European Comission White Paper On Sport, 2007-2008).

Sonuç olarak spor çeşitli alanlara ayrılmıştır. Bu ayrılma her ülkenin kendine özgü olarak düzenlemeler getirmesine neden olmuştur. Örneklerde görüleceği üzere Avrupa lkelerinde sportif faaliyetler dernekler aracılığıyla federasyonlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu durum dernekler ve federasyonların tekele sahip olduğunu göstermektedir.

Bazılarının federasyonları hkmetler arası örgütler düzeyine yükseltmek istedikleri, bunları Uluslararası Hukuk tüzel kişiliğine sahip saymayı ve bu nedenle merkezlerinin bulundukları ülkenin ulusal hukukuna bağlı kılmamayı önerdikleri gerçektir. Uluslararası spor federasyonları ve bunların yasal düzenlemelerinin devletler üstü karakterinin gitgide tanınmaları istenmektedir. Fakat şu sıralarda, Avrupa’da mahkemeler bu durumu benimsemeye hazır değildirler. Yalnızca Paris Asliye Mahkemesi’nin 1987 tarihli bir kararına bakmakla yetinecek olursak: “FIA (Federation Internationale de l’Automobile) gerçekten evrensel bir örgüt olarak görünmekte ve bundan dolayı Birleşmiş Milletler’in Ekonomik ve Sosyal Konseyi’nde gözlemci veya danışman konumundan yararlanmakta ise de, her türlü uluslararası kamu (genel) hukuku statüsü yokluğunda, tüzel kişiliğe sahip olmak bakımından yalnız ulusal hukuka (Fransız Hukuku’na) bağlıdır” (European Comission White Paper On Sport, 2007-2008).

Piramidin diğer parçasını daha önce de söylediğimiz üzere olimpik kurullar oluşturmaktadır. Uluslararası Olimpik Komitesi (IOC), 23 Haziran 1894’te Paris’te kurulmuştur. Komite, modern Olimpik Oyunlarının denetim ve gelişimini üstlenmiştir (1989 Olimpik şartı’nın 11. kuralının 1. fıkrası). O tarihten beri, olimpik hareketi ilgilendiren her şeyi kendi tekeline almaktadır. Uluslararası Olimpik Komitesi (IOC), egemen olarak olimpik kenti belirlemekte ve oyunlara katılacak oyuncularını seçmektedir. Oyunlara katılacak her kişi veya rgt Komitenin yüksek yetkisini kabul etmek ve onun gerek kurallarına gerek yargı yetkisine kesinlikle bağlı kalmak zorundadır (kural 4, fıkra 2). Kısaca "Olimpik Oyunlar" Uluslararası Olimpik Komitesi (IOC)’nin tekelci mlkiyetindedirler. Olimpik şart’a bakılacak olursa, Uluslararası Olimpik Komitesi (IOC); "Tüzel kişiliğe sahip bir Uluslararası Hukuk derneğidir ve merkezi İsviçre’de bulunmaktadır (kural 11, fıkra 2). Oysa bir özel

hukuk derneği nasıl olur da kendi kendini Uluslararası Hukuk derneği konumuna çıkarabilir? Aslında, bu dernek devletlerce oluşturulmamıştır ve devletler hiçbir zaman onun üyesi olmamışlardır. Çünkü Olimpik Şart'ın 12. Kuralı; "Komite uygun gördüğü kişileri seçerek kendi kendini oluşturur" demektir. Kurul'un yapısında, bu kişiler ülkelerinin delegeleri değildirler. Tersine, ülkeleri katında Komitenin temsilcileridirler (kural 12, fıkra 3). Öyleyse, Uluslararası Olimpik Komitesi (IOC)'nin yönelimi gibi oluşum tarzı da uluslararası ise de, söz konusu dernek ulusal hukuka bağlı olup, İsviçre Yasası ve İsviçre mahkemelerinin yargılama yetkisine tabidir (European Commission White Paper On Sport, 2007-2008).

1.6. Sporcu Sözleşmeleri

1.6.1. Spor Emek Göçü

Küreselleşme ile birlikte ucuz ve yasa dışı yollarla elde edilen emek gücü tercih edilmeye başlanmıştır. Bu durum çeşitli Avrupa ülkelerinde çok fazla gözlemlendiği görülmektedir. Kasım 1999'da İtalya senatosuna sunulan bir raporda, amatör kulüplerde yasadışı olarak oynatılan AB dışı on altı yaş altı futbolcuların sayısının 5.282 olduğu belirtiliyordu. İtalya Futbol Federasyonu Başkanı Sergio Campana o zaman şu demeci vermek zorunda kaldı: "Bir ahlâksızlıkla karşı karşıyayız. Lisans isteyen kâğıtsız gençler futbol sahalarında çok kısa süre kalıyor. Birkaç ay sonra hayatlarını kazanmak zorunda olanlar kaçak işçilik yapmaya başlıyor ve bazıları başlarını sokacak bir ev bile bulamıyor". O dönemde 16 yaş üstü 2.200 lisanslı yabancı kâğıtlarını alma sürecine girmiş ve 6-15 yaş arası 4.800 çocuğun çoğu Latin Amerika ve Afrika'dan gelmişti. Hollanda'da 18 kulüp, kulüpler tarafından temin edilen ve üç ayda bir yenilenen turistik vizelerle ülkeye girmiş, kimliği bulunmayan 126 futbolcunun (18'i reşit değildir) saptanıp yakalanması sonucunda, adli takibata uğramıştır (Çakmak, 2007).

Sonuç olarak gelişmekte olan ülkelere göç eden sporcunun gittiği ülkelerin sporcusuyla benzer işi yapmasına rağmen daha az ücretle çalıştırılmaktadır, bu da

sporcu için mağduriyet yaratmaktadır. Böylece göç eden sporcular gittikleri ülkenin vatandaşlığına girmek mecburiyetinde kalarak adeta beyin göçü yaşanmaktadır.

1.6.2. Sporcu Sözleşmelerinde Temel Sorunlar

Avrupa’da sporcu sözleşmelerini incelediğimizde; standart sporcu sözleşmeleri takıma sporcunun hizmetleri üzerinde tekel hakkı tanımaktadır. Sporcu sözleşmeyi imzalamakla sadece o takım için oynamayı taahhüt etmiş olur. Gerek toplu sözleşmelerde gerek standart sporcu sözleşmelerinde uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözüleceği kararlaştırılabilir. Ancak buna rağmen mahkemeler iki durumda da, yine de müdahale ederler. Bunlardan biri oyuncunun takım değiştirmesi ve ilk takımın buna izin vermemesi, diğeri ise takımın sözleşmeyi ihlal etmesi ve oyuncunun artık o takımda oynamak istememesidir. Bir sporcu, oyuncu sözleşmesinin ihlal edildiği iddiasıyla hukuki süreç başlatırsa, takımın tahkim yoluyla olayın çözülmesini talep etmesi halinde genellikle dava reddedilmektedir. En çok oyuncuların başka takım değiştirmesinde görüldüğü üzere eğer takım tarafından dava açılırsa mahkemeler olaya müdahaleci yaklaşmaktadırlar ve genellikle de sözleşme devam ettiği sürece sporcunun başka bir takımda oynamasını yasaklamaktadırlar. Böyle bir durumda sporcunun ya eski takımına dönmek ya da emekli olmak üzere iki seçeneği bulunmaktadır (Uberstine ve Grad, 1987).

Sporcular gerek gelir kaybı gerek yetenek kaybı endişesiyle böyle durumlarda eski takımlarına dönmeyi tercih etmekte ve tahkim talep etmektedirler. Standart sporcu sözleşmeleri takıma oyuncunun hizmetleri üzerinde tekel hakkı tanımaktadır. Oyuncu sözleşmeyi ihlal edip, başka bir takıma geçerse tekel hakkı ihlal edilen takım maddi zarara uğrar. Ancak bu zararın tespiti tartışma konusudur. Çünkü her oyuncunun takıma sağladığı fayda aynı değildir. Oyuncuların tecrübe ve yeteneklerine göre takıma sağladıkları faydayla paralel olarak sözleşmeyi ihlal etmeleri halinde doğacak zarar da değişir. Ancak mahkemelerin profesyonel sporcuların aynı yetenekte olduklarını öngören kararları da bulunmaktadır. Bu kararlar bir oyuncu profesyonel kabul edilip büyük bir takımda oynayabiliyorsa o

oyuncunun özel yetenekleri olduğu gerekçesine dayanmaktadır (Uberstine ve Grad, 1987).

Sözleşmelere sporcuların takım değiştirmemesi yönünde açık bir hüküm koyulmaması halinde mahkemeler sporcunun takım değiştirmesini rekabetin haklı bir gerekliliği olarak kabul etmektedirler. Yani takım değiştirme konusundaki sınırlamalar ancak sözleşmenin ihlali halinde bir anlam kazanmakta, sözleşmede böyle bir sınırlama yoksa mahkemeler bu durumu hukuka aykırı bulmamaktadırlar. Karşılıklılık spor sözleşmeleri bakımından, söz konusu sözleşmelerin tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler olmaları nedeniyle özel bir önem arz eder. Bununla beraber sözleşmelerde hakkaniyete aykırı olarak yapılan pazarlıklar, sporcu sözleşmelerinin karşılıklılık niteliğini zedelemesi bakımından, spor hukukunda önemli bir problemdir (Uberstine ve Grad, 1987).

Profesyonel bir sporcu sözleşmesi, sporcuyu uzun yıllar boyunca bağlarken, takımlar sadece birkaç gün önce ihbarda bulunarak sözleşmeyi fesih haklarını saklı tutarlar. Aynı şekilde standart sporcu sözleşmelerinde takımlara tek taraflı olarak sözleşmeyi yenileme hakkı verilir. Yenileme hakkına bir sınırlama getirilmemesi ise takımlara sporcunun hizmetleri üzerinde devamlı bir kullanım hakkı vermektedir. Sporcunun rızası olmadan belirsiz süreyle aynı takıma hizmet etmek durumunda kalması durumu ise hukuka aykırıdır. Söz konusu hukuka aykırılıklar davalar ve toplu pazarlıklar yoluyla önlenmeye çalışılmaktadır. Sporcu sözleşmelerinde yer alan sert ve ağır hükümler mahkemeler tarafından hukuka aykırı bulunarak iptal edilmektedir. Spor sözleşmelerinden kaynaklı herhangi bir uyuşmazlık olması halinde sporcular mahkemeye başvurmayı tercih etmekte, takımlar ise tahkim talep etmektedirler. Takımların tahkim yoluyla uyuşmazlıkların çözümünü istemeleri halinde ise mahkemeler sporcuyu korumak için bir takım ihtiyati tedbir kararları almaktadır (Uberstine ve Grad, 1987).

1.6.3. Bosman Davası

Bosman Davası, spor için bir dönüm noktası niteliği taşıyan olaydır bu olay 1995 yılında Jean Marc Bosman adlı futbolcunun davasını değerlendiren Avrupa Adalet Divanı, futbolcuların kulüple olan sözleşmesi sona erdiğinde serbest kalarak başka bir kulüple sözleşme yapabilmelerinin önünü açtı. Mahkemelerin ve Avrupa Birliği'nin oyuncuların serbest hareket etmesi yönündeki yaklaşımı, takım değişikliği ülkeler arasında olmadıkça, üye ülkelerde kabul görmemiştir. Bosman davasında ise sporcu sözleşmelerinin sonunda oyuncunun “başka bir üye ülkeye” transferi halinde kulüpler arasındaki ödemelere izin verilmeyeceği belirtilmiştir (Caiger ve Gardiner, 2001).

Bosman Kararları

Açılan davayı sonuçlandıran Avrupa Adalet Divanı;

- Öncelikle, futbolun bir ekonomik sektör olarak kabul edilmesi gerektiğini; futbol dahil tüm profesyonel spor dallarının, birer ekonomik alan ve aktivite olarak görülmesi gerektiğini;
- Avrupa Topluluğu vatandaşı futbolcuların, kontratlarının bitiminin ardından bonservis gibi kısıtlamalarla transferlerinin engellenmesinin hiçbir hukuki dayanağı olmadığını;
- AB vatandaşı futbolcuların milliyetlerine dayalı herhangi bir kısıtlamanın (en fazla 5 yabancı oyuncu oynatma kuralı) milli takımlar dışında, yapılmasının yasadışı olduğunu;
- Bu konuda kulüpler tarafından yapılacak rekabeti engelleyici centilmenlik anlaşmaların Avrupa Komisyonu tarafından en ağır şekilde cezalandırılacağını;
- Bu kararların, bundan sonraki gelişmelere de kaynak olacağını, gerekçeli kararında hükme bağlamıştır.

Bosman kararı (1996) öncesinde dünyada sporcu transferi konusunda tabiiyet kuralı geçerliydi. Bosman kararı, Avrupa’da devrim niteliğinde olmuştur. Bosman kararı ile birlikte sporcular başka ülkelerde ki kulüplerde oynama şansı bulmuştur. Böylece sporun evrenselleşmesi ve sporcuların kendini geliştirmesi sonucunu doğurmuştur. Avrupa ligleri bu konuda yeni düzenlemeler yapmak zorunda kalmıştır. Böylece spor hukuku konusunda yeni düzenlemeler ortaya çıkmıştır. Bu durum sporun önemini ve yayılmasını sağlamıştır. Kulüplerin ekonomik olarak gücünü artırmıştır. Kulüpler gelişme gösteren oyuncuların bonservis bedellerini çok yüksek miktarlara satarak, yüksek gelir elde etmişlerdir. Böylece genç sporculara yatırım yapmak kolaylaşmıştır. (Kocaoğlu, 2011).

1.6.4. Çeşitli Avrupa Birliği Ülkelerinde Sporcu Sözleşmeleri

Yunanistan spor alanında Bosman davasından sonra birçok hukuki düzenleme yapmıştır. Yunanistan sporcuların haklarını koruma amaçlı sınırlarını zorlayarak ülke içinde ve uluslararası boyutta yenilikler yaparak kendisini güncellemiştir. Yunanistan da özellikle basketbol ve voleybol alanlarında önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bosman davasından önce Yunanistan’da kulüpler arasındaki transfer ücretleri kabul görüyordu. Ancak 1996 yılından itibaren ülke içinde dahi bu tür ücretlerle yapılan oyuncu transferleri hukuka aykırı kabul edilmektedir. Oyuncuların hareket serbestisini sağlama konusundaki olumlu yaklaşımına rağmen Yunanistan da spor hukuku yeterince düzenli değildir. Profesyonel sporcu sözleşmelerinde uygulanacak kurallarla ilgili yeterli bir düzenleme bulunmamaktadır. Bosman kararından önce sözleşmelerle oyuncuların hareket serbestisi de engelleniyordu. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi söz konusu karardan sonra Yunanistan’da sporcu sözleşmeleri bakımından tam anlamıyla olmasa da önemli düzenlemeler yapılmış, sporcuların özgürlüklerine getirilen kısıtlamalar önemli oranda sona ermiştir (Caiger ve Gardiner, 2001).

Kulüpler Bosman kararlarının etkisiyle birlikte birçok düzenleme yapmıştır. Oyuncularla yapılan sözleşmelerin sürelerini uzatma yoluna gitmişlerdir. Bu süre 10

yıla kadar uzatılmıştır. Ancak bu durum daha sonra FIFA (Federation International de Football Association) tarafından düzenlenmiş ve en uzun sözleşme süresi 5 yıl olarak saptanmıştır. Ayrıca FIFA kulüplerin haklarını da gözeterek, belli yaşa (12-23) kadar olan oyuncuların transferlerinde alt yapı kulüplerine bir yetiştirme bedeli ödenmesi yönünde düzenleme yapmıştır (McCardle, 2000).

İtalya’da kulüpler ve profesyonel sporcular arasındaki hukuki ilişki 23 Mart 1981 tarihli ve 91 sayılı yasa tarafından düzenlenmektedir. İtalya’da gerek bireysel gerek toplu spor sözleşmelerinde benimsenen temel ilke sözleşme serbestisidir. Bu ilke sözleşmenin içeriğinin serbestçe kararlaştırılabilmesinin yanında sözleşmenin kamuya açık olmasını yani isteyen herkes tarafından erişilebilir olmasını ifade eder. İtalyan ulusal olimpiyat komitesi (Comitato Olimpico Nazionale Italiano - CONI) tarafından yapılan, içlerinde sözleşmelerle de ilgili kurallar bulunan hukuksal düzenlemelere, komiteye bağlı federasyonların uyması gerekmektedir. Bu durum özel hukuk içinde düzenlenen sözleşmelerin kamu hukuku aracılığıyla uygulandığını göstermektedir. Sözleşmenin geçerli olması için sözleşme tarafı kulübün CONI’ye bağlı bir ulusal federasyona bağlı olması gerekmektedir. Bir kulüp, CONI tarafından koyulan ilkelere uymazsa, federasyondan diskalifiye edilir ya da başka disiplin cezaları ile karşı karşıya kalır. Kulüplerin CONI kurallarını ağır ihlalleri nedeniyle federasyondan atılmaları halinde profesyonel sporcularla yapmış oldukları sözleşmeler de otomatik olarak son bulacaktır (Serio, 2010).

Profesyonel sporcu sözleşmesinin tarafları (sporcu ve kulüp), federasyonlar tarafından genel kullanım için hazırlanan sözleşme şartlarına uymak zorundadırlar. Standart sözleşmeye uymayan, sporcunun aleyhine hükümler getiren bir sözleşme imzalanırsa bu sözleşme geçersizdir. Böyle bir durumda standart sözleşme otomatik olarak geçerli olacaktır. Profesyonel sporcu sözleşmeleri, sözleşme süresi dolmadan önce sporcunun rızası şartıyla bir kulüpten başka bir kulübe aktarılabilir. Federasyon kurallarına uygun olmak şartıyla, genç sporcuların transferi halinde sporcu transfer eden kulübe transfer ücreti ödenir. Kulüpler bu ücretleri spora hizmet etmek amacıyla kullanmak zorundadırlar. İtalya’da sporcu sözleşmeleri, İş Kanunları çerçevesinde işçinin özlük haklarını koruyucu, sporcu ve kulüp arasında denge

sağlayıcı ilkeler göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Sporcuların sağlıkları, emeklilikleri, karşılaşılabilecekleri ve kariyerlerini etkileyecek her türlü riske karşı korunmaları sözleşmelerle garanti altına alınmaktadır (Serio, 2010). Ancak ülkemizdeki kanunlar bu konuda yetersiz kalmaktadır. Borçlar kanunumuzda sadece futbolcu sözleşmeleri için yazılılık geçerlilik şartıdır. Bu konu diğer branşlara gereken önemin verilmediğini ve yaptırım olarak kısıtlı tedbirler alındığını göstermektedir.

Karadağ da spor hukuku dinamik bir şekilde ilerlemektedir. Yıldan yıla gelişme gösteren spor hukuku kendine özgü kanunları zamanla artırmaktadır. Sporcu sözleşmeleri kanunla koruma altına alınmıştır. Hatta kanunda üst düzey sporcu tanımlaması yapılmıştır. Bu sporcu ömür boyu devletten tazminat alma hakkı vardır. Son zamanlarda kanunda gelecek vaat eden veya yetenekli sporcu tanımlaması yapılmıştır. Ayrıca zamanla sporun özleştirilmesi ve serbestleştirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Görüleceği üzere ülkelerde sporcuya gerekli değer verilerek sürekli koruma altına alınmıştır (Begovic, 2021).

1.7. Türk Sporunun Yapısal Düzeni

1.7.1. Anayasal Düzenleme

Anayasa’da sporla ilgili tek düzenleme, İkinci Kısımın “Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” başlıklı üçüncü bölümünde yer almaktadır. “Sporun Geliştirilmesi” başlıklı 59. madde, “*Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur.*” hükmünü içermektedir (T.C. Anayasa, 1982). Bu maddenin amacı itibarıyla kanun koyucu sporu anayasal bir hak olarak hüküm altına almıştır. Sporun önemi ve devlet tarafından desteklenmesi gerektiği görülmektedir. Ancak sadece anayasa da sporun kelime olarak geçmesi yetmemekte devletin bu konuda vatandaşlarını destekleyici faaliyetlerle ve profesyonel sporcuların mağduriyet yaşamaması için gerekli çalışmaları yapması gerekmektedir.

Bu madde amacı itibariyle sporun geliştirilmesi, sporun yaygınlaştırılması ve sporun sağlıklı bir yaşam için gerekli olduğunu göstermektedir. Spor anayasal olarak koruma altına alınmıştır. Sporun, toplumda herkes tarafından yapılabileceği, sporun devlet tarafından koruma altına alındığı kabul edilmiştir. Kanun koyucu, sporu koruma altına alırken amatör ve profesyonel sporcu ayrımı yapmamıştır. Kanun koyucunun sporu herkesin yapması için teşvik ettiği görülmektedir (Erten, 2006).

1.7.2. Sportif Üst Kuruluşlar

Türkiye'deki spor faaliyetleri incelendiğinde, üçlü bir yapı ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bunlar Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi, özerk bir yapıya kavuşturulmuş Türkiye Futbol Federasyonu ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'dır.

1.7.3. Milli Olimpiyat Komitesi

Milli Olimpiyat Komiteleri, her ülkenin kendi sporcusunu temsil etmesini sağlayan kurumlardır. Kural ve yaptırımlar koymayıp, sporcuların gelişmesine ve uluslararası arenada kendilerini göstermelerini sağlamaktadır. Bu komiteler Olimpik Şartlarına uygun şekilde kurulan çok sporlu organizasyonlardır.

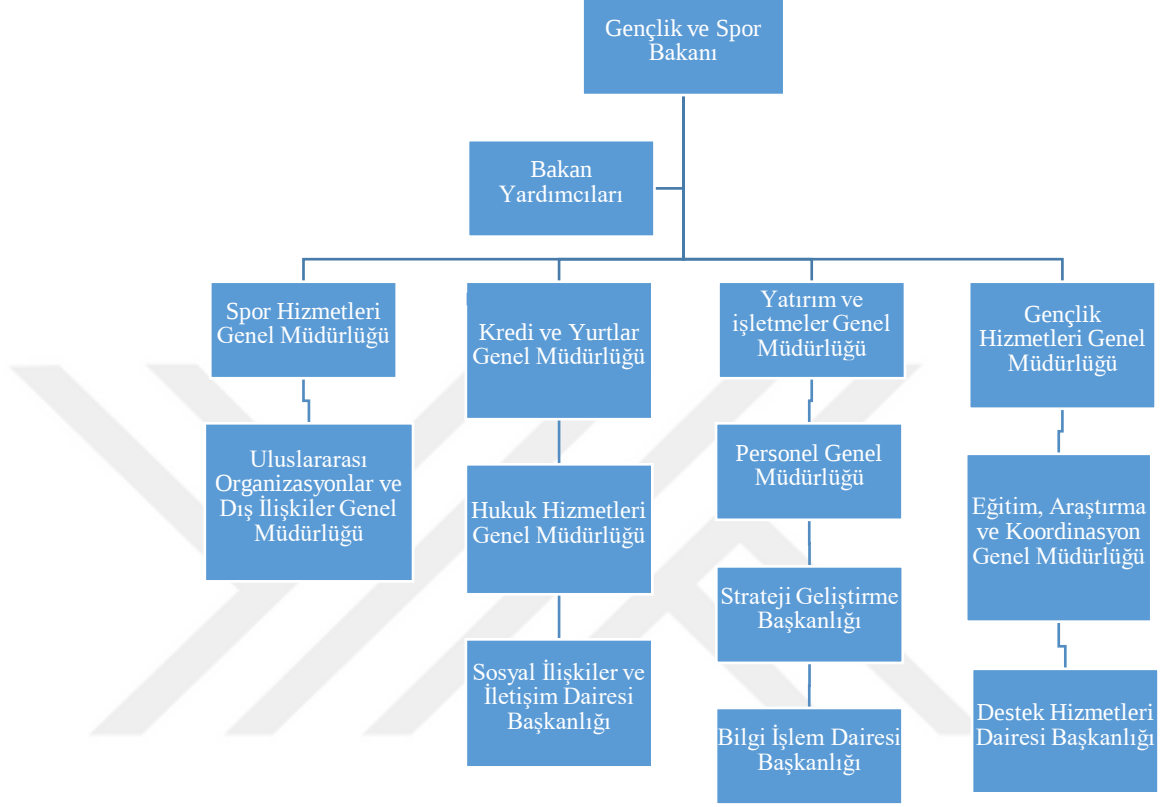
“Millî olimpiyat komitelerinin esas görevi Olimpik Hareketi, Olimpik Şart'a uygun olarak ülkelerinde geliştirmek ve korumaktır.” (Olimpik Şart m. 28/1). “IOC, her ülkeden bir millî olimpiyat komitesi tanımakta ve tanıdığı millî olimpiyat komitelerini, Olimpiyat Oyunları'nda ve himayesinde düzenlediği tüm bölgesel, kıtasal ya da dünya ölçeğinde yapılan yarışmalarda ülkesinin tek yetkili kurumu olarak kabul etmektedir. Ayrıca millî olimpiyat komitelerinin sporcu göndererek olimpiyat oyunlarına katılması da bir zorunluluktur.” (Olimpik Şart m. 28/3). “Millî olimpiyat komitesi, ülkesindeki bir şehri olimpiyat oyunları için aday gösterme konusunda tek yetkili kurumdur.” (Olimpik Şart m. 28/4). “Ayrıca olimpiyat oyunlarına gönderilecek yarışmacıları, takımları ve personeli gönderme yetkisi de

millî olimpiyat komitesinindir” (Olimpik Şart m. 28/7.2). “Millî Olimpiyat Komitesi’nin aynı zamanda, Olimpik Şart’a uyma konusundaki özerkliğini bozacak siyasî, hukukî, dinî ve ekonomik baskılara karşı durmak yükümlülüğü de bulunmaktadır.”(Olimpik Şart m. 28/6).

“Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK), dernek statüsünde kurulmuş bir tüzel kişiliktir. Tüzüğünde Komitenin, her türlü politik, ekonomik ve dinsel etkinin dışında tamamen bağımsız ve özerk bir kuruluş olduğu belirtilmiştir (Tüzük m. 1). Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti cumhurbaşkanının aynı zamanda TMOK’nin koruyucu fahrî başkanı olduğu da ifade edilmiştir (Tüzük m. 2).” (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü, 2007).

Komitenin görevlerinin sayıldığı 5. maddesinde, TMOK’nin, olimpiyatlara ülkemiz sporcularının katılmasını teminen Türk Spor Federasyonları’yla ilişkilerine ilişkin bazı hükümler yer almaktadır. Bunlara kısaca değinecek olursak; uluslararası kuruluşlarca tescilli Türk spor federasyonları ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve diğer ülkelerin millî olimpiyat komiteleri arasında bağlantı kurar ve işbirliğini sağlar, olimpiyatlara katılacak Türk sporcularının olimpik liyakatlerini ve karşılaşmalara katılma yeteneklerini inceleyip onaylar. Olimpiyatlara ilişkin olarak Türk spor federasyonları arasındaki uyuşmazlıkları kesin olarak karara bağlar, TMOK ayrıca Türk spor federasyonlarının olimpiyat ve benzeri oyunlara katılmalarını kolaylaştırmak için önlemler alır ve uyarılarda bulunur (Erten, 2006).

1.7.4. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Şekil 1.2. Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat Şeması

Bu Kanunun amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığında tüzel kişiliğe sahip özel bütçeli Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir (Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, 1986).

3289 sayılı kanunun 18. maddesi uyarınca; Bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından tespit olunur. Amatör ve profesyonel futbol faaliyetleri Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütülür. Türkiye Futbol Federasyonunun kendi içinde tahkim kolu da

bulunmaktadır. Sporcuların yönetim ve disiplin cezalarına ilişkin kesin karar verici merci tahkimdir. (Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, 1986).

1.7.5. Federasyonlar

1.7.5.1. 3289 Sayılı Kanun Uyarınca Federasyonlarla İlgili Temel Düzenlemeler

Spor hayatında kuralların tespiti, karşılaşmaların düzenlenmesi, sporcuların yetişmesi ve uluslararası müsabakalarda yarışmaları, uluslararası federasyonlara üyelikleri itibariyle spor federasyonlarının çok önemli rolü vardır.

(Değişik ikinci fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Spor federasyonlarının merkezleri Ankara'dadır. Federasyonların merkez teşkilatı; genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ile genel sekreterlikten teşekkül eder. Federasyon yönetim kurulu, yedi üyeden az, on beş üyeden fazla, disiplin kurulu ise üç üyeden az, beş üyeden fazla olamaz. Denetim kurulu; iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Gençlik ve Spor Bakanlığınca görevlendirilen beş üyeden oluşur. Genel sekreter, en az dört yıllık yüksek okul mezunu kişiler arasından görevlendirilir. Bu fıkroda belirtilen kurulların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ana statüyle, diğer kurulların oluşumu, çalışma usul ve esasları ise talimatlarla belirlenir. Profesyonel şube kurulması, federasyona spor dalı bağlanması, bağlı spor dallarının ayrılması işlemleri federasyon yönetim kurulunun Gençlik ve Spor Bakanlığına müracaatı üzerine bu Kanunun hükümlerine göre yürütülür. Federasyonların yurt içi bağlantısını sağlamak üzere, illerde federasyon temsilcilikleri kurulabilir. Bağımsız spor federasyonlarının il temsilcileri, federasyon başkanının teklifi ve Gençlik ve Spor Bakanlığının onayı ile görevlendirilir (Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, 1986).

(Değişik altıncı fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonların sportif başarılarını, plan ve projelerini kontrol etmek, faaliyetlerini değerlendirmek,

geliştirmek ve izlemek üzere Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu kurulur. Kurul; Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde veya kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektörde üst düzey görevlerde bulunmuş kişiler arasından iki yıl için görevlendirilecek, bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir raportör ile dört üyeden oluşur. Toplantıda karar alınabilmesi için en az beş üyenin katılması şarttır. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Mazeretsiz olarak üst üste dört toplantıya katılmayan üyelerin üyeliği sona erer. Kurulun sekretarya hizmetleri Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülür. Kurulun görevleri şunlardır:

- Spor federasyonlarının Gençlik ve Spor Bakanlığına verecekleri taahhütnamenin esaslarını belirlemek ve yıl sonu itibarıyla taahhütlerine uyup uymadıklarını değerlendirerek Gençlik ve Spor Bakanlığına sunmak.
- Federasyonlar tarafından hazırlanan master planını, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini incelemek, uluslararası federasyonların statü ve talimatlarını gözeterek hizmet kalite standartlarını belirlemek.
- Gençlik ve Spor Bakanlığına sunulan taahhütname ile master planı ve performans ölçütlerine uyulup uyulmadığı konusunda altı ayda bir Gençlik ve Spor Bakanlığına rapor vermek.

(Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonlar; sporcu, antrenör, hakem ve benzeri spor elemanları ile spor kulüplerine ve sponsorluklara ait istatistiki bilgileri üç ayda bir Gençlik ve Spor Bakanlığına göndermek zorundadırlar. Federasyonlar, Gençlik ve Spor Bakanlığınca ve uluslararası federasyonların belirlediği eğitim kriterlerine uygun olarak işbirliği içerisinde antrenör, hakem ve benzeri diğer spor elemanlarını yetiştirirler (Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, 1986).

(Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonlar, faaliyette bulundukları spor dalları ile ilgili olarak bağlı oldukları uluslararası federasyonun kurallarını göz

önünde bulundurarak hangi eylem ve davranışlara ne tür sportif ceza verileceğini, ceza talimatında düzenler. Federasyonların programında yer alan veya izni ile yapılan faaliyetlerden dolayı sportif ceza verme yetkisi federasyon disiplin/ceza kuruluna aittir. Federasyonların ana statüsü Resmi Gazetede, ana statüye dayanılarak hazırlanan yönetmelik dışındaki talimat ile diğer alt düzenleyici işlemler ise Gençlik ve Spor Bakanlığının internet sitesinde yayımlanır (Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, 1986).

(Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Spor federasyonları ile ilgili olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan konularda 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır (Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, 1986).

1.7.5.1.1. Türkiye Futbol Federasyonu

Spor dalları arasında Türkiye’de ve dünyada en çok ilgi çeken kuşkusuz futboldur. Futbol, 27.5.1988 tarih ve 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu’nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun çıkana kadar, diğer spor dalları ile aynı şekilde yönetilmiştir. Ancak, ilginin böylesine yoğun olduğu bir alanın özel düzenlemeye konu olması yönündeki tartışmalar 1987 yılında artmış ve bahsi geçen Kanun çıkarılmıştır. Kanun, ihtiyaçlara cevap vermediği gerekçesiyle 17.6.1992 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla değiştirilmiştir (Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun 2009).

Kanunun amacı ilk maddede; *“Her türlü futbol faaliyetlerini millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilâtlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilât, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek”* olarak ifade

edilmiştir (Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun 2009).

5894 sayılı yasanın 3. maddesinin a bendi uyarınca TFF'nun görevleri şunlardır;

- *“Türkiye’deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek,*
- *Futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak,*
- *FIFA ve UEFA’nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamak, ulusal talimatlar hazırlamak ve Türkiye’yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek,*
- *Yurt içi ve yurt dışı futbol faaliyetleri için plan, program, benzeri her türlü düzenlemeyi ve anlaşmayı yapmak ve başarılı sonuçlar sağlanması için gerekli tedbirleri almak,*
- *Her düzeyde müsabakalar düzenlemek ve milli takımlar ile kulüp takımlarının uluslararası müsabakalara katılması ve mücadele edebilmesi için gerekli tedbirleri almak,*
- *Fairplay kurallarına uygun olarak bağlılık, dürüstlük ve sportmenlik prensiplerini gözetmek,*
- *Üyelerinin, kulüplerin, futbolcuların, hakemlerin, yöneticilerin, teknik direktör ve antrenörlerin, sağlık personelleri, futbolcu temsilcileri ve müsabaka organizatörleri ile diğer tüm ilgililerin FIFA, UEFA ve TFF tarafından konulan statü, talimat ve düzenlemeleri ile bunların yetkili kurulları tarafından verilen kararlara uymalarını sağlamak,*

- *Şiddet, şike, teşvik primi, ırkçılık, doping ve her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek,*
- *Futbolu geliştirmek amacıyla; amatör futbol spor kulüp ve federasyonları ile bünyesinde futbol branşı bulunan engelliler spor federasyonlarına her türlü ayni ve nakdi yardımda bulunmaktır.”*

5894 sayılı kanunun 4. maddesi uyarınca: “TFF’nun teşkilatı, TFF statüsünde belirlenir. TFF, merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilatından meydana gelir. TFF’nun merkezi Ankara’dadır. Türkiye’deki her türlü futbol teşkilatı TFF’ye bağlıdır ve bunların hak ve görevleri TFF statüsü ve diğer talimatlarda tanımlanır. TFF, FIFA ve UEFA üyesidir. TFF merkez teşkilatı en az aşağıdakilerden oluşur:

- Genel Kurul.
- Başkan.
- Yönetim Kurulu.
- İcra Kurulu.
- Hukuk kurulları.
- Denetleme Kurulu.
- Genel Sekreter.

TFF’nun, danışma ve idari birimleri ise şunlardır;

- Genel Sekreterlik.
- Yan ve geçici kurullar

Aynı madde uyarınca TFF kurul veya organları TFF statüsü uyarınca atanarak veya seçilerek göreve gelir. Seçimler, özgür ve bağımsız demokratik yollarla gerçekleştirilir.” (Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun 2009).

1.8. Türk Spor Hukukunda Amatör ve Profesyonel Ayırımı

Amatör, “bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan, hevesli, meraklı kimse” anlamına gelmektedir ve kullanım olarak “profesyonel” kavramının zıt tarafını ifade eder. Profesyonel ise “bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan kimse” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan hareketle, spor alanındaki amatörler için de “Sportif bir faaliyeti maddi çıkar beklemezsizin, hevesinden ötürü veya zevk için yapan, hevesli, ilgili ve meraklı kişiler” tanımına ulaşılabilir (Özsoy, 2011).

Türk sporu, amatörlük-profesyonellik temel ayrımı üzerine kurulmuştur. Ancak günümüzde amatörlük vasıflarına sahip sporculara rastlamak oldukça zordur. Teorik olarak, amatörlük ve profesyonelliğin sınırlarının tespit edilebilmesi mümkün olsa da uygulamada bu sınırı çizmenin zorlaştığını ifade etmek gerekir. Uygulamaya bakıldığında artık amatörlükten değil, profesyonelliğin çeşitli görünüm biçimlerinden söz edilebilir. Günümüzde tüm spor dalları, profesyonellik ile karşı karşıyadır. Sporcuların, yaptıkları spor karşılığında kulüpten açıkça ücret almaları yanında, spor araç gereçlerinin reklamını yapmaları, öğrenimleri için burs temin etmeleri, gibi durumlar profesyonelliğin giderek yaygınlaştığını amatörlüğün belli dallar ve her spor dalının belli aşamaları dışında ortadan kalktığını göstermektedir. Bütün bunlara rağmen, yine de amatörlüğün tam olarak ortadan kalktığı söylenemez. Özellikle spora yeni başlayan gençler bakımından durum ele alındığında bunların tam olarak amatör oldukları görülmektedir. Bu genç sporcular ancak belli bir düzeye ve yaşa geldikten sonra kulüpleri ile sözleşme imzalayarak profesyonel hale gelmektedirler. Bunların yanında, kulüpler bünyesinde olsa da herhangi bir maddi karşılık sağlamaksızın sporu tamamen zevk ve eğlence amacıyla yapanların bulunduğunu da gözden uzak tutmamak gerekir (Küçükgüngör, 1998).

Günümüzde bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de sadece futbol branşında profesyonellik kimliğinin hukuki düzenlemeler çerçevesinde sporculara tanındığı görülmektedir. Nitekim Türkiye Futbol Federasyonu, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu’nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun gereğince çıkardığı Profesyonel Futbol Talimatında futbolda profesyonelliğin şartları ve esaslarını

belirlemiş ve bu şekilde futbolda profesyonellik hukuken kabul edilmiştir. Borçlar Kanunumuzda da sadece futbolcu sözleşmelerinde yazılılık şartının olduğu ifade edilerek, sadece futbolu kanun kapsamı içine almıştır.

Türkiye Futbol Federasyonu 5894 sayılı kanun gereğince, futbolla ilgili tüm düzenlemeleri yapma yetkisine sahiptir. Nitekim Türkiye Futbol Federasyonu çıkarmış olduğu “Profesyonel Futbol Talimatı” ve “Amatör Futbolcu Tescil, Vize ve Transfer Talimatı” ile gerek profesyonel gerek amatör bütün futbolcuların hukuki durumlarını düzenlemiştir. Amatörlük ve profesyonelliğin şartları, profesyonel futbolcuların kulüpleriyle yapacakları sözleşmelerin esasları, sözleşmeden doğan vecibeler, sözleşmelerin feshedilmesi, transfer esas ve şartları gibi futbolcuların hukuki durumlarını yakından ilgilendiren tüm konularda bu talimatlarla düzenlemeler yapılmıştır (Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 2009).

1.8.1. Bosman Kararının Türk Spor Hukukuna Etkisi Bakımından Amatör ve Profesyonel Ayrımı

Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın Bosman kararını alırken en büyük dayanağı sporculuğun bir meslek faaliyeti olarak kabul edilmiş olmasıdır. Bu nedenle Türkiye’de bu kararın uygulanmasında sporcunun profesyonel olmasına dikkat edilmesi gereklidir. Ülkemizde Bosman Kararı gerekleri Türkiye Futbol Federasyonu tarafından derhal yerine getirilmiştir. Oyuncuların sözleşmelerinin bitiminde serbest kalmalarının yolu açılmıştır. Ancak ülkemizdeki kulüplerin alt yapıları Avrupalı rakipler kadar güçlü olmadığı ve Avrupa’da ön plana çıkan Türk kulübü bulunmadığı için bu durumun uzun süre önemli bir etkisi olmamıştır. İlk büyük etki 2000 yılında Galatasaray’ın UEFA kupasını alması ile olmuştur. Kupayı kazanan takımın oyuncuları Avrupa kulüplerinin ilgisini çekmiş ve Galatasaray’ın önemli oyuncuları İtalya’nın İnter takımı tarafından transfer edilmişlerdir. Galatasaray ise oyuncuların sözleşme süresi sona erdiğinden hiç para kazanamamıştır (Köse, 2010).

Federasyon söz konusu kararın kulüplere vermesi mümkün zararların önüne geçmek için FIFA'nın öngördüğü kurallara uygun olarak Futbol ve Transfer Talimatı'nın 18. ve 24. maddelerindeki kurallara yer vermiş, 12-23 yaş aralığındaki uluslararası oyuncu transferlerinde kulüplere yetiştirme tazminatı ödenmesi ilkesini kabul etmiştir (Kazancı, 2002).

1.9. Türk Hukukunda Sporcu Sözleşmeleri

Doktrinde yani hukukçu akademisyenlerin bilimsel araştırmalarında, sporcu sözleşmelerine yer verilen kaynaklar incelendiğinde görülmektedir ki yukarıda bahsettiğimiz gerekçelerle sadece futbolun profesyonel bir spor dalı olduğu düşünülerek sporcu sözleşmeleri denildiğinde futbolcu sözleşmeleri anlaşılmaktadır. Diğer spor dalları ise yapılan araştırmaların kapsamına sokulmamaktadır. Ayrıca sporcular İş Kanunu dışında tutulmuştur. İş hukuku; işçi ve işveren ilişkilerini ve tarafların haklarını ve yükümlülüklerini düzenler. Sporcuların işçi, kulübün ise işveren olması nedeniyle; sporcuların İş Kanunu dışında tutulmaları büyük bir eksikliktir.

Ancak bu konuda Prof. Dr. Erkan Küçükgüngör (1998) oldukça önemli bir noktaya değinmektedir. Küçükgüngör'e (1998) göre; "Bir spor dalının bir hukuki düzenleme ile hukuken profesyonel olarak kabul edilip edilmediğine bakılmaksızın, uygulamadaki ihtiyaçlar da dikkate alınarak, "profesyonel spor dalı" ile "profesyonel sporcu" kavramlarının birbirinden ayrılması gereği ortaya çıkmaktadır. Bir spor dalı bir hukuki düzenleme ile açıkça veya zımnen profesyonel olarak tanınmamış olsa da, o sporu yapan sporcu eğer kulübünden ücret alıyorsa, bu sporcuyu profesyonel sporcu olarak nitelendirmek gerekir. Bu anlamda hukuken amatör sayılan bir spor dalında kulübünden ücret almak suretiyle profesyonel olarak spor yapanlar olabileceği gibi, hukuken profesyonel kabul edilen bir spor dalında ücret almaksızın amatör olarak spor yapanlar da yer alabilir. Bu yüzden profesyonellik-amatörlük ayrımının, spor dalları itibarıyla değil, sporcular bakımından yapılması daha uygun olur." (Kazancı, 2002).

Bu nedenle Türk hukukunda sporcu sözleşmelerini incelerken yapacağımız açıklamalar sadece futbola ilişkin olmayacak, daha önce açıklandığı üzere gizli profesyonellik şeklinde, bir ücret karşılığında yapılan voleybol, basketbol vb. diğer spor dalları için de geçerli olacaktır. Kulüplerinden herhangi bir ücret almaksızın spor yapan amatör sporcular ise inceleme alanımız dışında kalmaktadır. Ülkemizde sporun giderek gelişmesi ile beraber profesyonel sporcu sayısı artmaya başlamıştır. Bunun sonucunda da artan sporcu sözleşmeleri nedeniyle spor hukukunun önemi artmaktadır.

1.9.1. Sporcu ile Kulüp Arasındaki Hukuki İlişki

Profesyonel sporcular iktisadi yönden iş olarak nitelendirilen bir faaliyet gerçekleştirmekte ve bu faaliyetleri karşılığında kulüplerinden belirli bir ücret almaktadırlar. Profesyonel sporcu, belirli bir ücret karşılığında spor yaparken, belirli bir süreyle kulübünün hizmetinde çalışma yükümlülüğü altına girmektedir. Kulübüne olan bu hiyerarşik bağılılığı sebebiyle profesyonel sporcu, spor yaptığı sırada kulübün talimatına bağlı olmakta ve kulüp tarafından özel hayatı da dahil olmak üzere sürekli olarak denetlenmektedir. Bütün bunların yanında profesyonel sporcu kulübüne sadakat ve itaatle yükümlü olduğu gibi kulüp de sporcunun sağlığını korumakla yükümlüdür. 4857 sayılı İş Kanunu'nun ikinci maddesine göre, bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir. Bu düzenleme gereğince, profesyonel sporcular ile spor kulüpleri arasındaki ilişkinin İş Kanunu'na tabi olması gerekir (İş Kanunu, 2003).

Ancak İş Kanunu sporcuları kapsam dışında bırakmıştır. Kanun koyucu, sporcular için özel düzenleme yapmayarak Borçlar Kanununa atıf yapmak ile yetinmiştir. Bu durum sporcular için mağduriyet yaratmaktadır. Tahkim yolu ise sadece futbol branşında etkili olmaktadır. Ayrıca kanunda yazılılık şartı sadece futbol için vardır. Bu durum spora gereken önemin verilmediğinin göstergesidir. Sporcuların özlük hakları kanunda özel olarak koruma altına alınması gerekir.

Federasyonların kendi düzenlemelerine bırakılması doğru değildir. Sporcu sözleşmeleri yazılı olarak yapılmalı ve branş ayrımı yapılmamalıdır (İş Kanunu, 2003).

Bu durum ilk bakışta olumlu gözükse de kulüp ile profesyonel sporcu arasındaki ilişkileri düzenleyen talimatlarda bir hüküm bulunmadığı takdirde, Borçlar Kanunu'nun hizmet akdine ilişkin hükümlerinin uygulanacağı düşünüldüğünde söz konusu hükümlerin ne ölçüde yeterli olacağı sorusu akla getirilmelidir. Uluslararası boyutlara varan bir hukuk dalı olarak Spor Hukuku ile İş Hukuku'nun kesiştiği birçok nokta bulunmaktadır. İş Hukuku'nun çağımızın en güncel konularından birisi olan sporcuların haklarını genel düzenlemelere ve federasyonların inisiyatifine bırakması doğru değildir.

Şu anki yapısı itibariyle 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu oldukça ayrıntılı hükümler içermektedir ve İş Kanunu'nda düzenlenen pek çok konuyu da ayrıca düzenlemektedir. Dolayısıyla bu yapısı itibariyle 6098 sayılı Kanun "Genel Kanun" olma özelliğinden uzaklaşmıştır. Böylece İş Hukuku'nun yukarıda bahsettiğimiz eksikliği yeni Borçlar Kanunu ile bir ölçüde giderilmiştir. Federasyonların düzenlemelerinin yetersiz kaldığı durumlarda 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 395 vd. maddelerinde düzenlenen hizmet akdine ilişkin hükümler uygulanacaktır. Ancak yeni Borçlar Kanunu'nun da kendine özgü bir hukuk dalı olan spor hukukunun eksiklerini tam anlamıyla karşılaması mümkün değildir (Caniklioğlu, 2011).

Ancak burada önemle belirtilmesi gereken husus, İş Kanunu kapsamı dışında tutulanlar profesyonel sporculardır. Spor kulübünde iş sözleşmesiyle çalışan diğer personel (antrenör, teknik direktör, menajer vb.) İş Kanunu'na tabidir. Buna karşılık yüksek mahkemenin vermiş olduğu bir kararda; spor kulübünde hem oyuncu hem antrenör olarak çalışan kişinin sporcu olup, İş Kanunu kapsamı dışında kalacağı kabul edilmiştir. Oysa ki bu kişinin antrenör sıfatı esas alınarak İş Kanunu kapsamı içinde değerlendirilmesi gerekir. İstisna hükümlerinin dar yorumlanması, temel ilkesi işçiyi korumak olan İş Hukuku'nun gereklerindendir (Mollamahmutoğlu, 2005).

1.9.2. Profesyonel Sporcu Sözleşmesinin Unsurları ve İşyeri Kavramı

Profesyonel sporcu sözleşmeleri kanunda doğrudan geçmediği için kendine özgü niteliklere sahip olan bir hizmet sözleşmesidir. Bu sözleşmenin kurucu unsurları; iş görme, bağımlılık ve ücret olmak üzere üç temel unsurdan oluşmaktadır. Kanun koyucu bu konuda doğrudan bir belirleme yapmadığı için çeşitli kanunlardan kıyas yoluyla sporcu sözleşmeleri yapılmaktadır. İş Kanununa göre işçi tarafı sporcu, işveren tarafı kulüp olarak nitelendirilmektedir. Sporcu taraf, kulübüne bağlı bir şekilde iş görme edimini yapmakta, kulüpte bunun karşılığında sporcuya ücretini vermekle yükümlü olmaktadır. Sporcu ve kulüp sözleşmeye dayalı olarak esaslı unsurlarda anlaşmakla sözleşme kurularak hüküm ve sonuç doğurmaya başlar. Kanun koyucu bu konuda Borçlar Kanununa da atıf yapmıştır. Görüleceği üzere sporcular için düzenlemeler yetersiz ve açık değildir (Güneş ve Mutlay, 2011).

Profesyonel sporcunun iş görme edimini ifa edeceği yerin yani işyerinin belirlenmesi gerekir. Federasyonların çıkartmış olduğu talimatlara baktığımızda bu konuda bir düzenleme bulunmamaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nda (m.2) ve Sosyal Sigortalar Kanunu'nda (m.5) işyeri, işçilerin (sigortalıların) işlerini yaptıkları yer olarak tanımlanmaktadır. İşin niteliği ve yürütümü bakımından işyerine bağlı bulunan yerlerle dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılmaktadır. Spor hukuku bakımından asıl işyeri, spor karşılaşmaları için gerekli bütün örgütlenmenin yapıldığı kulüp merkezleridir. İşin niteliği ve yürütülmesi bakımından asıl işyerine bağlı yerler ise hazırlık çalışmalarının yapıldığı kulüp tesisleri, sosyal tesisler, kamp merkezleri, stadyumlar, deplasmana gidilirken kullanılan araçlardır (Baştürk, 2007).

1.9.3. Sözleşmenin Tarafları

Profesyonel sporcu sözleşmesinin taraflarını; profesyonel sporcu ve kulüp oluşturmaktadır. Ancak Spor Hukuku'nun gereklerinden biri olarak sözleşmenin federasyon tarafından tescil edilmesi ve federasyonun sözleşme süresince etki de bulunabilmesinden dolayı federasyonun yeri de aşağıda ayrıca incelenecektir.

1.9.3.1. İşçi Tarafı (Profesyonel Sporcu)

Çalışma hayatında işçi ve işverenlerin haklarını korumak, hak ihlallerini önlemek, sorumluluk ve yükümlülükleri belirlemek için bir düzenleme gerekiyordu. Çalışan ve işverenlerin hak, sorumluluk ve yükümlülüklerini düzenleyen, belirli kurallara bağlayan kanuna 4857 sayılı İş Kanunu deniliyor.

İş Kanunu, iş hukuku ile ilgili düzenlemelerin temelini oluşturuyor. Bu kanunda işçi, işveren, işyeri, iş sözleşmesi gibi kavramlar açıklanmıştır. Çalışan ve işverenin hakları ve yükümlülükleri belirlenmiştir.

Kanunun 1. maddesinde kanunun amacı belirtilmiştir. İş kanunu işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenleme amacını güdüyor. İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu kanun hükümleriyle bağlı oluyorlar.

İş Kanunu, 22 Mayıs 2003 tarihinde kabul edilmiştir. 10 Haziran 2003 tarihli ve 25134 resmî gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 2006, 2008, 2010, 2011, 2012, 2014, 2015, 2016, 2017, 2019, 2020 tarihlerinde; ek fıkra, iptal, ek cümle, değişiklik, geçici maddelerle kanun son halini almıştır (İş Kanunu, 2003).

4857 sayılı iş kanunu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılmıştır.

4857 Sayılı İş Kanunu Özellikleri

İş kanunu 9 bölümden oluşuyor. Bunlar;

- Genel hükümler; amaç, kapsam, tanımlar, istisnalar, iş yerini bildirme gibi unsurlar açıklanıyor.
- İş sözleşmesi türleri, feshi; İş sözleşmesinin tanımı, şekli, türü ve fesih konuları tanımlanıyor.
- Ücret; ücretin tanımı, ödenmesi, belirlenmesi, anlaşmazlıklar, gününde ödenmemesi, fazla mesai, işverenin yükümlülüğü gibi unsurlar açıklanıyor.
- İşin düzenlenmesi; Çalışma süresi, telafi çalışması, mesai saatleri, molalar, çalıştırma yaşı, çalıştırma yasakları bu bölümde düzenlenmiştir.
- İş sağlığı ve güvenliği; işçi ve işverenlerin yükümlülükleri, iş sağlığı ve güvenlik yönetmelikleri, işyeri kapatma, işçilerin hakları açıklanıyor.
- İş ve işçi bulma
- Çalışma hayatının denetimi ve teftişi
- İdari ceza hükümleri
- Çeşitli, geçici ve son hükümlerdir.

Profesyonel sporcu, hizmet sözleşmesinin işçi tarafını oluşturmaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesine göre işçi; bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişidir. Sporcuların İş Kanunu kapsamı dışında tutulmaları işçilik sıfatını taşımalarına engel oluşturmaz. İş Kanunu'ndaki işçi tanımının kapsamına girildiği anda işçilik sıfatı kendiliğinden kazanılır. Kapsam dışında tutulma sadece İş Kanunu'nun mutlak ve nispi emredici kurallarının uygulanmasına engel teşkil eder. İş Kanunu'nun 39. maddesinde yer alan “asgari ücretin iş sözleşmesi ile çalışan ve kanunun kapsamında olan ve olmayan her türlü işçiye uygulanacağı” düzenlemesi de

bu durumu desteklemektedir. Aynı şekilde Fransız ve Belçika hukuklarında da profesyonel sporcuların işçi olduğu açıkça kabul edilmiştir (Baştürk, 2007).

1.9.3.2. İşveren Tarafı (Kulüp)

Profesyonel spor sözleşmelerinin işveren tarafını kulüpler oluşturur. İş Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca; bir iş sözleşmesine dayanarak işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye ya da tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren denilmektedir. Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı'nın 2. maddesinde Kulüp; Futbol dalında faaliyeti bulunan mevzuata uygun olarak kurulmuş ve TFF tarafından tescil edilmiş dernekler ve şirketler olarak tanımlanmaktadır. Türkiye Basketbol Federasyonu Ana Statüsü'nün 34. maddesinde: *“Basketbol kulüpleri ve spor kulüplerinin basketbol şubeleri Federasyonun görev alanına giren konularda Basketbol Federasyonuna bağlıdır. Basketbol kulüpleri veya spor kulüplerinin basketbol şubeleri Yönetim Kurulu tarafından tespit edilecek esaslar çerçevesinde kayıt ve tescil edilir. Tescil edildikten sonra sorumluluklarını yerine getirmeyen kulüplerin kayıt ve tescil işlemleri iptal edilir. Bu kulüpler müsabakalara katılamazlar ve Federasyon Genel Kurulunda temsil edilmezler”* ifadesi yer almaktadır. 35. maddede ise; Basketbol Kulüpleri ile diğer spor kulüplerinin basketbol şubelerinin kanunlarda belirtilen şekil ve esaslara göre kuracakları veya kurmuş oldukları anonim şirketlere devredilebilecekleri ifade edilmektedir (Türkiye Basketbol Federasyonu Ana Statüsü, 2014).

Türkiye Voleybol Federasyonu'nun Ana Statüsünde ise şu maddelere yer verilmiştir:

“Voleybol kulüpleri Federasyon tarafından tescil edilir. Voleybol faaliyetinde bulunan kulüpler, Federasyon Yönetim Kurulunun belirleyeceği tescil şart ve esaslarını yerine getireceğini taahhüt edip, tescil ücretini ödedikten sonra tescil edilir ve belgesi verilir(m.40)”.

“Voleybol dalında faaliyet gösteren kulüpler, voleybol şubelerini kanunlarla belirtilen şekil ve esaslara göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler. Kulüplerin şirketleşmesi halinde, tescilli bulundukları yerden başka yere nakilleri yapılamaz. Devirlerde voleybolun yayılması, güçlenmesi ve yararları ön planda tutulur. Bu Ana Statü’de belirlenen esaslara ve Yönetim Kurulunca konulacak kurallara uyulması zorunludur(m.41)” (Türkiye Voleybol Federasyonu Ana Statüsü, 2014).

Söz konusu maddeler kulüplerin hukuki niteliklerini de ortaya koymaktadır. Görüldüğü gibi Türk Hukukunda spor kulüplerinin iki şekilde kurulması mümkündür. Bunlar Dernekler Kanunu gereğince kurulan dernek hükmündeki spor kulüpleri ve Türk Ticaret Kanunu gereğince kurulan şirket şeklindeki spor kulüpleridir. Dernek şeklindeki spor kulüpleri kural olarak amatör spor için kurulurken, şirket şeklindeki spor kulüpleri mutlaka profesyonel spor için söz konusu olmaktadır. Bu iki spor kulübü şekli arasındaki en önemli fark, derneklerin kazanç paylaşma amacı gütmemelerine karşın, şirketlerin ana amacının kazanç elde etmek ve bunu üyeleri arasında paylaşmak olmasıdır (Küçükgüngör, 1998).

Daha önce de belirttiğimiz üzere ülkemizde profesyonelliği hukuken açıkça kabul edilen spor dalı sadece futboldur. Ancak voleybol ve basketbol gibi spor dallarında, Spor Genel Müdürlüğü’nün federasyonlara verdiği yetkilerin de etkisiyle gizli bir profesyonellik durumu ortaya çıkmıştır. Yukarı da yer verilen federasyon düzenlemelerinde de görüldüğü üzere voleybol ve basketbol kulüplerinin şirket şeklinde de kurulmasına ilgili federasyonlarca olanak tanınmıştır. Böylece amatör spor kulüplerinin dernek şeklinde kurulması kuralının dışına çıkılmaktadır. Bu durum gizli profesyonelliğin en açık görünüş biçimidir.

Hukukumuzda ve teamüle göre işçi-işveren ilişkisi, iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir. Bu nedenle her iki taraf da üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmek zorundadır. İşveren, işçisine ücret ödemek asli görevi olmakla beraber işçiyi koruma ve gözetim borcu iş sözleşmesi boyunca devam etmektedir. Ayrıca işveren işçiye işin görülmesi sırasında emir ve talimat verebilir. Tüzel kişilerde bu iki

özellik her zaman farklı kişilerde toplanır. İş Sözleşmesinin tarafı olan tüzel kişi iş görme ediminin alacaklısı olarak işin görülmesini isteme hakkına sahiptir. Yönetim hakkı ve emir ve talimat verme yetkisi ise zorunlu olarak tüzel kişinin organı tarafından kullanılır. Bu durumda tüzel kişi soyut, organı ise somut işverendir. Profesyonel sporda da iş görme ediminin alacaklısı dernek veya anonim şirket (kulüp) soyut, yönetim kurulunu oluşturan gerçek kişiler ise somut işveren durumundadır (Baştürk, 2007).

1.9.4. Hizmet Sözleşmesinin Kurulması

1.9.4.1. Tarafların Karşılıklı Uygun İrade Beyanı (İcap ve Kabul)

6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 1. maddesine göre: *“Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur. İrade açıklaması, açık veya örtülü olabilir. Taraflar sözleşmenin esaslı noktalarında uyuşmuşlarsa, ikinci derecedeki noktalar üzerinde durulmamış olsa bile, sözleşme kurulmuş sayılır (m.2)”* (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Yani yukarıda incelemiş olduğumuz, hizmet sözleşmesinin temel unsurları üzerinde sporcu ve kulüp anlaştıkları takdirde sözleşme kurulmuş olacaktır. Diğer hususlar üzerinde anlaşılmasa sözleşmenin kurulmasına etki etmez. Sporcunun kulübe bağımlı olarak, belirli bir ücret karşılığında çalışmayı kabul etmesi ile kulüp ile sporcu arasındaki sözleşme kurulmuş olur.

İş sözleşmesinin kurulmasına dair esaslar, yeni BK. m. 394'de düzenlenmektedir. Bu hüküm, 818 sayılı BK m. 314 esas alınarak hazırlanmıştır. Yeni BK. m. 394/II de, 818 sayılı BK m. 314/II hükmünün lafzı sadeleştirilerek durumun gereklerine göre, ancak ücret karşılığında yapılabilecek bir işin belli bir zaman içinde görülmesi ve bu işin işveren tarafından kabul edilmesi halinde iş sözleşmesinin kurulmuş sayılacağı belirtilmiştir (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Borçlar Kanunu'nun 3. maddesine göre: “Kabul için süre belirleyerek bir sözleşme yapılmasını öneren, bu sürenin sona ermesine kadar önerisiyle bağlıdır. Kabul bu süre içinde kendisine ulaşmazsa; öneren, önerisiyle bağlılıktan kurtulur”. Borçlar Kanunu'nun 4. maddesi uyarınca: “Kabul için süre belirlenmeksizin hazır olan bir kişiye yapılan öneri hemen kabul edilmezse; öneren, önerisiyle bağlılıktan kurtulur. Telefon, bilgisayar gibi iletişim sağlayabilen araçlarla doğrudan iletişim sırasında yapılan öneri, hazır olanlar arasında yapılmış sayılır” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Borçlar Kanunu'nun 5. maddesine göre: “Kabul için süre belirlenmeksizin hazır olmayan bir kişiye yapılan öneri, zamanında ve usulüne uygun olarak gönderilmiş bir yanıtın ulaşmasının beklenebileceği ana kadar, önereni bağlar. Öneren, önerisini zamanında ulaşmış sayabilir. Zamanında gönderilen kabul, önerene geç ulaşır ve öneren onunla bağlı olmak istemezse, durumu hemen kabul edene bildirmek zorundadır”. Yine Borçlar Kanunu'nun 6. maddesi uyarınca: “Öneren, kanun veya işin özelliği ya da durumun gereği açık bir kabulü beklemek zorunda değilse, öneri uygun bir sürede reddedilmediği takdirde, sözleşme kurulmuş sayılır” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

818 sayılı BK'da olduğu gibi yeni 6098 sayılı BK'na göre de iş sözleşmesi kural olarak şekle tabi değildir (m.394).

Ancak 426. maddede işçinin talep etmesi halinde, işverenin işin türünü ve süresini içeren “hizmet belgesi” vermek zorunda olduğu belirtilmiştir. İşçinin istemesi üzerine, onun iş görmedeki becerisi ile tutum ve davranışları da söz konusu belgede belirtilecektir. Önemle belirtelim ki, işçinin hizmet belgesini talep etmesi halinde işverenin belgeyi düzenleyip düzenlememe konusunda takdir hakkı yoktur. İşveren belgeyi düzenleyip işçiye vermekle yükümlüdür (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Söz konusu düzenleme, 818 sayılı Kanun'un “Şehadetname” başlıklı 335. maddesinde de yer almaktadır. Yeni Kanunda sade, anlaşılır bir dille hükmün tekrar

düzenlendiği görülmektedir. Ancak 818 sayılı Kanundan farklı olarak, belgenin zamanında verilmemesi ya da belgenin gerçeğe aykırı bilgiler ihtiva etmesi halinde işçinin veya işçiyi işe alan yeni işverenin, eski işverenden tazminat isteyebileceği de hükme bağlanmıştır (m.426/3) (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Söz konusu hüküm İş Kanunu'nun "çalışma belgesi" başlıklı 28. maddesinde yer alan düzenlemeye benzemektedir. Buna mukabil, İş Kanunu'ndaki çalışma belgesinin işten ayrılan işçiye verilmesi zorunlu kılınmışken, hizmet belgesi iş ilişkisinin sona erme durumu da dahil olmak üzere her aşamasında düzenlenebilecektir. Aynı şekilde İş Kanunu'nda yer alan belgenin düzenlenmemesi halinde, eski işverenden tazminat istenebileceği belirtilmiştir (İş Kanunu. 2003).

İş sözleşmesinin yapılmasının şekle bağlı kılınmamış olması karşısında, böyle bir düzenleme iş ilişkisinin varlığını ispat etme yükümlülüğünde olan işçiye kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca işverenin tazminatla yükümlü tutulması düzenlemenin işlevselliğini artıracaktır.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi Borçlar Kanunu federasyonların düzenlemeleri karşısında genel kanun niteliği taşımaktadır ve bu düzenlemelerde boşluk olması halinde uygulanır. Bu nedenle hizmet sözleşmesinin şekli konusunda aşağıdaki federasyon düzenlemeleri geçerlidir:

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 19. maddesinde: *"Tarafların imzaladıkları sözleşmeyi Türkiye Futbol Federasyonu'na tescil ettirmelerinin zorunlu olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca talimatın 2. maddesinde sözleşme; "Örneği TFF tarafından hazırlanan tip profesyonel futbolcu sözleşmesi" şeklinde tanımlanmaktadır (Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, 2016).*

Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı m. 24/1 uyarınca: *"Türkiye 1. ve 2. Liglerinde yer alan sözleşmeli sporcular ve kulüpler,*

aralarında yapacakları anlaşma için Federasyonun hazırladığı tek tip sözleşmeyi imzalamak zorundadırlar” (Türkiye Voleybol Federasyonu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı, 2005).

Federasyonlarca yapılan bütün bu düzenlemeler futbol, basketbol, voleybol gibi popüler spor dallarında kulüp ile sporcu arasındaki sözleşmelerin şekil şartına tabi olduğunu göstermektedir. Düzenlemelere bakıldığında sözleşmelerin yazılı olarak yapılmasının yanı sıra federasyonca belirlenen tipte yapılması da gerekmektedir. Ayrıca Yargıtay vermiş olduğu kararlarda tarafların federasyonlarca belirlenen tek tip sözleşmedeki şartlara aykırı olmaması koşuluyla, tek tip sözleşmeden ayrı bir sözleşme daha yapabileceklerini kabul etmektedir. Ancak tek tip sözleşmeden ayrı olarak yapılan sözleşmeyle ilgili uyuşmazlıklara federasyonlar değil adli yargı bakacaktır (Yargıtay 13. HD; 2004/14650 E., 2005/3214 K., 3.3.2005 T., Yargıtay 13. HD; 2003/16256 E, 2004/5446 K., 13.4.2004 T.).

Borçlar Kanunu’nun 27. maddesinde sözleşmenin hangi hallerde geçersiz olacağı yani hüküm ve sonuç doğurmayacağı şöyle ifade edilmiştir: “Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür. Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

BK. m. 394 uyarınca: “Geçersizliği sonradan anlaşılan hizmet sözleşmesi, hizmet ilişkisi ortadan kaldırılıncaya kadar, geçerli bir hizmet sözleşmesinin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur”. “Geçersizlik” kavramının “kesin hükümsüzlük”, “iptal edilebilirlik”, “eksik veya askıda hükümsüz işlemler”, “nisbi hükümsüzlük” gibi bütün hükümsüzlük hallerini içeren bir üst kavram olduğu dikkate alındığında, hükümde bu kavramın kullanılmasının yerinde olmadığını belirtmek gerekir. Burada ifade edilmek istenen geçersizlik hali kesin hükümsüzlüktür. Madde gerekçesinde; işçinin, iş sözleşmesinin geçersiz olduğunu bilmesi halinde iyiniyetli sayılamayacağı ve fıkra da belirtildiği gibi “geçersizliği sonradan anlaşılan” iş sözleşmesinden söz

edilemeyeceği, dolayısıyla işçinin bu hükümden yararlanamayacağı açıklanmıştır. Gerekçedeki bu açıklamadan yola çıkılırsa, işçinin iş sözleşmesinin geçersiz olduğunu bilmesi halinde bu geçersizliğin baştan itibaren söz konusu olduğunu söylemek gerekecektir. Gerekçede işverenin, iş sözleşmesinin geçersizliğini bilerek işçi çalıştırması halinde, sözleşmenin kesin hükümsüz olmasının geçmişe etkili sonuç doğuracağı ve bu işleme dayalı olarak ifa edilen edimlerin sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde iade edileceği belirtilmiştir. İş sözleşmesinin geçersiz olması, bu sözleşmenin sürekli borç ilişkisi doğurması sebebiyle sorun teşkil edeceği gibi, İş Hukukunun işçiyi koruyucu amacına da ters düşer. Zira işçi baştan itibaren geçersiz sayılan iş sözleşmesi sebebiyle bir yandan iş ve sosyal güvenlik hukukundan doğan haklarını talep edemeyecek, öte yandan işçinin temel borcu olan iş görme ediminin iadesi mümkün olmayacağı için çözülmesi olanaksız bir “tasfiye sistemi” ortaya çıkacaktır. Bu sebeple doktrinde kesin hükümsüz olan iş sözleşmesinin hükümsüzlüğünün ileri sürüldüğü ana kadar tıpkı geçerli bir sözleşme gibi hüküm ve sonuç doğuracağı ifade edilmektedir (Güneş ve Mutlay, 2011).

Federasyon düzenlemelerinde bu konuda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla geçersizlikle ilgili olarak yukarıda anlatılan Borçlar Kanunu düzenlemeleri sporcu ve kulüp arasındaki hizmet sözleşmelerinde de uygulanacaktır.

1.9.4.2. Sporcu İle Kulüp Arasındaki Sözleşme Süresi

Profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki sözleşme belirli sürelidir. Belirli süreli sözleşmeler Borçlar Kanunu’nun 430. maddesinde yer almaktadır. Buna göre: *“Belirli süreli hizmet sözleşmesi, aksi kararlaştırılmadıkça, fesih bildiriminde bulunulmasına gerek olmaksızın, sürenin bitiminde kendiliğinden sona erer. Belirli süreli sözleşme, süresinin bitiminden sonra örtülü olarak sürdürülüyorsa, belirsiz süreli sözleşmeye dönüşür. Ancak, esaslı bir sebebin varlığı hâlinde, üst üste belirli süreli hizmet sözleşmesi kurulabilir. Taraflardan her biri, on yıldan uzun süreli hizmet sözleşmesini on yıl geçtikten sonra, altı aylık fesih bildirim süresine uyarak*

feshedebilir. Fesih, ancak bu süreyi izleyen aybaşında hüküm ifade eder. Sözleşmenin fesih bildirimiyle sona ereceği kararlaştırılmış ve iki taraf da fesih bildiriminde bulunmamışsa, sözleşme belirsiz süreli sözleşmeye dönüşür” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Profesyonel sporcuların yaptıkları faaliyetlerin niteliği gereği sözleşmeler belirli süreli yapılmak zorundadır. Sporcu 30-35 yaşından sonra, kendisinden istenen performansı gösteremeyecektir. Ayrıca takım oyunlarında sporcuların uyum içinde bulunması gerekliliği de uzun süreli sözleşme ilişkisini mümkün kılmaz (Ertaş ve Petek, 2005).

Bu nedenle aşağıda belirtildiği gibi federasyonlar sözleşmelere süre sınırlaması getirmiştir:

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı’nın 19. maddesine göre; *“Sözleşmenin süresi en fazla beş yıl olarak belirlenir. Ancak 18 yaşın altındaki futbolcular ile imzalanacak olan sözleşmelerin süresi üç yıldan fazla olamaz. Her halükarda sözleşmelerin bitiş tarihinin 31 Mayıs olarak tespit edilmesi zorunludur. Sözleşme bitiş tarihinden sonra resmi müsabakaların devam etmesi halinde, sözleşmenin süresi müsabakaların bitimine kadar uzamış sayılır” (Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, 2016).*

Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans Ve Talimatı 24. madde uyarınca; *“Türkiye 1. ve 2. Liglerinde yer alan kulüpler, sporcuları ile yapacakları sözleşmeleri 5 yılı geçmemek şartı ile uzun süreli yapabilirler. Ayrıca Yabancı sporcuların, tümü hangi ligde olursa olsun sözleşme yapmak zorundadır. Yabancı sporcuların sözleşmeleri transfer sertifikasında belirtilmiş olan süreden fazla olamaz” (Türkiye Voleybol Federasyonu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı, 2005).*

Türkiye Basketbol Federasyonuna Ait Sözleşmeli Sporcular Lisans, Tescil ve Transfer Yönergesi’nin 25. maddesine göre: *“Bütün tek tip sözleşmeler en fazla beş*

yıl süreli (madde 25.2 ve 27 hariç) olabilir. Sözleşme şartlarının yeniden değerlendirilmesi amacıyla sözleşme süresi bitmeden yeni bir sözleşme yapılabilir ve yeni sözleşmenin bitiş tarihi ilk sözleşmenin bitiş tarihinden farklı olabilir. Her durumda yeni sözleşme 22. maddedeki şartları haiz olmalıdır. Sözleşmelerin sona eriş tarihlerinin 30 Haziran olarak tespit edilmesi zorunludur” (Türkiye Basketbol Federasyonu Sözleşmeli Basketbolcular Lisans, Tescil ve Transfer Talimatı, 2018).

Daha önce açıklandığı üzere profesyonel spor sözleşmelerinin nitelikleri gereği belirli süreli olmaları mecburken Borçlar Kanunu’nun yukarıda yer verdiğimiz 430. maddesinde belirli süreli sözleşmenin bazı durumlarda belirsiz süreli sözleşmeye dönüşeceğinden söz edilmektedir. Maddede: *“Belirli süreli sözleşme, süresinin bitiminden sonra örtülü olarak sürdürülüyorsa, belirsiz süreli sözleşmeye dönüşür. Ancak, esaslı bir sebebin varlığı hâlinde, üst üste belirli süreli hizmet sözleşmesi kurulabilir”(430/2), “Sözleşmenin fesih bildirimiyle sona ereceği kararlaştırılmış ve iki taraf da fesih bildiriminde bulunmamışsa, sözleşme belirsiz süreli sözleşmeye dönüşür”(430/4) ifadeleri yer almaktadır (Türk Borçlar Kanunu, 2011).*

Sporcu sözleşmelerinin belirsiz süreli yapılmalarının imkansızlığı düşünüldüğü takdirde; Borçlar kanunda belirli süreli bir sözleşmenin, belirsiz süreli sözleşmeye dönüşmesi için gereken koşullar gerçekleştiğinde sözleşmenin yenilendiğini kabul etmek gerekeceği gerekmektedir.

1.9.4.3. Sporcu İle Kulüp Arasındaki Sözleşmenin Konusu ve Kapsamı

Borçlar Kanunu’nun 26. maddesi uyarınca taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Profesyonel sporcu sözleşmesi, profesyonel takım kurmasına izin verilen ve profesyonel sporcu istihdam etmek isteyen kulüpler ile sporu bir kulübe sözleşmeyle bağlı olarak, bir ücret karşılığında yapmak isteyen sporcu arasında kurulan

sözleşmedir. Profesyonel olmayan sporcular ile profesyonel takım kurmasına izin verilmemiş kulüpler, sözleşme kapsamına girmezler. Dolayısıyla bu sözleşmenin konusu, sporcunun ücret karşılığında kulübü için sporu icra etmeyi taahhüt etmesi, kulübün de bunun karşılığında sporcuya ücret ödemeyi üstlenmesidir. Sözleşmenin kapsamına, sporcu ve kulübün hak ve yükümlülükleri ile tabi oldukları kurallar, borca aykırılığın yaptırımları girer (Ertaş ve Petek, 2005).

1.9.4.4. Tarafların Karşılıklı Hak ve Borçları

Her spor dalında sporcuların ve kulüplerin hizmet sözleşmesinden kaynaklanan hakları ve borçları bazı farklılıklar taşımakla birlikte, genel olarak aşağıdaki şekildedir;

Sporcunun hakları; ücret talep etme hakkı ve federasyonların düzenlemelerinde yer almamakla birlikte genel kanun olan Borçlar Kanunu'nda düzenlenen yıllık ücretli izin hakkıdır. Sporcuların borçları ise; işi (sporu) yapma borcu, sadakat borcu, kulübün yönergelerine uyma borcu, idareci ve yöneticilere saygılı olma borcu, kulüpten izinsiz sportif faaliyetlere katılmama borcu, özel hayatına ve sağlığına özen gösterme borcu, teknik bilgisini geliştirme ile idari işlemlerle ilgili borçlarıdır. Kulübün hakları; Disiplin cezası verme hakkı, sporcudan işin görülmesini isteme hakkı, bazı sporlarda sözleşmeyi uzatabilme hakkı, sporcunun özel hayatına müdahale edebilme hakkıdır. Kulübün borçları ise; ücret ödeme borcu, sporcuyu çalıştırma borcu, araç ve gereç sağlama borcu, sporcuyu gözetme borcu, kulübün idari konularla ilgili borçları, sporcunun sigortalanmasıyla ilgili borçları, sporcunun iş göremezliği ve maluliyeti durumunda kulübün borçları, sporcunun hastalanması ve sakatlanması durumunda borçları, sporcunun milli takım maçlarına ve uluslararası organizasyonlarına katılmasına izin verme borcudur (Ertaş ve Petek, 2005).

1.10. Mevcut Düzenlemeler

Aşağıda öncelikle profesyonel sporcular için geçerli olan Borçlar Kanunu'ndaki genel düzenlemeler incelenecek, arkasından da özel hüküm niteliğindeki federasyon düzenlemelerine değinilecektir.

1.10.1. Borçlar Kanununda Yer Alan Düzenlemeler

1.10.1.1. İşçinin (Sporcunun) Borçları ve Hakları

Borçlar Kanunu'nun 395. maddesinde işçinin bizzat çalışma borcu düzenlenmektedir. Buna göre; sözleşmeden veya durumun gereğinden aksi anlaşılmadıkça, işçi yüklendiği işi bizzat yapmakla yükümlüdür. Ayrıca işçinin özen ve sadakat borcu bulunmaktadır. Borçlar Kanunu madde 396 uyarınca işçi, yüklendiği işi özenle yapmak ve işverenin haklı menfaatinin korunmasında sadakatle davranmak zorundadır (BK. madde 396/1). İşçi, işverene ait makineleri, araç ve gereçleri, teknik sistemleri, tesisleri ve taşıtları usulüne uygun olarak kullanmak ve bunlarla birlikte işin görülmesi için kendisine teslim edilmiş olan malzemeye özen göstermekle yükümlüdür (BK. madde 396/2). İşçi, hizmet ilişkisi devam ettiği sürece, sadakat borcuna aykırı olarak bir ücret karşılığında üçüncü kişiye hizmette bulunamaz ve özellikle kendi işvereni ile rekabete girişemez. İşçi, iş gördüğü sırada öğrendiği, özellikle üretim ve iş sırları gibi bilgileri, hizmet ilişkisinin devamı süresince kendi yararına kullanamaz veya başkalarına açıklayamaz (BK. madde 396/3). İşverenin haklı menfaatinin korunması için gerekli olduğu ölçüde işçi, hizmet ilişkisinin sona ermesinden sonra da sır saklamakla yükümlüdür (BK. madde 396/4) (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Borçlar Kanunu madde 397 uyarınca: *“İşçi, üstlendiği işin görülmesi sırasında üçüncü kişiden işveren için aldığı şeyleri ve özellikle paraları derhâl ona teslim etmek ve bunlar hakkında hesap vermekle yükümlüdür. İşçi, hizmetin ifasından*

dolayı elde ettiği şeyleri de derhâl işverene teslim etmekle yükümlüdür” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

İşçinin fazla çalışma borcu Borçlar Kanunu madde 398’de şu şekilde düzenlenmektedir: *“Fazla çalışma, ilgili kanunlarda belirlenen normal çalışma süresinin üzerinde ve işçinin rızasıyla yapılan çalışmadır. Ancak, normal süreden daha fazla çalışmayı gerektiren bir işin yerine getirilmesi zorunluluğu doğar, işçi bunu yapabilecek durumda bulunur ve aynı zamanda kaçınması da dürüstlük kurallarına aykırı olursa işçi, karşılığı verilmek koşuluyla, fazla çalışmayı yerine getirmekle yükümlüdür” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).*

İşçinin bir diğeri önemli borcu düzenlemelere ve talimatlara uyma borcudur. Borçlar Kanunu madde 399’a göre: *“İşveren, işin görölmesi ve işçilerin işyerindeki davranışlarıyla ilgili genel düzenlemeler yapabilir ve onlara özel talimat verebilir. İşçiler, bunlara dürüstlük kurallarının gerektirdiği ölçüde uymak zorundadırlar.” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).*

Borçlar Kanunu madde 400’de ise işçinin sorumluluğu düzenlenmektedir. Buna göre; İşçi, işverene kusuruyla verdiği her türlü zarardan sorumludur. Bu sorumluluğun belirlenmesinde; işin tehlikeli olup olmaması, uzmanlığı ve eğitimi gerektirip gerektirmemesi ile işçinin işveren tarafından bilinen veya bilinmesi gereken yetenek ve nitelikleri göz önünde tutulur (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

İşçinin yıllık ücretli izin hakkı Borçlar Kanunu madde 422. maddede şu şekilde ifade edilmektedir: *“İşveren, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yılda en az iki hafta ve on sekiz yaşından küçük işçiler ile elli yaşından büyük işçilere de en az üç hafta ücretli yıllık izin vermekle yükümlüdür” (Türk Borçlar Kanunu, 2011).*

İşçi, bir hizmet yılı içinde kendi kusuruyla toplam bir aydan daha uzun bir süreyle hizmeti yerine getirmediği takdirde işveren, çalışılmayan her tam ay için, yıllık ücretli izin süresinden bir gün indirim yapabilir (BK. madde 423/1). İşçi, bir

hizmet yılı içinde kendi kusuru olmaksızın hastalık, kaza, yasal bir yükümlülüğün veya kamu görevinin yerine getirilmesi gibi kişiliğine bağlı sebeplerle en çok üç ay süreyle iş görme edimini yerine getiremediği takdirde ise işveren yıllık ücretli izin süresinden indirim yapamaz (BK. madde 423/2). (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Hizmet veya toplu iş sözleşmeleriyle, işçinin aleyhine hüküm doğuracak şekilde, söz konusu hükümlere aykırı düzenleme yapılamaz (BK. madde 423/4).

Borçlar Kanunu'nun 424. maddesine göre: *“Yıllık ücretli izinler, kural olarak aralıksız biçimde verilir; ancak tarafların anlaşmasıyla ikiye bölünerek de kullanılabilir. İşveren, yıllık ücretli izin tarihlerini, işyerinin veya ev düzeninin menfaatleriyle bağdaştığı ölçüde, işçinin isteklerini göz önünde tutarak belirler”* (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

İşveren, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye, yıllık ücretli izin süresine ilişkin ücretini, ilgili işçinin izne başlamasından önce peşin olarak ödemek veya avans olarak vermekle yükümlüdür (BK. madde 425).

İşçi, hizmet ilişkisi devam ettiği sürece, işverenden alacağı para ve başka menfaatler karşılığında yıllık ücretli izin hakkından feragat edemez (BK. madde 425/2).

Hizmet sözleşmesinin herhangi bir sebeple sona ermesi hâlinde, işçinin hak kazanıp da kullanamadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödenir. Bu ücrete ilişkin zamanaşımı, hizmet sözleşmesinin sona erdiği tarihte işlemeye başlar (BK. madde 425/3).

1.10.1.2. İşverenin (Kulüplerin) Borçları

“İşveren, işçiye sözleşmede veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen; sözleşmede hüküm bulunmayan hâllerde ise, asgari ücretten az olmamak üzere emsal ücreti ödemekle yükümlüdür.”(BK. madde 401).

“İşveren, fazla çalışma için işçiye normal çalışma ücretini en az yüzde elli fazlasıyla ödemekle yükümlüdür. Ayrıca işveren, işçinin rızasıyla fazla çalışma ücreti yerine, uygun bir zamanda fazla çalışmayla orantılı olarak izin verebilir” (BK. madde 402).

“Aksine âdet olmadıkça, işçiye ücreti her ayın sonunda ödenir. Ancak, hizmet sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesiyle daha kısa ödeme süreleri belirlenebilir. İşveren, işçiden olan alacağı ile ücret borcunu işçinin rızası olmadıkça takas edemez. Ancak, işçinin kasten sebebiyet verdiği yargı kararıyla sabit bir zarardan doğan alacaklar, ücretin haczedilebilir kısmı kadar takas edilebilir. Ücretin işveren lehine kullanılacağına ilişkin anlaşmalar geçersizdir.” (BK. madde 406).

“İşveren, iş görme ediminin yerine getirilmesini kusuruyla engellerse veya edimi kabulde temerrüde düşerse, işçiye ücretini ödemekle yükümlü olup, işçiden bu edimini daha sonra yerine getirmesini isteyemez. Ancak, işçinin bu engelleme sebebiyle yapmaktan kurtulduğu giderler ile başka bir iş yaparak kazandığı veya kazanmaktan bilerek kaçındığı yararlar ücretinden indirilir (BK. madde 408). Ayrıca uzun süreli bir hizmet ilişkisinde işçi; hastalık, askerlik veya kanundan doğan çalışma ve benzeri sebeplerle kusuru olmaksızın, iş gördüğü süreye oranla kısa bir süre için iş görme edimini ifa edemezse işveren, başka bir yolla karşılanmadığı takdirde, o süre için işçiye hakkaniyete uygun bir ücret ödemekle yükümlüdür.” (BK. madde 409).

1.10.2. Federasyonların Düzenlemeleri

1.10.2.1. Futbolda Tarafların Karşılıklı Hak ve Yükümlülükleri

Futbolcuların ve kulüplerin karşılıklı hak ve yükümlülükleri Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatında düzenlenmektedir.

Futbolcuların ücret hakkı talimatın 21. maddesinde yer alır. Söz konusu maddede ücret, sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutar olarak tanımlanmaktadır.

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 25. maddesi uyarınca futbolcuların yükümlülükleri şunlardır:

- *“Futbolcular, profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yükledikleri edimlerin yanı sıra;*
- *Müsabakalara katılmak için kendisi tarafından yapılması gereken işlemleri takip etmek ve tamamlamak, gerekli belgeleri temin etmek,*
- *TFF'nun ve kulübün düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılmak,*

Hastalık veya sakatlık nedeni ile alınacak raporlarını, rapor tarihinden itibaren on gün içerisinde kulübüne ve TFF'na bildirmek, zorundadırlar. Talimatın 24. maddesi uyarınca kulüplerin yükümlülükleri ise aşağıdaki gibidir:

Kulüpler, profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yükledikleri edimlerin yanı sıra;

- *Futbolcuların eğitimi ve sağığı için uzman teknik adam ve sağık personelinin temin etmek.*
- *Futbol faaliyetlerinin gerektirdiğı spor malzemelerini temin etmek.*
- *Kulüpler sezonun başlamasından en geç bir hafta önce, bir sonraki sezon uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını TFF'na göndermek zorundadırlar. Kulüpler TFF'na tescil ettirdikleri ve uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını imza karşılığında futbolcuya teslim veya noter aracılığı ile tebliğ etmek.*
- *Futbolcularına verdikleri para cezalarına ait kararlarını, nedenleri, tutarları ve noterden onanmış karar örnekleri ile birlikte, karar tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde futbolcuya ve TFF'na bildirmek.*
- *Kadro dışı bıraktıkları futbolculara, antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör nezaretinde hakkın kötüye kullanılması teşkil etmeyecek şekilde saha tahsis etmek ve antrenman koşullarını noter aracılığı ile futbolculara tebliğ etmek.*
- *Kulüpler, profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıt vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için kısmi ve daimi maluliyet ve ölüm hallerine karşı TFF tarafından belirlenmiş özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek ve gerçekleşen rizikoyu beş günlük süre içerisinde özel sigorta şirketine bildirmek.*
- *Futbolcularının ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde askerlikle ilgili gerekli belgeleri futbolcusu ile birlikte hazırlayarak TFF'na sunmak zorundadırlar.”*

Kulübün sözleşmeyi federasyona ibraz etme yükümlülüğü Talimatın 20. maddesinde şu şekilde yer almaktadır; “Sözleşmelerin, imzalandıkları transfer ve tescil dönemi içerisinde ilgili kulüp tarafından TFF’na sunulması zorunludur.

Futbolcu da aynı sürede sözleşmeyi TFF’na sunma hakkına sahiptir (20/1). Futbolcu ile mevcut kulübü transfer ve tescil dönemi ile bağlı kalmaksızın sözleşme imzalayabilir. Bu sözleşmenin imza tarihini takip eden ilk transfer ve tescil döneminin sonuna kadar TFF’na sunulması ve kulüp tarafından tescil ettirilmesi zorunludur (20/2).

Mevcut kulüp ile imzalanan yeni sözleşmenin tescili esnasında, imzalandığında yürürlükte olan sözleşmenin bakiye süresi ile yeni sözleşmenin süresi birlikte dikkate alınır ve toplam sürenin beş yılı aşması halinde yeni sözleşme, toplamda beş yılı aşmayan kısım için tescil edilir. Ancak, yürürlükte olan sözleşme sezon sonunda sona erecek ise, mevcut kulüple beş yıl süreli olarak yapılan yeni sözleşme tescil edilir (20/3).

Bir futbolcunun aynı sezon için birden fazla kulüp ile sözleşme yapması halinde herhangi bir kulüp adına tescil yapılmaz. Uyuşmazlığın taraflar arasında ilgili transfer ve tescil dönemi içerisinde çözüme kavuşturulamaması halinde futbolcu, ilgili transfer ve tescil döneminin başlangıcından itibaren 12 ay süreyle hiçbir kulüpte oynayamayacağı gibi ikinci sözleşmeyi yapan kulüp hakkında da Futbol Disiplin Talimatı hükümleri uygulanır (20/4).”

Tarafların ortak bir yükümlülüğü de talimatın 19/6. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; “Mevcut kulübüyle sözleşmesi devam eden profesyonel bir futbolcuyla sözleşme imzalama niyetinde olan kulüp, futbolcuyla görüşmelere başlamadan önce futbolcunun sözleşmesel ilişkisi devam eden kulübünün iznini yazılı olarak almak zorundadır. Yazılı izin almaksızın görüşmelere başlayan kulüp, futbolcu, futbolcu temsilcisi ve diğer kişiler hakkında Futbol Disiplin Talimatı hükümleri uygulanır”. Yazılı izin alma yükümlülüğü maddede kulübe ait gibi düzenlenmiş olsa da bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde futbolcu

hakkında da disiplin talimatı hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. Yani bir kulüple sözleşmesi devam eden futbolcu bir başka kulüple görüşme yapacaksa o kulübün mevcut kulüpten izin almaması halinde görüşmeyi kabul etmemekle yükümlüdür.

Talimatın 27. ve 28. maddelerinde ise futbolcunun ve kulübün fesih hakları düzenlenmektedir. Ancak daha sonra sözleşmenin sona ermesi ve sonuçları başlığında inceleneceği için burada bu kadarını ifade etmekle yetineceğiz.

1.10.2.2. Basketbolda Tarafların Karşılıklı Hak ve Yükümlülükleri

Söz konusu hak ve yükümlülükler Sözleşmeli Sporcular Tescil Lisans ve Transfer Yönergesinde düzenlenmektedir. 22. maddede tarafların ortak yükümlülüğü olan federasyona tescil yer almaktadır. Buna göre: *“Basketbol 1. ve 2. Liginde yer alan sözleşmeli sporcular ve kulüpler aralarında yapacakları anlaşma için Federasyonun hazırladığı tek tip sözleşmeyi imzalamak ve bu sözleşmeyi Federasyona tescil ettirmek zorundadırlar. Tek tip sözleşme dışındaki sözleşmeler Federasyonca tescil edilmez. Böyle sözleşmelerin tespit edilmesi halinde taraflar disiplin kuruluna sevk edilirler”*.

Yönergenin 31. maddesine göre; basketbol 1. ve 2. Liginde takımı bulunan kulüplerin yükümlülükleri şunlardır;

- *“Takımın yer aldığı lig ile ilgili Federasyon Yönerge ve Talimatlarını bilmek ve bunlara riayet etmek,*
- *Hazırlayacakları ceza yönetmeliği, iç yönetmelik ve yönergelerini sezonun ilk resmi müsabaka tarihine kadar (ilk resmi müsabaka sonrasında yapılan transferlerde tescil işlemi sırasında) tüm sporcuları ile karşılıklı imzalayarak Federasyon’a göndermek, (her iki tarafın imzasını taşımayan ve/veya Federasyon’a gönderilmeyen ceza yönetmeliği, iç yönetmelik ve*

yönergeler uyarınca sporcuya ceza verilemez, buralarda belirtilmeyen hususlarda da sporcuya ceza verilemez, sporcunun imzadan imtina etmesi halinde başvuru üzerine Yönetim Kurulu değerlendirme yapacaktır).

- *Sporculara verilecek cezalarda (cezalar, ceza konusu fiilin/durumun öğrenildiği tarihten itibaren yedi (7) ve her halde fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren on beş (15) gün içerisinde verilmek zorundadır) buna ilişkin Kulüp Yönetim Kurulu kararlarını, tutanaklarını, cezanın sporcuya tebliğ edildiğine dair belgeleri, cezanın nedenlerini, miktarını, kararın verildiği tarihten itibaren en geç yedi (7) gün içinde Federasyon'a göndermek,*
- *Sporcularını Sözleşme imzaladıkları tarihten itibaren Sosyal Güvenlik Kurumu'na kaydettirmek ve bu kaydı sporcunun sözleşmesinin bitim tarihine kadar sürdürmek ve primlerini ödemek,*
- *Sözleşmede belirtilen net tutar kapsamındaki tüm ödemeleri zamanında ve eksiksiz yapmak,*
- *Kadro dışı bıraktıkları sporcularına karşı tüm yükümlülüklerini yerine getirmek, form düzeyinin korunabilmesi için salon ve antrenör temin etmek. Yönergenin 32. maddesine göre,"*

Sporcuların Sözleşmeden Doğan Yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:

- *"Gerek Federasyon, gerekse kulübün emir, Yönerge ve nizamlarını bilmek ve bunlara riayet etmek,*
- *Kulübün ve Federasyonun yurt içinde ve dışında yapacağı özel ve resmi her türlü basketbol organizasyonuna katılmak,*

- *Antrenman ve çalışmalara muntazam iştirak etmek,*
- *Müسابakalara iştirak için kendisi tarafından gereken formaliteleri tamamlamak ve gerekli belgeleri temin etmek,*
- *Federasyonun ve kulübün düzenlediği kurs, ders, seminer ve konferanslara katılmak,*
- *İstendiği takdirde doping kontrol testlerine katılmak.”*

35 ve 37. maddelerde tarafların fesih hakları yer almaktadır. Ancak daha sonra incelenecektir.

1.10.2.3. Voleybolda Tarafların Karşılıklı Hak ve Yükümlölükleri

Sporcunun ücret hakkı Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı’nın 29. maddesine göre şöyle düzenlenmiştir: “Türkiye 1. Liglerinde yer alan kulüpler, sporcuları ile asgari ücretten düşük bedelle sözleşme yapamaz. Ancak Türkiye 2. Liglerinde yer alan kulüpler, herhangi bir ücret ödemedten kadrolarında yer verdiği sporcuları ile bedelsiz sözleşme yapabilir. Bedelsiz sözleşme imzalayan sporcular sezon sonunda bedelsiz olarak serbest kalır.”

Kulüplerin sözleşmeden doğan yükümlölükleri, Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı’nın 33. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir;

- *“Federasyonca tescil edilen sözleşmelerin birer adedini imza karşılığı sporcuya teslim etmek.*

- *Sözleşmeli sporcularını 5010 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine göre sigortalı yaptırmak ve sözleşme süresince sigorta primlerini yatırmak (5010 Sayılı Kanunun 4. maddesinin 1. fıkrasının (b) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılanlar için bu zorunluluk aranmaz.). Madde 33.3 e göre Sigorta primleri tam olarak ödenmeyen, sigorta girişleri ve primleri sözleşme süresini kapsamayan tüm sözleşmeli sporcular sezon sonunda bedelsiz olarak serbest kalırlar.*
- *Sözleşmede belirtilen tüm ödemeleri yapmayan kulüplerin sporcuları sezon sonunda serbest kalır.*
- *Hastalık ve sakatlığa dair maddelerdeki esaslar dahilinde sporcunun sağlığı ile ilgilenmek, maç, antrenman, kamp ve seyahatlerde gerekli tedbirleri almak.*
- *Sporcunun fizik bakımından istenen seviyede tutulabilmesi için gerekli tüm tedbirleri almak.*
- *Sporcuların teknik bilgi alanında gelişmesini sağlamak için dersler, konferanslar, kurslar tertip etmek, dergi, kitap vs. temin etmek.*
- *Federasyonun her türlü talimat ve genelgelerini uygulamak.*
- *Sporcuların eğitimi ve sağlığı için belge almış teknik direktör, antrenör, masör ve doktor temin etmek.*
- *Voleybol sporu ile ilgili lüzumlu spor malzemelerini temin etmek.*
- *Hazırlayacakları İç Mevzuatlarını ve Ceza Mevzuatlarını 1 Eylül tarihine kadar Federasyona göndermek zorundadır (Süresinde Ceza Mevzuatlarını Federasyona göndermeyen kulüplerin sporculara sezon içerisinde*

verecekleri para cezaları dikkate alınmaz. Kulüpler tarafından sezon içerisinde Ceza Mevzuatlarının değiştirilmesi halinde, yapılan değişiklikler bir sonraki sezondan itibaren geçerli olur.)

- *Sporcularına verdikleri para cezalarına ait kararlarını, nedenleri, miktarları ve noterden onanmış karar örnekleri ile birlikte, karar tarihini izleyen en geç 10 gün içinde sporcuya ve Federasyona göndermek (Bu sürede gönderilmeyen kararlar dikkate alınmaz.).*
- *Sporcunun itirazı halinde, sporcularına verdikleri para cezalarına ait kararlarını, nedenlerini, miktarlarını, 10 gün içinde incelenmek üzere Federasyona göndermek zorundadır. Federasyon, verilen cezayı uygun görmediği takdirde değiştirme hakkına sahiptir.*
- *Kadro dışı bıraktıkları sporcuların antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör nezaretinde, antrenman yapabileceği bir saha göstermek.*
- *Sözleşmeli sporculara Sosyal Güvenlik Kurumunca iş göremezlik ödeneği ödendiği sürece, kulübü tarafından ücret tediyesi yapılması mecburi değildir. Ancak, kurumca karşılanmayan kısım kulübü tarafından ödenir. Bu süre altı ayı geçemez.*
- *Federasyonca her yıl birinci transfer döneminden önce belirlenecek esas ve limitler dahilinde, sporcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda ve taşıt araçlarında meydana gelmesi muhtemel kazalar için kısmî veya daimî maluliyet ve ölüm hallerine karşı özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek ve sigorta poliçeleri ile sezon sonuna kadar sigorta primlerinin ödendiğine dair makbuzu tescil için süresinde Federasyona ibraz etmek (Özel sigorta primlerinin tamamı kulüp*

tarafından ödenir. Bu hususta doğacak her nevi aksaklık ve eksiklikten kulüp sorumludur.).

- *Sporcunun mesleki faaliyetlerinden doğan sakatlıklarında kulüp; tedavi ve ameliyat süresince, sporcu oynayıncaya kadar (33.15 ve 33.16. maddede yer alan iş göremezlik ve maluliyet hallerindeki istisnalar dışında) sporcunun ücretini ödemeye devam eder.”*

Sporcuların yükümlülükleri ise talimatın 34. maddesinden yer alır. Buna göre sporcuların yükümlülükleri şunlardır;

- *“Gerek Federasyon gerekse kulübün emir, talimat ve nizamlarını bilmek ve riayet etmek,*
- *Federasyonun, hakemlerin, kulübün, idarecilerin ve diğer sporcuların manevî şahsiyetini rencide edecek her türlü yazılı ve sözlü beyan ve davranışlardan kaçınmak,*
- *Kulübün yurt içinde ve yurt dışında yapacağı resmî ve özel her türlü voleybol müsabakalarına iştirak etmek,*
- *Antrenman ve çalışmalara düzenli olarak katılmak,*
- *Kulübün onayı olmadan herhangi bir sportif faaliyete katılmamak,*
- *Kulübün yapacağı maçlarda oynayabilmek ve kendisinden beklenen verimi ortaya koyabilmek için özel hayatına ve sağlığına gerekli dikkat ve özeni göstermek,*

- *Müşabakalara katılmak için kendisi tarafından yapılması gereken işlemleri takip etmek ve tamamlamak, gerekli belgeleri temin etmek,*
- *Federasyonun ve kulübün düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılmak,*
- *Müşabaka içinde ve dışında gerek kulüp arkadaşları ve gerekse diğer takım oyuncularına ve hakemlere karşı şikâyet ve cezayı gerektirecek her türlü hareketten sakınmak,*
- *Milli Takımlar için verilen malzemeleri iyi kullanmak (Aksine davrananlara yaptıkları zararlar tazmin ettirilir.), yurt içi ve yurt dışı kamp, antrenman ve müşabakalarda sporculukla bağdaşmayan davranışlardan kaçınmak,*
- *Hastalık ve sakatlık nedeni ile alınacak istirahat raporlarını beş gün içerisinde kulübüne ve Federasyona bildirmek (Bu bildirimi yapmayan sporcu bir hak talebinde bulunamaz.) zorundadır.”*

Tarafların sözleşmeyi fesih hakları ise 37 ve 38. maddelerde yer almaktadır.

1.11. Sporcu Transferleri

Sporcu transferleri sporcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalaması suretiyle gerçekleşen transfer, sporcunun kulübüyle sözleşmesinin yenilenmesi yoluyla gerçekleşen transfer ve sporcunun başka bir kulübe aktarılması yoluyla gerçekleşen transfer olmak üzere 3 şekilde ortaya çıkar.

1.11.1. Sporcunun İlk Kez Profesyonel Sözleşme İmzalamasıyla ve Mevcut Sözleşmenin Yenilenmesiyle Gerçekleşen Transfer

Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatının amatör futbolcunun profesyonel olması başlıklı 5. maddesine göre: “*Amatör bir futbolcu, 15 yaşını doldurmuş olması kaydıyla, bu talimat hükümlerine uygun olarak profesyonel futbolcu statüsünü kazanabilir. 18 yaşın altındaki amatör futbolcuların profesyonel statüye geçişlerinde, adına tescilli oldukları kulübün yazılı muvafakatinin alınması zorunludur*” (5/1). *Kulüpler, en az 12 ay süre ile kendisinde tescilli olan amatör futbolcuları ile tescil dönemleriyle sınırlı olmaksızın profesyonel sözleşme imzalayabilirler* (5/2). *Birinci transfer ve tescil döneminde bir kulüp adına tescili yapılan amatör futbolcuların ikinci transfer ve tescil döneminde profesyonelliğe geçmeleri için futbolcunun yaşına bakılmaksızın, mevcut amatör tescil işleminden kulübü ile karşılıklı olarak vazgeçmeleri zorunludur* (5/3)”.

Görüldüğü gibi transfer kelimesinden ilk etapta sporcunun bir kulüpten bir başka kulübe aktarılması anlaşılabilir. Ancak bir sporcunun herhangi bir kulüple ilk kez imzalamış olduğu profesyonellik sözleşmesi de bir çeşit transferdir ve bu durum yukarıda belirttiğimiz gibi futbol federasyonunca açıkça düzenlenmiştir. Maddede bu transfer türü futbolcunun amatörlükten, profesyonelliğe geçmesi olarak tanımlanmaktadır. Böyle bir düzenleme basketbol ve voleybol federasyonlarınca yapılmamıştır. Çünkü daha önce de açıkladığımız gibi bunların profesyonelliği hukuken açıkça tanınmamıştır. Ancak yine daha önce ayrıntılı olarak açıkladığımız üzere bu spor dallarında gizli bir profesyonellikten söz edilir. Dolayısıyla bir basketbolcunun ya da bir voleybolcunun bir kulübe bağlı olarak ücret karşılığında söz konusu sporları icra etmeyi kabul etmelerine yönelik sözleşme de bu bahsettiğimiz anlamda bir transferdir.

Sporcunun kulüp ile ilk kez yapmış olduğu profesyonellik sözleşmesi gibi, bu sözleşmenin süresi dolduktan sonra sporcu ve kulüp tarafından yenilenmesi de bir çeşit transferdir. Sporcu sözleşme süresi dolmasına rağmen, aynı kulüpte devam etmek isteyebilir. Kulübün de buna rıza göstermesiyle, ya eski şartlarla ya da sona eren sözleşmede bazı değişikliklerle sözleşme yenilenebilir. Bu sözleşmeler sözleşmenin bitimini takip eden tescil döneminin başında federasyonca tescil edilir (Ertaş ve Petek, 2005). Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri

Talimatı'nın 20. maddesinde bu tip transferlere açıkça şu şekilde değinilmiştir: "Futbolcu ile mevcut kulübü transfer ve tescil dönemi ile bağlı kalmaksızın sözleşme imzalayabilir. Bu sözleşmenin imza tarihini takip eden ilk transfer ve tescil döneminin sonuna kadar TFF'na sunulması ve kulüp tarafından tescil ettirilmesi zorunludur".

1.11.2. Sporcunun Başka Bir Kulübe Aktarılması Yoluyla Gerçekleşen Transfer

Bu tür transferler gerek ülke içinde gerek uluslararası biçimde gerçekleşir. Transfer kuralları federasyonlarca yapılan düzenlemelerde aşağıdaki gibi yer almaktadır:

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 11. maddesine göre: "*Bir futbolcunun, bir kulüpte profesyonel veya amatör olarak oynayabilmesi için bağlı olduğu kulübü adına TFF nezdinde tescil edilmiş olması zorunludur (11/1). TFF tarafından düzenlenen müsabakalara ancak tescil edilmiş futbolcular katılabilirler (11/2). Futbolcu, tescil işlemiyle FIFA, UEFA ve TFF'nun statü ve talimatlarına tabi olacağını kabul eder (11/2)*".

Maddeden anlaşıldığı üzere futbolcular için sadece federasyon düzenlemeleri değil, FIFA VE UEFA talimatları da bağlayıcı niteliktedir. Özellikle uluslararası transfer konusunda FIFA'nın talimatları büyük önem taşımaktadır.

Aynı maddeye göre: "*Bir futbolcu için, aynı anda birden fazla kulüp adına lisans verilemez*".

"*Futbolcular aynı sezon içerisinde, sözleşme yenileme ve vize işlemleri de dâhil olmak üzere, en fazla iki kulübe tescil edilebilirler. Ancak aynı sezon içerisinde iki kulübe tescil edilen futbolcunun kulüplerden birinin resmi müsabakalarında oynamaması halinde tescil dönemleri içerisinde üçüncü bir kulübe transfer ve*

tesciline izin verilir (11/4). Ayrıca Bir sezon içerisinde aynı ligdeki iki kulübe tescil edilerek her iki kulübün resmi müsabakasında oynamış olan futbolcuların, üçüncü bir kulübe tesciline ve müsabakalara katılmasına, oynadığı ligden farklı bir lige transferi halinde de izin verilir (11/5). Uluslararası transferlerde ise FIFA düzenlemelerinin esas alınacağı söz konusu maddede açıkça belirtilmiştir (11/7).”

Talimatın 19. maddesine göre: “Mevcut kulübüyle sözleşmesi devam eden profesyonel bir futbolcuyla sözleşme imzalama niyetinde olan kulüp, futbolcuyla görüşmelere başlamadan önce futbolcunun sözleşmesel ilişkisi devam eden kulübünün iznini yazılı olarak almak zorundadır. Yazılı izin almaksızın görüşmelere başlayan kulüp, futbolcu, futbolcu temsilcisi ve diğer kişiler hakkında Futbol Disiplin Talimatı hükümleri uygulanır”.

Madde 13 uyarınca: “Futbolcular, ancak TFF tarafından belirlenen transfer ve tescil dönemleri içinde tescil edilebilirler. Uluslararası transferlerde Uluslararası Transfer Sertifikasının tescil dönemi içerisinde talep edilmiş olması halinde, istisnai olarak transfer ve tescil dönemleri dışında da tescil edilebilir (13/1). Sezon içerisinde yalnızca iki adet transfer ve tescil dönemi mevcuttur. Transfer ve tescil işlemlerinin yapılacağı tarihler, her sezon için birinci transfer döneminden önce TFF tarafından tespit ve ilan edilir (13/2)”.

17. maddede ise “18 yaşını doldurmamış futbolcuların uluslararası transfer yapamayacakları ifade edilmektedir (17/1). Ancak, küçük futbolcunun kanuni temsilcilerinin transfer olunacak kulübün bulunduğu ülkeye futbolla ilgisi olmayan bir sebeple taşınmış olmaları halinde veya futbolcunun Türkiye sınırına 50 km’den daha kısa bir mesafede ikamet etmesi ve komşu ülke federasyonuna tescilli kulübün tesislerinin Türkiye sınırına 50 km’den daha kısa bir mesafede olması halinde uluslararası transfere izin verilebilir(17/2)”

Kural olarak 23 yaşın doldurulmasına kadar futbolcunun profesyonel olarak yapacağı tüm transferlerinde yetiştirme tazminatı ödenir. Yetiştirme tazminatı talimatın 16. maddesinde düzenlenmektedir. Talimata göre Futbolcuların eğitimi ve

yetiştirilmesi 12–23 yaşları arasında gerçekleşir. Yetiştirme tazminatının hesaplanmasında TFF kayıtları esas alınır ve hesaplama eğitimin fiilen başladığı tarihten itibaren yapılır (16/1). Sözleşmenin kulüp tarafından haksız veya futbolcu tarafından haklı sebeple feshi halinde, söz konusu kulüp yetiştirme tazminatına hak kazanamaz (16/6).

Talimatın 12. maddesinde transfer yasağı düzenlenmektedir. Buna göre: *“Kulüplerin transfer ettikleri futbolcuların sözleşmelerinin tescilini talep ederken, TFF’na, kulüplere, futbolculara, teknik adamlara, sağlık personeline, lisanslı futbolcu temsilcilerine ve lisanslı müsabaka organizatörlerine TFF Yönetim Kurulu ile diğer kurullarının ve mahkemelerin verdiği kesinleşmiş kararlarından kaynaklanan borçlarının ödendiğine veya alacaklılar tarafından transfere muvafakat edildiğine dair belgeyi ibraz etmeleri zorunludur”.*

Basketbol federasyonunun Sözleşmeli Sporcular Tescil Lisans ve Transfer Yönergesinde ise transferle ilgili şu düzenlemelere yer verilmiştir.

Yönergenin 13. maddesinde Transferin Temel Prensipleri belirtilmektedir. Buna göre: *“Sözleşmeli sporcular; sözleşme süresi tamamlanmadan, tescilli bulunduğu kulübünden bonservis almak suretiyle veya Federasyon tarafından belirlenmiş şartların gerçekleşmesi halinde başka kulübe transfer olabilir. Her sporcu, geçici transfer veya ikinci lisans hariç olmak üzere, bir sezonda yalnız bir transfer yapabilir”.*

“Sözleşmeli Türk sporcular, sözleşme sürelerinin bitiminde herhangi bir bonservis bedeli ödemeksizin istedikleri kulübe transfer yapabilirler (m.14). Sözleşmeli Sporcular, sözleşme süreleri sona ermeden transfer yapabilmeleri için kulüplerinden bonservis almak mecburiyetindedirler (m.15).”

19. madde uyarınca transfer dönemi her yıl Federasyon Yönetim Kurulunca belirlenip kulüplere duyurulur.

Uluslararası transferle ilgili kurallar ise yönergenin 16. ve 17. Maddelerinde yer alır.

Sözleşmeli Sporcular Tescil Lisans ve Transfer Yönergesi m.16/1 uyarınca;

“Yabancı ülkelere gidecek sporcular, her durumda federasyondan ve gerektiğinde kulüplerinden bonservis almaları zorunludur. Sporcunun yurt dışına transfer yaptığı dönemde yürürlükte olan yönergelere aykırı davranarak, kulüplerinden izin almadan yurt dışına transfer olan sporcular, Türkiye’ ye geri döndüğünde eski kulüplerinden bonservis almadan başka bir kulübe transfer olamazlar (16/2).”

“Yurt dışında oynayan Türk uyruklu sporcular Türkiye’ye döndüklerinde bu yönerge hükümlerine göre tescil edilirler ve müsabakalara katılırlar (16/3). Yurt dışında oynayan veya ilk transfer döneminde herhangi bir kulüple sözleşme imzalamadan aynı dönem içerisinde yurt dışına transfer olan Türk Sporcular transfer takviminde belirtilen tarihe kadar yurt içinde bir kulüple sözleşme imzalayabilirler (16/4).”

Yönergenin 17. maddesine göre: *“Liglerde yabancı statüsüyle yer alan sporculardan herhangi bir kulüp adına sözleşme yaparak tescil olup lisans çıkaranlar, bonservis bedelini ödeyerek başka bir kulübe transfer yapabilirler. Bu bedel yabancı oyuncu ile imzalanmış son sezon sözleşmesi bedelinden fazla olamaz (17/1). Ülkemizde en son yaptığı sözleşmenin bitiş tarihinden itibaren 1 sezon geçen yabancı uyruklu sporcular serbestçe transfer yapabilir. Bu tip sporcular ülkemize ilk kez gelen yabancı uyruklu sporcular gibi işlem görür (17/2). Sözleşmesi süresinden önce fesih olunan yabancı oyuncular, bir sonraki transfer sezonunda bonservis bedeli ödemedi transfer yapabilirler (17/3)”*.

Son olarak Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil Lisans ve Transfer Talimatı'ndaki düzenlemelere değinecek olursak, talimatın transfere yönelik hükümleri aşağıdaki gibidir.

Talimatın 15. maddesi uyarınca: *“Sporcular, tescilli bulundukları kulüplerinden bonservis almak ve Federasyon tarafından belirtilen şartları yerine getirmek koşuluyla başka kulüplere transfer olabilirler. Sözleşme süresi biten sporcu için bonservis alma zorunluluğu aranmaz (15/1). Her sporcu geçici transfer hariç, bir sezonda yalnız bir transfer yapabilir (15/2)”*.

Talimatın 18. maddesine göre: *“Bonservis, sporcunun fotoğrafı ve açık kimliği ile tescilli olduğu kulübün yetkilisinin imzası ve kulüp mührünü içeren transfer izin belgesidir (M.18). Her kulüp, durumu transfer şartlarına uyan ve tüm yükümlülüklerini yerine getiren sporcusunun yazılı müracaatından itibaren 10 gün içerisinde bonservis vermek zorundadır (18/1). Durumu transfer şartlarına uyan ve tüm yükümlülüklerini yerine getiren her sporcu, buna rağmen kulübünden bonservisini alamazsa, kulübüne taahhütlü olarak yolladığı istifa dilekçesinin bir sureti ile taahhütlü gönderme makbuzunu ve Federasyon tarafından belirlenmiş olan bedeli havale ettiğini gösterir resmî havale makbuzunu Federasyona veya yetkili lisans ofislerine ibraz eder. Bu durumda Federasyon veya yetkili lisans ofisleri söz konusu sporcunun transfer işlemlerini yapar (18/2)”*.

Madde 19 da ise sporcuların uluslararası transferi şu şekilde düzenlenmektedir:

- *“Deplasmanlı Voleybol Liglerinde yer alsın veya almasın, yabancı ülkelere gidecek, serbest transfer dönemi dışındaki sporcuların, kulüplerinden bonservis ve Federasyondan transfer sertifikası almaları zorunludur.*
- *Federasyon, sporcunun kulübünden aldığı bonservisi ve/veya transfer sertifikasını, yeni kulübü ile yaptığı sözleşmeyi gördükten sonra, FIVB ve/veya CEV'a gönderilecek transfer sertifikasını imzalar ve sporcunun gideceği ülke federasyonuna hitaben belgesini düzenler.*

- *Federasyon, yurt dışına yapılan transferlerden ücret alabilir. Bu ücretin miktarını, transferine müsaade ettiği sporcunun niteliklerine göre belirlemeye Federasyon yetkilidir.*
- *Transfer yoluyla yurt dışına giden Türk uyruklu sporcular Türkiye'ye döndüklerinde eski kulüplerine döner ve bu Talimat hükümlerine göre işlem görürler.*
- *Transfer yoluyla yurt dışına giden serbest transfer dönemindeki Türk uyruklu sporcular Türkiye'ye döndüğünde; kulübün sporcu üzerinde yurt dışına gittiği gün sahip olduğu tüm haklar saklıdır.”*

1.11.3. Geçici Transfer

Uygulamada sporcuların kiralanması olarak bilinen geçici transfer, sözleşmesi devam eden futbolcunun yeni bir kulübe belirli bir süreyle, bir bedel karşılığında transfer edilerek, bu sürenin sona ermesiyle asıl kulübüne transfer ücreti ödenmesine gerek kalmaksızın dönmesini sağlayan bir transferdir. Bu geçici transfer karşılığında, sporcunun asıl kulübü bir transfer ücreti elde eder. Sporcu geçici transfer süresince sadece yeni kulübün yönetimine tabi olup, bu süre boyunca ücret ve sigorta gibi tüm haklarını da yeni kulüpten alır ve yeni kulüp adına tescil yapılır. Sözleşme sona erdiğinde ise asıl kulübüne bağlı olarak futbol hayatını sürdürür (Ertaş ve Petek, 2005).

Görüldüğü gibi geçici transfer kulübün sporcudan olan işin görülmesi alacağını başka bir kulübe devretmesi yönüyle alacağın devrine benzemektedir. Ancak alacağın devrinde borçlunun rızası aranmazken, geçici transfer sporcunun rızası olmadan gerçekleşmez. Ayrıca Borçlar Kanunu'nun 183 vd. maddeleri incelendiğinde alacağın devrinde, borç konusu olan bir işin görülmesi değildir.

Belirli bir şeyin teslimi ile borç sona erecektir. Ancak geçici transferde sporcunun yeni kulüple arasında belirli bir süre için süreklilik arz eden bir borç ilişkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla geçici transfere alacağın devri demek de yanlış olacaktır. Sonuç olarak geçici transfer kendisine özgü bir hukuki ilişkidir.

1.11.3.1. Federasyon Düzenlemeleri

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı madde 15 uyarınca: *“Profesyonel futbolcu, ancak kendisi ve ilgili kulüpler arasında akdedilecek yazılı bir sözleşme ile asıl kulübünden başka bir kulübe geçici olarak transfer edilebilir (15/1). Geçici transfer sözleşmesinin asgari süresi iki transfer ve tescil dönemi arasındaki süredir (15/2). Futbolcunun geçici transfer sözleşmesinin sona ererek asıl kulübüne geri dönmesi halinde, geçici olarak yapılan tescil ile asıl kulübüne dönüşünde yapılan tescil, tek tescil olarak kabul edilir (15/3). Geçici transfer sözleşmesinin sona ermesi halinde, futbolcu, ancak transfer ve tescil dönemleri içinde asıl kulübüne yeniden tescil edilebilir. Geçici transfer sözleşmesinde sportif rekabeti ve futbolcunun katılacağı müsabakaları sınırlandıran hükümler bulunamaz (15/4)”*.

Basketbol Federasyonu’nun Sözleşmeli Sporcular Tescil Lisans ve Transfer Yönergesi’ nin 20. maddesi uyarınca;

“Basketbol 1. ve 2. Liginde yer alan kulüpler adına tescil, lisans, vize işlemlerini tamamlamış ve takımı en az 3(üç) resmi müsabaka oynamış (23.2 hariç) bir sporcu, kulübünün geçici bonservis vermesi şartı ile madde 19’da da belirtilen tarihler arasında Basketbol 1. , 2. veya Bölgesel Liginde yer alan başka bir kulübe geçici transfer yapabilir (20/1).

Bir sporcu, aynı sezon içerisinde sadece bir kez geçici transfer yapma hakkına sahiptir (20/2). Bir sporcunun geçici transfer döneminden önce kulübü adına resmi müsabakalarda oynamış olması, geçici transfer yapmasına engel değildir (20/3) Geçici transfer yolu ile yapılan transferler oynanan sezon ile sınırlıdır. Geçici

transfer yapan sporcular, sezon sonunda eski kulüplerine dönerler, eski kulüplerinin tescilli sporcusu işlemi görürler ve eski Kulüpleri ile yaptıkları sözleşme hükümlerine tabidirler (20/4). Sporcunun yeni kulübü ile imzalamış olduğu sözleşmeden doğan ödemelerden, SGK'na kayıt ettirilmesinden, sözleşme süresince primlerinin ödenmesinden ve vergi gibi haklarının yerine getirilmesinden, geçici transfer ile gittiği kulüp sorumludur (20/5).

Sporcunun ilk kulübü ile imzaladığı sözleşme şartlarından farklı şartlar ile geçici transfer yapması durumunda, geçici transfer olduğu kulüp ile sporcu arasında yeni sözleşme imzalanarak Federasyon tarafından tasdik edilecektir. Geçici transfer sözleşmesi imzalamamış sporcuların, ilk kulübü ile imzaladıkları sözleşme şartları geçerli kabul edilecektir. Yeni kulüp ve geçici transfer yapan sporcu, ilk kulüple imzalanan sözleşmede bulunan aynı şartları yerine getireceğine dair Federasyona yazılı taahhüt vereceklerdir (20/6).

Bölgesel Lig ve Yerel Lig kulüpleri sporcuları Basketbol 1. , 2. ve Bölgesel Lig kulüplerine geçici transfer yapabilirler. Bölgesel Liglerden ve Yerel Liglerden Basketbol 1. ve 2. Liginde yer alan kulüplere geçici transfer yoluyla gelen sporcuların; SGK, Özel Sağlık ve Kaza Sigortası gibi hakları geçici transfer yaptıkları kulüpleri tarafından sağlanır (20/7). Yine sadece bir kereye mahsus olmak üzere, geçici transfer ile gittiği kulüpte en az üç hafta takım kadrosunda yer aldıktan sonra ve kulüplerin anlaşması durumunda ilk kulübünün bulunduğu ligin Geçici Transfer dönemi bitimine kadar ilk kulübüne dönebilir. İlk kulübüne geri dönen sporcu sezonu bu kulüpte tamamlamak zorundadır. Her kulüp sadece bir sporcusu için bu haktan yararlanabilir (20/8). Geçici Transfer yapmış olan sporculara ikinci lisans ile oynama hakkı verilmez (20/9).”

Son olarak Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans Ve Transfer Talimatı madde 23 uyarınca: “Türkiye 1. Ligi, 2. Ligi ve 3. Liginde yer alan kulüpler adına tescil, lisans ve vize işlemlerini tamamlamış bir sporcu, kulübünün geçici bonservis vermesi şartı ile geçici transfer yapabilir. Federasyon her yıl, Türkiye 1.

Ligi, 2. Ligi ve 3. Liginde yer alacak sporcuların geçici transfer şartlarını bir genelge ile duyurur”.

1.12. Sporcu Sözleşmelerinin Sona Ermesi

1.12.1. Genel Hükümler (Borçlar Kanunu)

Daha önce sözleşmenin süresi başlığı altında da belirttiğimiz üzere; belirli süreli hizmet sözleşmesi, aksi kararlaştırılmadıkça, fesih bildiriminde bulunulmasına gerek olmaksızın, sürenin bitiminde kendiliğinden sona erer (BK. madde 430). Ayrıca Borçlar Kanunu 435. maddesi uyarınca: Taraflardan her biri, haklı sebeplerle sözleşmeyi derhâl feshedebilir. Sözleşmeyi fesheden taraftan, dürüstlük kurallarına göre hizmet ilişkisini sürdürmesi beklenemeyen bütün durum ve koşullar, haklı sebep sayılır. Haklı sebeplerin varlığı halinde yasada fesih bildiriminin yazılı olarak yapılması gerektiği belirtilmektedir. Aynı maddeye göre bir diğer kendiliğinden sona erme hali ise taraflardan birinin ölümüdür. Spor sözleşmelerinde taraflardan biri tüzel kişi (kulüp) olduğu için burada sadece işçinin (sporcunun) ölümüyle ilgili düzenlemeye değineceğiz. Borçlar Kanunu’nun 440. maddesi uyarınca: “Sözleşme, işçinin ölümüyle kendiliğinden sona erer. İşveren, işçinin sağ kalan eşine ve ergin olmayan çocuklarına, yoksa bakmakla yükümlü olduğu kişilere, ölüm gününden başlayarak bir aylık; hizmet ilişkisi beş yıldan uzun bir süre devam etmişse, iki aylık ücret tutarında bir ödeme yapmakla yükümlüdür”. Sporcu sözleşmeleri 5 yılı geçemeyeceği için 2 aylık ücret tutarında bir ödeme söz konusu olmayacaktır (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Borçlar Kanununda işverenin ödeme güçlüğü içine düşmesi haklı fesih nedeni olarak açıkça yer almaktadır (BK. madde 406). Buna göre; İşverenin ödeme güçsüzlüğüne düşmesi hâlinde işçi, sözleşmeden doğan hakları uygun bir süre içinde işveren tarafından güvenceye bağlanmazsa, sözleşmeyi derhâl feshedebilir. Dolayısıyla kulüplerin sporcuların ücretlerini ödeyemeyecek duruma gelmesi ve

sporunun uygun bir süre beklemesine rağmen gerekli ödemeyi yapamaması halinde sporcu sözleşmeyi haklı nedenle feshedebilecektir (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

“Haklı fesih sebepleri, taraflardan birinin sözleşmeye uymamasından doğmuşsa o taraf, sebep olduğu zararı, hizmet ilişkisine dayanan bütün haklar göz önünde tutularak, tamamen gidermekle yükümlüdür.” (BK. madde 437).

Borçlar Kanunu madde 438 uyarınca: *“İşveren, haklı sebep olmaksızın hizmet sözleşmesini derhâl feshederse işçi, sözleşme süresine uyulmaması durumunda, bu sürelerle uyulmuş olsaydı kazanabileceği miktarı, tazminat olarak isteyebilir. İşçinin hizmet sözleşmesinin sona ermesi yüzünden tasarruf ettiği miktar ile başka bir işten elde ettiği veya bilerek elde etmekten kaçındığı gelir, tazminattan indirilir”*(Türk Borçlar Kanunu, 2011). Örneğin kulübün sözleşmeyi feshettiği tarihte sporcu almış olduğu bir teklifi kabul edip, başka bir kulübe daha yüksek ücretle geçerse, aradaki ücret farkı tazminattan indirilecektir (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

Borçlar Kanunu madde 439’a göre: *“İşçi, haklı sebep olmaksızın işe başlamadığı veya aniden işi bıraktığı takdirde işveren, aylık ücretin dörtte birine eşit bir tazminat isteme hakkına sahiptir. İşverenin, ayrıca ek zararlarının giderilmesini isteme hakkı da vardır. İşveren zarara uğramamışsa veya uğradığı zarar işçinin aylık ücretinin dörtte birinden az ise, hâkim tazminatı indirebilir. Tazminat isteme hakkı takas yoluyla sona ermemişse işveren, işçinin işe başlamamasından veya işi bırakmasından başlayarak otuz gün içinde, dava veya takip yoluyla bu hakkını kullanmak zorundadır. Aksi takdirde, tazminat isteme hakkı düşer”* (Türk Borçlar Kanunu, 2011).

“Sözleşmenin sona ermesiyle, sözleşmeden doğan bütün borçlar muaccel olur.” (BK. madde 442). *“Sözleşmenin sona ermesi durumunda, taraflardan her biri, diğerinden veya üçüncü bir kişiden diğerinin hesabına, hizmetle ilişkili olarak almış olduğu şeyleri geri vermekle yükümlüdür. İşçi, özellikle motorlu taşıtları ve trafik izin belgelerini, alacaklarından fazla olduğu ölçüde ücret ve masraf avanslarını geri vermekle yükümlüdür. Tarafların hapis hakları saklıdır.”*(BK. madde 443).

1.12.2. Özel Düzenlemeler

1.12.2.1. Türkiye Futbol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı

Talimatın 26. Maddesine göre taraflar karşılıklı olarak sözleşmeyi her zaman feshedebilirler. Ancak karşılıklı sona erdirmenin kayıtlara işlenebilmesi için buna ilişkin sözleşmenin aşağıda belirtilen belgelerle birlikte TFF'na ibrazı zorunludur:

- “Kulübü temsile yetkili kişileri belirleyen noter tasdikli imza sirküleri,
- Futbolcunun, imza tarihinden en geç 30 gün önce düzenlenmiş ve ilgili kulüple yapacağı sona erdirme sözleşmesinde kullanılacağına ilişkin açıklamayı da içeren noter tasdikli imza beyannamesi, vekil aracılığı ile imzalanan karşılıklı sona erdirme sözleşmeleri için vekilinin imza beyannamesi.”

Aşağıdaki haller sözleşmenin feshi için kulüp bakımından haklı neden teşkil eder (m.271):

- “Futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması,
- Futbolcunun en az altı ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması,
- Futbolcunun bu talimatın 25. maddesinde sayılan yükümlülüklerini ağır surette ihlal etmesi,

- *Futbolcunun, Futbolcu Temsilcileri Talimatına aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olması.”*

“Futbolcu sözleşmeden kaynaklanan edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde, kulüp sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, futbolcuya keşide edeceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Futbolcu, söz konusu mehle rağmen edimlerini yerine getirmediği takdirde, kulüp mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde sözleşmesini feshedebilir” (27/2).

Futbolcu bakımından haklı fesih nedenleri şunlardır (m. 28):

- *“Kulüp futbolcunun ücretlerini ödemekte temerrüde düştüğü takdirde, futbolcu sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, kulübüne ve bilgi için TFF’na noterden keşide edeceği bir ihtarname ile ücretinin 30 gün içerisinde ödenmesini bildirmek zorundadır. Kulüp, söz konusu mehle rağmen ücretini ödemediği takdirde, futbolcu mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde sözleşmesini feshedebilir.*
- *Kulüp sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde, futbolcu sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, kulübe keşide edeceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Kulüp, söz konusu mehle rağmen edimlerini yerine getirmediği takdirde, futbolcu mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde sözleşmesini feshedebilir.*
- *Yukarıdaki fıkralarda belirtilen süreler futbolcu aleyhine değiştirilemez.*

- *TFF, kendisine 1. fıkra kapsamında gönderilen ihtarnameyi tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içerisinde faks ya da herhangi bir şekilde kulübe bildirir. 1. fıkra kapsamındaki süreler TFF bildirimi ya da noter ihtarından kulübe hangisi daha erken tebliğ edilmiş ise onun tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar. Ayrıca TFF, kulübe yaptığı bildirimin tarihini gösterir belgeyi ihtarnameyi keşide eden futbolcuya ya da vekiline gönderir.*
- *23 yaş üstü bir profesyonel futbolcu, sezon sonunda, kulübünün oynadığı resmi müsabakaların % 10'undan daha azında görevlendirildiği takdirde sözleşmesini sportif haklı sebeple feshetme hakkına sahip olabilir. Böyle bir fesih, futbolcunun durumu ve somut olayın şartları göz önüne alınarak değerlendirilir.*
- *Futbolcu, sportif haklı sebeple feshi kulübünün ilgili sezondaki son müsabakasından itibaren 15 gün içinde yapmak zorundadır.”*

“Fesih hakkını kullanmak isteyen taraf, fesih açıklamasını noter kanalıyla bir ihbarname keşide etmek suretiyle gerçekleştirmeli ve bu ihbarnamenin bir suretini bilgi için TFF’na göndermelidir. TFF, anılan ihbarnamelerin suretlerini tebellüğ ettiğinde feshi kayıtlarına işler ve bu işlemi taraflara bildirir. Fesih halinde futbolcu, ancak transfer olacağı kulübün feshin hukuki ve sportif cezai sonuçlarından müteselsilen sorumlu olduğunu kabul ettiğini belirten taahhütnameyi imzalaması halinde transfer olabilir.”(m.29).

“Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin koruma dönemleri içerisinde haklı bir sebebe dayanmadan feshedilmesi halinde, tazminat ödeme yükümlülüğünün yanı sıra, haksız tarafa sportif cezalar uygulanır.” (m.30/1).

“Haksız feshin yukarıda belirtilen koruma dönemlerinde futbolcular tarafından gerçekleştirilmesi halinde futbolcuya altı ay süreyle resmi müsabakalardan men

cezası verilir. Ağırlaştırıcı sebeplerin varlığı halinde, söz konusu men cezasının süresi on iki aya çıkarılabilir. Bu sportif cezalar futbolcuya ve ilgili kulüplere tebliğ edilir ve tescilli olduğu kulübün; devre arasından sonraki ilk resmi müsabakasından, sezonun ikinci devresinde veya sezon bittikten sonra sportif cezanın verilmiş olması halinde ise takip eden yeni sezonun ilk resmi müsabakasından itibaren infaza başlanır.” (30/2).

“Koruma döneminden sonra sözleşmenin herhangi bir haklı sebep veya sportif haklı sebep olmaksızın feshi sportif cezalara sebebiyet vermez. Bununla birlikte koruma dönemi dışında, futbolcunun sözleşmesini tescil edildiği kulübün ilgili sezondaki son resmi maçından itibaren on beş gün içinde feshetmemesi halinde futbolcuya disiplin cezaları uygulanabilir (30/3). Koruma dönemleri, sözleşme yenilendiğinde veya önceki sözleşmenin uzatılması hallerinde yeniden başlar.”(30/4).

“Koruma dönemi içerisinde futbolcuyu feshe yönelten veya sözleşmenin feshine neden olan kulüplere fesih tazminatı ödeme yükümlülüğünün yanı sıra sportif yaptırımlar da uygulanabilir. Önceki sözleşmesini haklı bir sebep olmaksızın sona erdiren profesyonel futbolcu ile sözleşme imzalayan kulübün aksi ispat edilmedikçe futbolcuyu sözleşmesini feshe yönelttiği varsayılır. Bu durumda, kulüp, iki transfer ve tescil dönemi boyunca yeni bir futbolcu transfer etmekten men edilir.” (30/5).

“Profesyonel futbolcunun transferini kolaylaştırmak amacıyla futbolcu ile kulübü arasındaki sözleşmeyi feshe yöneltecek şekilde hareket eden kişiler (kulüp yetkilileri, futbolcu temsilcileri, futbolcular, vs.) de cezalandırılırlar.”(30/6).

Sportif cezalar ancak talep üzerine münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilebilir. Bunun için, TFF tarafından bu talimatın 29. maddesi uyarınca yapılan bildirimi takip eden transfer ve tescil döneminin sonuna kadar Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’na müracaat edilmesi şarttır.

1.12.2.2. Türkiye Basketbol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı

Yönergenin 34. maddesine göre: “Sporcu ve Kulüp karşılıklı olarak anlaşarak sözleşmeyi feshedebilirler. Sözleşmenin anlaşmalı olarak feshinin geçerli sayılabilmesi için noterde veya Federasyon yetkilisinin huzurunda düzenlenen ya da sorumluluk kulübe ait olmak üzere taraflar arasında imzalanan fesihnamenin yapıldığı tarihten itibaren beş iş günü içinde Federasyona gönderilmesi zorunludur. Bu suretle serbest kalan sporcu takip eden ilk transfer döneminde dilediği kulüple sözleşme yapabilir. Bu süre içinde gönderilmeyen fesihnameler işleme konulmaz”.

Aşağıdaki hallerde kulüp sözleşmesinin feshini talep edebilir (m.35);

- “Sözleşmeli Sporçunun; basketbol faaliyeti dışında vaki hastalık ve istirahat halinin altı ayı geçmesi veya geçeceğinin önceden tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporuyla anlaşılması,
- Sözleşmeli Sporçunun, mücbir sebep durumları hariç, ne sebeple olursa olsun, yedi gün ve daha fazla bir müddetle kulübüyle irtibatını kesmiş olması ve bu süre zarfında tüm müsabaka ve antrenmanlara katılmadığının noter kanalıyla tespit edilmesi,
- Sözleşmeli Sporçuya aralıksız altı ay müddetle hak mahrumiyeti veya müsabakalardan men cezasının verilmesi ve bu cezanın kesinleşmesi,
- Sözleşmeli Sporçunun Kulüp disiplini ve genel ahlak kurallarına aykırı davranışlarda bulunması.”

Sporcunun fesih isteği yönergenin 37. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre; “Bu Yönerge ve sözleşmesi gereğince yapılması gereken ödemelerin kulüp tarafından ödeme tarihini takip eden otuz gün zarfında yapılmamış olması

nedeniyle temerrüde düşülmesi ve sigorta kayıtlarının sezon sonu öncesi silinmesi veya primlerin yatırılmaması halinde, sporcu sözleşmesinin feshini Federasyon Yönetim Kurulundan isteyebilir. Bu durumda yönergenin 38. maddesi uyarınca karşı tarafa ihbarname keşide etmek ve bunun bir örneğini federasyona göndermek mecburiyetindedir. Bu tebligata rağmen beş gün içinde sözleşme hükümleri yerine getirilemezse ilgilinin talebi üzerine verilecek Federasyon Yönetim Kurulu kararı kesindir.” (38/1).

“Sözleşmesini fesihte federasyon tarafından haklı görülen sporcu, ilk transfer döneminde dilediği kulüple hiç bir şart aramaksızın sözleşme imzalayabilir.”(38/2).

1.12.2.3. Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı

Talimatın 36. maddesine göre: *“Sözleşmenin anlaşmalı olarak feshinin geçerli sayılabilmesi için noterde düzenlenen fesihnamenin yapıldığı tarihten itibaren on iş günü içinde Federasyona gönderilmesi zorunludur. Bu süre içinde gönderilmeyen fesihnameler işleme konulmaz. Bu suretle serbest kalan sporcu, transfer tarihleri içinde dilediği kulüple sözleşme imzalayabilir”.*

Aşağıdaki hallerde kulüp sözleşmenin feshini talep eder (m.37):

- *“Sporcunun, voleybol faaliyeti dışında vaki hastalık ve istirahat halinin üç ayı geçmesi ve sporcunun ne sebeple olursa olsun, iki ay ve daha fazla bir müddetle kulübüyle irtibatını kesmiş olması,*
- *Sporcuya aralıksız altı ay müddetle hak mahrumiyeti veya müsabakalardan men cezasının verilmesi.”*

Sporcunun fesih hakkı ise 38. maddede düzenlenmektedir. Buna göre; *“Sözleşmesi gereğince yapılması gereken ödemelerin kulüp tarafından ödeme tarihini takip eden iki ay zarfında yapılmamış olması ve temerrüde düşülmesi halinde, sporcu sözleşmesinin feshini isteyebilir.”*

“Fesih hakkını kullanmak isteyen taraf, noter kanalıyla karşı tarafa ihtarname keşide etmek ve bunun bir örneğini Federasyona göndermek mecburiyetindedir. Bu tebligata rağmen on beş gün içinde sözleşme hükümleri yerine getirilmezse, ilgilinin talebi üzerine verilecek Federasyon Yönetim Kurulu kararı kesindir. Sözleşmesini fesihte Federasyon tarafından haklı görülen sporcu, ilk transfer döneminde dilediği kulüple hiç bir şart aramaksızın sözleşme imzalayabilir” (m.39).

Görüldüğü üzere federasyonlarda yer alan düzenlemeler büyük farklılıklar içermekte, birinde haklı fesih sebebi sayılan durumdan diğerinde söz edilmemektedir. Bu durum sporcuların İş Kanunu kapsamı dışında tutularak, inisiyatifini federasyonlara bırakılmasının açık bir sonucudur.

İş Kanunu’nda ise aşağıda yer verileceği üzere işçi için öngörülen haklı fesih sebepleri çok daha geniştir:

İş Kanunu’nun 24. maddesi uyarınca: *“Süresi belirli olsun veya olmasın işçi, aşağıda yazılı hallerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemeksizin feshedebilir:*

1) Sağlık Sebepleri

a) *İş sözleşmesinin konusu olan işin yapılması işin niteliğinden doğan bir sebeple işçinin sağlığı veya yaşayışı için tehlikeli olursa,*

b) *İşçinin sürekli olarak yakından ve doğrudan buluşup görüştüğü işveren yahut başka bir işçi bulaşıcı veya işçinin işi ile bağdaşmayan bir hastalığa tutulursa.*

2) Ahlak ve İyi Niyet Kurallarına Uymayan Haller ve Benzerleri

a) İşveren iş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri hakkında yanlış vasıflar veya şartlar göstermek yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler vermek veya sözler söylemek suretiyle işçiyi yanıltırsa,

b) İşveren işçinin veya ailesi üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak şekilde sözler söyler, davranışlarda bulunursa veya işçiye cinsel tacizde bulunursa,

c) İşveren işçiye veya ailesi üyelerinden birine karşı sataşmada bulunur veya gözdağı verirse yahut işçiyi veya ailesi üyelerinden birini kanuna karşı davranışa özendirir, kışkırtır, sürükler yahut işçiye ve ailesi üyelerinden birine karşı hapsi gerektiren bir suç işlerse yahut işçi hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ağır isnad veya ithamlarda bulunursa,

d) İşçinin diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından işyerinde cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemler alınmazsa,

e) İşveren tarafından işçinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse,

f) Ücretin parça başına veya iş tutarı üzerinden ödenmesi kararlaştırılıp da işveren tarafından işçiye yapabileceği sayı ve tutardan az iş verildiği hallerde, aradaki ücret farkı zaman esasına göre ödenerek işçinin eksik aldığı ücret karşılanmazsa yahut çalışma şartları uygulanmazsa.

3) İşçinin Çalıştığı İşyerinde Bir Haftadan Fazla Süre İle İşin Durmasını Gerektirecek Zorlayıcı Sebepler”

Özel düzenlemelerde boşluk olması halinde genel kanun niteliğindeki Borçlar Kanunu’nun uygulanacak olması bile bazen federasyonlara verilen hukuki düzenleme yapma yetkisinin yanlış sonuçlarına engel olamamaktadır. Örneğin Basketbol Federasyonunu hazırladığı Sözleşmeli Sporcular Tescil Lisans ve Transfer Yönergesi’nin 38. maddesinde şöyle bir hüküm mevcuttur: “Tarafların bu yönerge

hükümleri dışında kalan nedenlerden dolayı yapacakları tek taraflı fesih işleminden doğacak hukuki ve mali vecibeler, fesih işlemini gerçekleştiren tarafa aittir”.

Basketbol federasyonunun söz konusu düzenlemesi karşısında, işyerinde tacize uğrayan bir sporcu iş akdini feshettiği takdirde, haklı nedenle derhal feshin sonuçlarından yararlanamayacaktır. Çünkü federasyon bu durumu haklı fesih nedenleri arasında saymamıştır. Oysa bu durum Borçlar kanununda ifade edildiği gibi hizmet ilişkisinin dürüstlük kuralları gereği beklenemeyeceği bir durum olup, İş Kanunu’nda da açıkça haklı fesih nedeni olarak sayılmaktadır. Böyle durumlarda özel kanun genel kanun çatışmasında yapıldığı üzere yeni tarihli yasanın uygulanması da sorunu çözmeyecektir. Federasyonlara bu kadar geniş yetki verip, sporcuların İş Kanunu kapsamı dışında tutmadan önce federasyonların hukuki düzenleme yapmak bakımından yeterli hale gelmesi sağlansaydı bu sorunlar söz konusu olmazdı.

1.13. Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklar İle İlgili Yargıtay Kararlarının İncelenmesi

Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olup, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile bu Kanun ve diğer kanunların hükümlerine göre görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir (Yargıtay Kanunu, 1983).

Yargıtay’ın kuruluşu; Birinci Başkanlık, daireler, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, bürolar ve idari birimlerden oluşur (Yargıtay Kanunu, 1983).

Yargıtay’ın karar organları şunlardır:

- Daireler,
- Hukuk Genel Kurulu,
- Ceza Genel Kurulu,

- Büyük Genel Kurul,
- Başkanlar Kurulları,
- Birinci Başkanlık Kurulu,
- Yüksek Disiplin Kurulu,
- Yönetim Kurulu.

Yargıtay da on iki hukuk, on iki ceza dairesi ve her dairede bir daire başkanı ile yeteri kadar üye bulunur (Yargıtay Kanunu, 1983).

1.13.1. Futbol, Basketbol ve Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı ve Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklı Hukuki Uyuşmazlıklar İle İlgili Yargıtay Kararları

Spor hukukunda yaşanan uyuşmazlıkları incelerken, Yargıtay Başkanlığı tarafından yayımlanan kararlar göz önüne alınarak incelenecektir. Yargıtay Başkanlığı tarafından yayımlanan kararlar, olağan kanun yollarının son itiraz yeri olup, kararlar kesinleşmektedir. Temyiz incelemesi diye de adlandırılmaktadır. Yani Yargıtay Başkanlığı kararlarına karşı itiraz yolu yoktur. Kararlar yayımlandığı günden itibaren doğrudan hüküm doğurur.

Kararı veren mahkemenin sıfatına, nitelendirmesine ve sözleşme ilişkisi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, geçersiz sözleşmeden kaynaklanan (sebepsiz zenginleşmeden) (TBK m. 77 ila 82) davalar sonucu verilen hüküm ve kararların temyiz inceleme görevi 13. Hukuk Dairesi'ne ait bulunmaktadır (Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, 2020).

1.14. İlgili Araştırmalar

1.14.1. Yurtdışı Araştırmalar

Stewart (2009), tarafından İskoçya'daki Stirling Üniversitesi'nde yapılan çalışmada, Avrupa Birliğinde spor hukukunun gelişimi, küreselleşmesi ve Avrupa Birliği yayın haklarında rekabet hukukunun görünümü incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak; gözlem ve dokümanların incelenmesi yöntemi kullanılmıştır. Uluslararası Spor Hukuku'nun kaynağı Avrupa'da tek Pazar ilkesini düzenleyen, temel ekonomik özgürlüklere ilişkin Roma Antlaşması'dır. Spordaki değişimin odak noktası Bosman Davası olmuştur. Küresel olarak spor, uluslararası spor federasyonları tarafından kendi kendini düzenlemeye devam etmektedir. Sonuç olarak spor hukukunun Bosman davasından sonra önemi artarak küresel boyutta sporcu sözleşmelerinin arttığı görülmüştür.

Foster (2019), tarafından Londra da yapılan çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılarak; görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu görüşme, şu anda Westminster Üniversitesi Hukuk ve Popüler Kültür Merkezi'nde Yardımcı Üye olan seçkin ve tanınmış spor hukuku akademisyeni Ken Foster ile yapılmıştır. Foster, spor hukukunun akademik çalışmaların artması gerektiğinden ve modern hukuk kurallarının sportif faaliyetlere uygulanması gerektiğinden bahsetmiştir.

Kraljic ve ark. (2020), tarafından Slovenya da yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Slovenya temel sporların düzenlemesine sistematik bir yaklaşım benimsemiştir. Sporu belli bir kalıp içine almamıştır. Ancak kanunlaşması gerekmektedir. Mevzuatta bu konuyla ilgili boşluk vardır. Sporun yasal mevzuata oturtulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Begovic (2021), tarafından Karadağ da yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Spor hukukunun yıllara göre öneminin arttığı ve sporun özekleştirilmesi ve serbestleştirilmesi gerektiği

sonucuna varılmıştır. Spora ilişkin özel kanunların Karadağ da mevcut olduğu, son zamanlarda da yeni kanunların yürürlüğe girdiği görülmektedir. Hatta kanunda üst düzey sporcu tanımlaması yapılarak ömür boyu tazminat alma hakkı tanınmıştır.

Bratianu (2019), tarafından Romanya da yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Romanya Spor Mevzuatı tüm yönetim kurallarına uygundur. Avrupa Konseyi tarafından ölçülen ilkeler Spor Hukuku ve çeşitli spor organizasyonlarını tanır, Ulusal Spor Federasyonlarını benzer şekilde tanımlar ve spor organizasyonları ilgili mevzuata uygundur.

1.14.2. Yurtiçi Araştırmalar

Küçükgüngör (1998), bu çalışma da, Türk hukukunda sporcuların hukuki durumu incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak; gözlem ve dokümanların incelenmesi yöntemi kullanılmıştır. Sporcu sözleşmesinin hukukî niteliğinin hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmesi ve sporcu sözleşmelerine hizmet sözleşmesinin hükümlerinin uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aydos (2013), bu çalışma da, sporcu sözleşmelerinde fesih incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak; gözlem ve dokümanların incelenmesi yöntemi kullanılmıştır. Sporcu ile spor kulübü arasındaki hizmet sözleşmesi, “*sporcu sözleşmesi*” şeklinde ifade edilmelidir. Sporcu sözleşmesinin sona ermesi, mevzuatta ve uygulamada özensiz, hatalı ve eşitliğe aykırı şekillerde/kavramlarla ifade edildiği sonucuna varılmıştır.

Çeribaş (2020), bu çalışma da, Spor hukuku uyuşmazlıkları ve çözüm yolları incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma türlerinden, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çeşitli branşlardaki hukuki uyuşmazlıkların çözüm yollarının yetersiz olduğu görülmüştür. Bu konuda ülkemizdeki çözüm yollarının yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Seymen (2020), bu araştırmada sporcu sözleşmeleri ve sporcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm yolları incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma türlerinden, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Sporcuları amatör ve profesyonel olarak ayırmıştır. Sporcu sözleşmelerinin “kendine özgü” sözleşmeler olduğunu ve Borçlar Kanununa atıf yapıldığı görölmüştür. Ayrıca İş Mahkemeleri Kanunu uyarınca sporcuların sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarının İş Mahkemelerinde göröleceğı kararlaştırılmıştır.

Karaoğlu (2007), bu araştırmada sporcu sözleşmeleri ve sporcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm yolları incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma türlerinden, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Spor hukuku belli bir hukuk dalı içerisinde olmadığı onlardan etkilenen karma bir hukuk dalı olduğu görölmüştür. Spor hukukuna yönelik düzenlemelerin yetersiz kaldığı daha kapsamlı düzenlemelerin yapılması gerektiğı sonucuna varılmıştır.

Esendal (2014), bu araştırmada sporcu sözleşmeleri ve sporcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm yolları incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma türlerinden, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Spor hukuku uyuşmazlıklarında daha kısa, ucuz ve etkin bir şekilde arabuluculuk uygulamasıyla çözümlendiğinin arttığı sonucuna varılmıştır. Arabuluculuk uygulamasının daha fazla yaygınlaştırılarak zorunlu hale getirilmesi gerektiğı görölmektedir.

1.15. Araştırmanın Önemi

Spor hukuku, genel hukukun kaynaklarından/mevzuatından yararlanan, genel hukuk içerisindeki Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, İş Hukuku veya Ceza Hukuku gibi ana bir dal olmayan, fakat bunlar gibi birçok hukuk dalına ait kuralları bünyesinde barındıran karma bir hukuk dalı olup, yerine göre kamu hukuku ve özel hukuk alanlarından da belirgin izler taşıyan yeni bir hukuk alanı olarak ortaya çıkmıştır. Tüm sosyal olay ve ilişkileri düzenlemek, kurallara bağlamak misyonunu

üstlenmiş hukukun, başlı başına bir sosyal olay olan sporu da içerisine alması, sportif faaliyetleri de düzenleyerek kurallara bağlanmasını kaçınılmaz bir duruma sokmaktadır. Bu çalışmamızda sporcuların, sözleşmeyle güvence altına alınmasını ve kanunlarla mağduriyet yaşamaması için öneriler geliştirilecektir. Zira; Avrupa Birliğinde sporcuların hakları, kanunlarla ve mahkemelerle koruma altına alınmaktadır. Ancak Türk hukukunda çok fazla boşluk bulunduğu düşünülmektedir. Spor hukuku kapsamında mevcut çalışmaya benzeyen çalışmalar literatürde çok fazla yer almamaktadır. Bu nedenle çalışmamızda öneriler geliştirilerek sporculara, kulüplere ve spor federasyonlarına katkı sağlanacaktır.

1.16. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sporcu sözleşmeleri ile futbol, basketbol ve voleybol branşlarındaki profesyonel sporcuların iş hukukuna göre uyuşmazlık durumlarını Yargıtay kararları kapsamında inceleyerek uyuşmazlık konularına göre spor mevzuatının yeniden düzenlenmesi konusunda öneriler geliştirmektir.

1.17. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada incelenen dokümanlar, 1 Ocak 2010 ve 31 Aralık 2020 tarihleri arasında, sporcu sözleşmeleri ile basketbol, futbol ve voleybol branşlarında sporcu sözleşmelerine ilişkin uyuşmazlık türlerinden olan profesyonel sporcu sözleşmeleri ile ilgili Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar ile sınırlıdır.

1.18. Problem Cümlesi

Sporcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklardan kaynaklanan yargılamalarda futbol, basketbol ve voleybol oynayan profesyonel sporcuların sporcu sözleşmelerinde en çok görülen uyuşmazlıklar, taraflar, uyuşmazlık konuları, nedeni, uyuşmazlık sonucu yargılama sonuçları ve tarafların sayısal dağılımı nasıldır?

1.18.1. Alt Problemler

1- 2010 - 2020 yılları arasında futbol oynayan profesyonel sporcuların sözleşmeden kaynaklı çıkan uyuşmazlık sonucu Yargıtay tarafından verilen kararların konu, taraf ve sayısal dağılımı nasıldır?

2- 2010 - 2020 yılları arasında basketbol oynayan profesyonel sporcuların sözleşmeden kaynaklı çıkan uyuşmazlık sonucu Yargıtay tarafından verilen kararların konu, taraf ve sayısal dağılımı nasıldır?

3- 2010 - 2020 yılları arasında voleybol oynayan profesyonel sporcuların sözleşmeden kaynaklı çıkan uyuşmazlık sonucu Yargıtay tarafından verilen kararların konu, taraf ve sayısal dağılımı nasıldır?

4- 2010 - 2020 yılları arasında sporcu sözleşmelerinden kaynaklı çıkan uyuşmazlık sonucu Yargıtay tarafından verilen kararların konu, taraf ve sayısal dağılımı nasıldır?

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve hazırlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca araştırmanın gereç ve yöntemini oluşturan unsurlar açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma türlerinden, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinde gözlem, görüşme ve doküman analizi olmak üzere üç farklı yöntem bulunmaktadır (Cassell ve Symon, 2004). Doküman incelemesi araştırması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi beş aşamada yapılır: 1- dokümanlara ulaşma, 2-orijinaliğin kontrol edilmesi, 3-dokümanları anlama, 4-veriyi analiz etme, 5-veriyi kullanma (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmada spor hukukuna ilişkin uygulamada sıklıkla görülen hukuki uyuşmazlıklar konuya ilişkin Anayasa, Kanun, Kanun Hükmünde Kararname, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Yönetmelik, Federasyon Ana Statüsü ve Federasyon Talimatları kapsamında incelenerek konularına göre sınıflandırılmış ve bu mevzuat kapsamında incelenen hukuki uyuşmazlıklar, konuya ilişkin Yargıtay Başkanlığı kararlarından yararlanılarak, uyuşmazlıkların çözüm yerleri ile birlikte incelenmiştir.

Bu uyuşmazlıkların yanı sıra futbol, basketbol, voleybol oynayan profesyonel sporcular ve sporcu sözleşmelerine ilişkin 2010- 2020 yılları arasında verilen Yargıtay kararları: konu, taraf, uyuşmazlık nedeni ve sonuç diye sınıflandırılarak incelenmiş ve sayısal olarak sınıflandırılmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması

2010-2020 yılları arası; Futbol, Basketbol, Voleybol oynayan profesyonel sporcular ve sporcu sözleşmeleriyle ilgili Yargıtay kararları, ilgili kurumların web sayfalarında yer alan emsal kararlar taranarak elde edilmiştir.

Bu uyuşmazlıkların yanı sıra futbol, basketbol, voleybol oynayan profesyonel sporcular ve sporcu sözleşmelerine ilişkin, 2010- 2020 yılları arasında verilen Yargıtay kararları: konu, taraf, uyuşmazlık nedeni ve sonuç diye sınıflandırılarak incelenmiş ve sayısal olarak sınıflandırılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Dokümanları analiz etme, analize konu olan veriden örneklem seçme, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması ve yüzde ve frekans aşamalarından oluşur (Akt., Şimşek ve Yıldırım, 2006). Yargıtay kararları konu, dava tarafı ve karar sonucuna göre (red, onama, bozma, takipsizlik vb.) sınıflandırılarak frekans ve yüzdeleri bulunacaktır. Yargıtay kararları ilgili mevzuat ile ilişkilendirilerek her uyuşmazlık türüne uygun örnek kararlar analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde Futbol, Basketbol, Voleybol oynayan profesyonel sporcular ve sporcu sözleşmeleriyle ilgili Yargıtay Başkanlığının vermiş olduğu kararlar, davanın konusu, taraflar, uyuşmazlık nedeni ve sonuç kısımları “doküman incelemesi yöntemi” kullanılarak incelenmesi neticesinde elde edilen veriler, çizelgeler ve tablolar halinde gösterilerek yorumları verilmiştir.

Araştırmada Futbol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Başkanlığının 2013-2020 yılları arasında verdiği 20 karar, Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Başkanlığının 2013-2020 yılları arasında verdiği 10 karar, Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Başkanlığının 2013-2020 yılları arasında verdiği 4 karar ve Sporcu Sözleşmeleriyle İlgili Yargıtay Başkanlığının 2013-2020 yılları arasında verdiği 10 karar davanın konusu, taraflar, uyuşmazlık nedeni ve sonuçlara göre sınıflanarak incelenmiştir (Çizelge 3.1.).

Çizelge 3.1. Futbol, Basketbol, Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcular ve Sporcu Sözleşmeleriyle İlgili Yargıtay Kararlarının Dağılımı

Yıl	Futbol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Kararları	Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Kararları	Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Kararları	Sporcu Sözleşmeleriyle İlgili Yargıtay Kararları
2013	1	1	1	1
2014	-	1	-	-
2015	1	1	1	1
2016	4	3	-	1
2017	5	-	-	-
2018	3	1	2	2
2019	5	2	-	5
2020	1	1	-	-
Toplam	20	10	4	10

Çizelge 3.1.'e göre yıllar itibariyle farklılık gösteren ve Yargıtay Başkanlığı tarafından toplam 44 tane karar verildiği görülmüştür.

Çizelge 3.2. Sporcu Sözleşmeleri ile Futbol, Basketbol ve Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Tarafından Karar Verilen Dosyaların Dava Konusuna Göre Dağılımı

Branşlar	Dava Konusu	Karar Sayısı	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yüzde (%)
Futbol	Alacak	20	1	-	1	4	5	3	5	1	100
Basketbol	Alacak	10	1	1	1	3	-	1	2	1	100
Voleybol	Alacak	4	1	-	1	-	-	2	-	-	100
Sporcu Sözleşmeleri	Alacak	10	1	-	1	1	-	2	5	-	100

Çizelge 3.2.'de sporcu sözleşmeleri ile futbol, basketbol ve voleybol oynayan profesyonel sporcuların hukuki uyumsuzluk yaşadığı konuların tamamı alacak davası niteliğinde olduğu tespit edilmiştir. Yargıtay kararların incelendiğinde hukuki uyumsuzluklar sonucu dava konusunun tamamı alacak davası olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 3.3. Sporcu Sözleşmeleri İle Futbol, Basketbol ve Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcularla İlgili Yargıtay Tarafından Karar Verilen Dosyaların Karar Sonucuna Göre dağılımı

Branşlar	Karar Sonucu	Karar Sayısı	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yüzde (%)
Futbol	Red	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onama	2	-	-	-	1	-	-	1	-	10
	Bozma	18	1	-	1	3	5	3	4	1	90
	Takipsizlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	20	1	-	1	4	5	3	5	1	100
	Red	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onama	2	-	1	-	-	-	-	-	1	20

Basketbol	Bozma	8	1	-	1	3	-	1	2	-	80
	Takipsizlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	10	1	1	1	3	-	1	2	1	100
Voleybol	Red	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Bozma	4	1	-	1	-	-	2	-	-	100
	Takipsizlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	4	1	-	1	-	-	2	-	-	100
	Red	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sporcu Sözleşmeleri	Onama	4	-	-	1	1	-	1	1	-	40
	Bozma	6	1	-	-	-	-	1	4	-	60
	Takipsizlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	10	1	-	1	1	-	2	5	-	100
	Red	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Çizelge 3.3.'de sporcuların yaşadığı hukuki uyuşmazlıklar sonucu verilen kararlarda; sporcu sözleşmeleri ile futbol, basketbol ve voleybolda ağırlıklı olarak bozma kararı verildiği tespit edilmiştir. Onama kararı bozmaya göre daha az niteliktedir. Görüleceği üzere en üst karar merci olan Yargıtay tarafından sporcuların lehine olarak kararlar bozulmuştur.

3.1. Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi

16.5.2009 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun bu hususa ilişkin 5. maddesinde ilk derece hukuk kurulları başlığı altında Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Disiplin kurulları, Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulunun oluşturulduğu, aynı maddenin ikinci bendinde “ İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF’nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile

diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkilidir.” şeklinde düzenlemeye yer verilerek, ilgili kurulların görevine girecek uyuşmazlıkların nelerden ibaret olduğu konusunda açık bir düzenleme getirilmeyerek, bu düzenleme Futbol Federasyonunun Ana Statüsüne bırakılmıştır. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun görev ve yetkileri Futbol Federasyonunun ana statüsünde belirlenmiştir.

Madde 56 Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri:

- (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca yetkisinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür.
- (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Kurul, uyuşmazlıkta haklı olan tarafın varsa vekili için, resmi ücret tarifesine göre Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için uygulanan maktu avukatlık ücreti kadar vekâlet ücretine hükmeder.
- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir.

5894 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra ... Ana statüsünün 56. maddesinde 21.7.2011 tarihinde yapılan değişiklik ile Kulüpler ve futbolcular arasındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilaflarda, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun mecburi tahkim ve ihtiyari tahkim şeklinde iki ayrı görevi bulunduğu, sadece sportif cezalarla yetiştirme tazminatlarına ilişkin uyuşmazlıkların mecburi hakem olarak Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nda görülebileceği, diğer

uyuşmazlıklarda ise Uyuşmazlık 30/01/2022 15:28 Yargıtay Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü tarafından oluşturulmuştur.

Çözüm Kurulu'nun yetkili olabilmesi için tarafların ihtilafın ortaya çıkmasından sonra Kurulun yetkisini yazılı olarak kabul etmeleri şartı getirilerek, uyuşmazlığın doğmasından sonra yazılı olarak kabul etmeleri halinde uyuşmazlık çözüm kurulunun ihtiyari tahkim sıfatıyla bakıp sonuçlandırabileceği ve bu kararlara karşı Genel Hükümler uyarınca yargı yoluna başvurulabileceği anlaşılmakta olup, ... statüsünde yapılan bu düzenleme ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun yetkisi sözleşmenin tarafları yönünden ihtiyari hale getirilmiştir.

Futbol Federasyonunun Ana Statüsünün 56. maddesinde, Uyuşmazlık Çözüm kurulunun mecburi tahkim görevi içinde bırakılan sportif cezalar Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının (...) 30. maddesine göre tarafların talebi üzerine Uyuşmazlık Çözüm kurulu tarafından verilen cezalar olup, bu düzenlemeye göre Profesyonel Futbolcu Sözleşmesini koruma dönemi içerisinde taraflardan birinin haklı bir sebebe dayanmaksızın fesih etmesi halinde, sözleşmeyi haksız fesih eden tarafın diğer tarafa tazminat ödemesine karar verilebileceği gibi, futbolcu yönünden müsabakadan men, kulüp yönünden transfer yasağı getirilmesi gibi bazı sportif cezalarında uygulanabileceği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda profesyonel futbolcu sözleşmelerine bağlı olarak spor kulübünün kendi yaptığı iç düzenlemelere dayalı olarak uyguladığı para cezalarının ... 30. maddesinde düzenlenen ve Uyuşmazlık Çözüm kurulu tarafından verilen sportif cezalarla ilgisinin bulunmadığı, tamamen taraflar arasındaki özel hukuk hükümlerine tabi sözleşme ilişkisinden kaynaklanması nedeniyle mecburi tahkim hükümlerine göre bu para cezalarına karşı Uyuşmazlık çözüm kuruluna başvurulamayacağı anlaşılmaktadır.

Aşağıda gösterilen kararlarda davacı kelimesi hak kaybı sonucu davayı açan kişi, davalı kelimesi ise haksız olarak itham edilen kulüp/belediye/federasyon vs. dir. Yargıtay, hukuk sistemimizde olağan kanun yollarının son itiraz merciidir ve Yargıtay, yüksek bir mahkemedir. Yani Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar kesindir.

Başka bir itiraz yolu yoktur. O yüzden kesinleşmesi itibariyle hak doğar ve yerine getirilmesi gerekmektedir.

- Futbol oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 20 tane Yargıtay kararı neticesinde dava konusu olarak; %100 alacak davasına ilişkin olduğu,
- Futbol oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 20 tane Yargıtay kararı neticesinde karar sonucu olarak; %90 bozma, %10 onama kararı verilmiş olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.4. Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
1	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 06.11.2019 tarihli kararı	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüp	...futbolcu sözleşmesi kapsamında ödenmeyen, 2011/2012 sezonundan 41.672,00 TL senet alacağı, 2012/2013 sezonundan da 206.470,00 TL maç başı ve ... ücret alacağının bulunduğunu,...	Bozulma kararı verilerek kesinleşmiştir.
2	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 24.06.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...03.09.2013 başlangıç tarihli TFF Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi göre, davalı kulüpten 50.000,00 TL aylık, 55.597,50 TL maçbaşı ücreti...	Bozulma kararı verilerek kesinleşmiştir
3	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 28.06.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...20.08.2014 başlangıç tarihli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi kapsamında, davalı kulüpten, 30.000,00 TL Garanti, 8.330,00 TL maçbaşı ücret...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
4	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 28.06.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...25.08.2013 başlangıç tarihli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi kapsamında, davalı kulüpten 16.000,00 TL maçbaşı ücreti, 7.200,00 TL asgari ücret alacağı...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.

Çizelge 3.4. Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
5	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 12.06.2020 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...2011/2012 sezonu için 120.000,00 TL ve 2012/2013 sezonu için 53.882,00 TL olmak üzere toplam 173.882,00 TL hakedişinin bulunduğunu...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
6	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 25.06.2013 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...transfer sözleşmesi uyarınca, davalı kulüpten alacaklı olduğunu, ayrıca haksız olarak 18.000 TL para cezası verildiğini ileri sürerek, 18.000 TL para cezasının iptalini ve toplam 25.269,80 TL'nin...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
7	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 30.06.2015 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmeleri gereğince alacağının ödenmediğini ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere şimdilik 50.000,00-TL'nin yasal faiziyle...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
8	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 03.10.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...08.01.2014 başlangıç ve 31.05.2014 bitiş tarihli profesyonel futbolcu sözleşmesi bulunduğunu, sözleşme ile asgari ücret, peşinat, aylık maaş ve maç başı ücretlerine ilişkin düzenlemelere yer verildiği,...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
9	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 17.10.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...23.08.2013 başlangıç tarihli Profesyonel Futbolcu sözleşmesi ile kararlaştırılan maç başı ve iyileştirme ücretleri olmak üzere toplam 25.587,00 TL alacağın...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.

Çizelge 3.4. Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
10	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 01.12.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...29/08/2011 tarihi ile 31/05/2013 tarihi arasında iki futbol sezonu süresince geçerli olmak üzere Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi imzalandığını,...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
11	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 05.12.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...05.09.2011 – 31.05.2013 tarihlerini kapsar profesyonel futbolcu sözleşmesi bulunduğunu, 400.000 TL hakedişinin ödenmediğini,...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir
12	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 27.02.2017 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...25.06.2011 başlangıç ve 31.05.2014 bitiş tarihli profesyonel futbolcu sözleşmesi akdedildiğini, bu kapsamda hakedilen 46.000 EURO'nun ödenmesi ve ödenmemesi halinde de fesih hakkının kullanılacağına ilişkin...	Bozulmasına (davalı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir
13	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 23.03.2017 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...profesyonel futbolcu hizmet sözleşmesi bulunduğunu, sözleşme uyarınca alacaklarının ödenmediğini, ihtarname göndererek sözleşmeyi fesih ettiğini, 43.665,50 TL alacağın tahsili...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.
14	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 15.05.2017 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...04.09.2012 başlangıç 31.05.2014 bitiş tarihli profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi bulunduğunu, sözleşme kapsamında ödenmeyen 38.500,00 TL maçbaşı ücret alacağının...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.

Çizelge 3.4. Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
15	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 02.06.2017 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...27.08.2012 tarihli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi bulunduğunu, sözleşmeye göre 2012/2013 sezonuna ait 60.000 TL peşin ücret ve 58.750 TL maçbaşı ücret olacağı olmak üzere toplam 118.750 TL hakedişinin bulunduğunu...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
16	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 09.06.2017 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...19.01.2011 başlangıç 31.05.2012 bitiş tarihli profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi bulunduğunu, sözleşme kapsamında hakedilen 10.882,12 TL asgari ücret alacağının ödenmediğini...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.
17	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 17.05.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...profesyonel futbolcu sözleşmesi gereğince, net 572.488,75 TL ücrete hak kazandığını ileri sürerek, fazlaya dair haklar saklı tutulmak suretiyle 282.520,00 TL nin vade tarihlerinden...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.
18	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 15.10.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...24.07.2012 başlangıç tarihli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi kapsamında, toplam 21.065,00 TL net maçbaşı ücret...	Bozulmasına (davalı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.
19	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 28.12.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...07.08.2013 başlangıç tarihli ... Futbolcu Transfer Sözleşmesi ve 14.06.2013 tarihli özel protokol gereğince 50.500,00 TL maç başı ücrete hak kazandığını,...	Bozulmasına (davalı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.

Çizelge 3.4. Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
20	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 30.05.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi ve 07.02.2012 tarihli Düzeltme Sözleşmesi kapsamında toplam hakedişinin 120.048,36 TL olduğunu...	Bozulmasına (davalı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.

3.2. Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi

- Basketbol oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 10 tane Yargıtay kararı neticesinde dava konusu olarak; %100 alacak davasına ilişkin olduğu,
- Basketbol oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 10 tane Yargıtay kararı neticesinde karar sonucu olarak; %80 bozma, %20 onama kararı verilmiş olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.5. Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
1	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 05.12.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı belediyedir	...2009-2010 sezonunda tekerlekli sandalye basketbol takımında oynadığını, hakettiği sözleşme ücreti ve harcırah bedelinin ödenmediğini ileri sürerek, fazlaya dair haklar saklı tutularak 50 TL harcırah bedeli ile 14.400 TL...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir

Çizelge 3.5. Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
2	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 29.11.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür.	...01.06.1999 – 01.06.2003 yıllarına sarı sözleşme kapsamında, 2002-2003 sezonu için federasyon nezdinde tek tip sözleşmenin...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir
3	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 13.03.2020 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür.	...27.08.2012 tarihinde Türkiye ... Basketbol Ligi, tüm ... organizasyonları ve tüm ... S.C Organizasyonları için 01.09.2012 ve 30.06.2016...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
4	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 01.10.2013 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür.	...2008-2009 sezonunda tekerlekli sandalye basketbol sporcusu olarak oynadığını, 2008/2009 sezonunda000,00 TL sözleşme bedeli /ücret + harcırah alacağı olduğunu...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir
5	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 28.05.2014 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür.	...26.01.2011 tarihinde Basketbol Ligleri profesyonel sporcuları tip sözleşmesi imzaladığını, davalı kulübün sözleşme gereği ödemesi gereken ücretlerinin bir kısmını ödemediğini,...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir
6	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 05.12.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı belediyedir	...2008-2009 sezonunda tekerlekli sandalye basketbol takımında oynadığını, hakettiği sözleşme ücretin ödenmediğini ileri sürerek, fazlaya dair haklar saklı tutularak 50 TL harcırah bedeli ve 6.000 TL...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir

Çizelge 3.5. Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
7	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 20.03.2015 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...2008-2009 sezonunda tekerlekli sandalye basketbol sporcusu olarak oynadığını, 2008/2009 sezonunda 5.000,00 TL sözleşme bedeli /ücret + harcırah alacağı olduğunu,...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir
8	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 05.12.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı belediyedir	...2008-2009 sezonunda tekerlekli sandalye basketbol takımında oynadığını, hakettiği sözleşme ücreti ve harcırah bedelinin ödenmediğini ileri sürerek,...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir
9	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 06.02.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...2014/2015 basketbol sezonu için yaptıkları sözleşmeye göre, muaccel hale gelen 10.08.2014 tarihinden 10.05.2015 tarihine kadar vadelenendirilmiş toplam 264.000,00 TL ücret alacağının,...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.
10	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 10.07.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...2009-2010 sezonunda tekerlekli sandalye basketbol takımında oynadığını, hakedilen sözleşme ücreti ile harcırah bedelinin ödenmediğini, davalılar arasında hukuki ve organik bağ bulunduğunu ileri sürerek; 50,00 TL harcırah bedeli ile 6.500,00 TL ücret alacağının...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.

3.3. Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi

- Voleybol oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 4 tane Yargıtay kararı neticesinde dava konusu olarak; %100 alacak davasına ilişkin olduğu,
- Voleybol oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 4 tane Yargıtay kararı neticesinde karar sonucu olarak; %100 bozma kararı verilmiş olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.6. Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
1	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 17.10.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	... aralarında yapılan sözleşmede bir üst lige çıkılması halinde 7.500,00 TL prim ödeneceğine dair hüküm bulunduğunu, sezon sonunda Voleybol Federasyonu tarafından 1.lige davet edildiği halde,...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
2	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 26.03.2015 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı federasyondur.	...Türkiye Bayanlar Deplasmanlı 1. Lig kadrosunda voleybolcu olarak davalı Federasyon Başkanlığınca tasdik edilmiş olan "Deplasmanlı Lig Sporcuları Sözleşmesi"ne istinaden lisanslı sporcu sıfatıyla Lig ve Avrupa Kupası maçlarında yer aldığını ve sezonun tamamlandığını...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.

Çizelge 3.6. Voleybol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
3	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 17.10.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...7.500,00 TL prim ödeneceğine dair hüküm bulunduğunu, sezon sonunda Voleybol Federasyonu tarafından 1.lige davet edildiği halde, kulüp tarafından davete cevap verilmediği ve sonucunda 1. lige çıkılmadığını...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
4	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 27.06.2013 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...14.9.2009 başlangıç tarihli 30.6.2010 bitiş tarihli Deplasmanlı Lig Sporcuları Sözleşmesi imzalandığını, federasyonca da onaylandığını, bu sözleşmede yazıyı transfer ücretinden bakiye 6000 TL nin...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.

3.4. Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklı Hukuki Uyuşmazlıkların Yargıtay Kararları Yönüyle İncelenmesi

- Sporcu sözleşmesinden kaynaklı oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 10 tane Yargıtay kararı neticesinde dava konusu olarak; %100 alacak davasına ilişkin olduğu,
- Sporcu sözleşmesinden kaynaklı oynayan profesyonel sporcuların 2010-2020 yılları arasında incelenen 10 tane Yargıtay kararı neticesinde karar sonucu olarak; %60 bozma, %40 onama kararı verilmiş olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.7. Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklı Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
1	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 25.09.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...01.07.2008 başlangıç, 30.06.2009 bitiş tarihli sporcu sözleşmesine göre, davalı kulüpten 5.990,00 TL alacağının bulunduğunu, bu kapsamda başlattığı takibe davalının itiraz ettiğini ileri sürerek...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
2	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 28.06.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...30.05.2007 tarihli sporcu sözleşmesine göre, davalı kulüpten, 2008/2009 sezonundan Ocak ve Mayıs aylarına ait 6.600,00 TL aylık, 2009/2010 sezonundan Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ait 4.824,00 TL asgari ücret,...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
3	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 09.10.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı belediyedir	... Spor Kulübü ile aralarında yaptıkları sporcu sözleşmesi kapsamında ödenmesi gereken 16.221,00 TL'nin ödenmediğini, davalı Belediye ile dava dışı kulüp arasında hukuki ve organik bağ bulunduğunu...	Bozulmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
4	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 08.10.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	... sporcu sözleşmesi gereğince ödenmesi gereken 82.000,00 TL ücret alacağının ödenmediğini, davalı ... ile spor kulübü arasında hukuki ve organik bağ bulunduğunu,...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
5	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 21.01.2013 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...sözleşmesinin haksız olarak fesih edildiğini ileri sürerek ocak-haziran aylarına ait ücret, pirim, peşinat bakiyesi olmak üzere toplam 23.000,00 TL alacağının tahsili için...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.

Çizelge 3.7. Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklı Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklara İlişkin Yargıtay Kararları (devamı)

Karar	Yargıtay	Dava Konusu	Taraflar	Uyuşmazlık Nedeni	Sonuç
6	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 28.01.2015 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...19.6.2009 tarihli Sporcu özel sözleşmesi ile kararlaştırılan ödemelerin yapılmaması sebebi ile 15.12.2009, 15.01.2010 ve 15.2.2010 tarihli ücretleri olmak üzere toplam 82.500,00 TL alacağın tahsili...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir
7	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 05.12.2016 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	...01/08/2008 başlangıç, 30/06/2009 bitiş tarihli sporcu sözleşmesi kapsamında, davalı kulüpten 12.500 TL alacağının bulunduğunu, ihtarname keşide edilmiş olmasına rağmen bir netice alamadığını...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir
8	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 01.11.2018 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı belediye dir	... sporcu sözleşmesi kapsamında ödenmeyen 10.000,00 TL asıl alacak, 1.425,00 TL işlemiş faiz alacağı olmak üzere toplam 11.425,00 TL'nin tahsiline yönelik başlattığı takibe, davalı Belediyenin...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.
9	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 23.05.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüp ve belediye dir.	... Belediyesi Gençlik ve Spor Kulübü ile aralarında yaptıkları sporcu sözleşmesi kapsamında 2013/2014 sezonundan ödenmeyen 56.250,00 TL bakiye alacağının bulunduğunu...	Onanmasına karar verilerek kesinleşmiştir.
10	T.C. YARGITAY 13. Hukuk Dairesi'nin 24.06.2019 tarihli kararının	Sporcu alacağının ödenmemesi	Davacı sporcu ve davalı kulüptür	... sporcu sözleşmesi kapsamında doğan hakedişinden ödenmeyen 73.250,00 TL'lik kısmının ödenmediğini, kulüp tarafından sözleşmenin haksız olarak feshedildiğini ileri sürerek; tek taraflı feshin haksızlığının tespitine, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak...	Bozulmasına (davacı yararına) karar verilerek kesinleşmiştir.

4. TARTIşMA

Bu bölümde sporcuların yaşadığı uyuşmazlıkların genel prensiplerini, futbol, basketbol, voleybol branşlarındaki profesyonel sporcular ve sporcu sözleşmeleri ile ilgili yaşanan hukuki uyuşmazlıklar sonucu; sporcuların yaşadığı mağduriyetler Yargıtay’ın vermiş olduğu kararlar ışığında ele alınarak tartışılacaktır. Yargıtay’ın vermiş olduğu kararlar kesinlik niteliğı taşıdığı için başka bir olağan itiraz yolu yoktur. Bu sebeple son itiraz mercii olan Yargıtay kararları inceleme konusu olmuştur.

Ülkemizde sporcular için özel kanunların olmaması birçok anlamda sorun yaratmaktadır. En başta davaların uzun sürmesi sporcuların büyük kayıplar yaşamasına sebep olmaktadır. Ayrıca kanun koyucunun sporcuları İş Kanunu kapsamına almaması, literatür araştırmaları tarafından da hatalı görölmektedir. Bu konuda Küçükgüngör (1998), tarafından yapılan çalışmalar destekleyici niteliktedir.

Sporcuların tam anlamıyla nasıl bir sözleşme yapacağı büyük bir sorundur. İş Kanunu ve Borçlar Kanununda sporcu sözleşmeleriyle ilgili doğrudan bir madde yoktur. Federasyon düzenlemeleri de eksik kalmaktadır. Kendine özgü sözleşme niteliğı taşıyan sporcu sözleşmeleri, kulüpler ve sporcular için işleri zorlaştırmaktadır. Sporcular İş Kanunu kapsamı dışında tutulmuş, ancak İş Mahkemeleri Kanunu çerçevesinde de uyuşmazlıkların İş Mahkemelerinde çözüme kavuşacağı kanunda geçmektedir. Kanun koyucu eksik olarak değerlendirme yapmıştır. Bu konuda Seymen (2020), tarafından yapılan çalışmalarda destekleyici niteliktedir. Literatür araştırmalarında, mevcut çalışmamı destekleyici nitelikte olmakla beraber, sporcular için özel kanunlaşma olmaması eleştirilmektedir. Ayrıca Borçlar Kanununda sadece futbolcu sözleşmeleri için yazılılık şartı geçerlilik şartı olması, diğer branşlara yapılan ayrımcılığı ve bu konudaki eksikliği göstermektedir. Küçükgüngör (1998) ve Seymen (2020) tarafından da bu konuda destekleyici nitelikte çalışmalar yapılmıştır.

Sporcular için kendine özgü kanunları olmaması ve özel mahkemeleri olmaması küresel spor piyasasında da eksikliğini göstermektedir. Literatür taramalarında birçok Avrupa ülkesinde sporcular için özel kanunlar ve mahkemeler olmakla beraber kendilerini sürekli güncellemektedirler. Begovic (2021) ve Kraljić ve ark. (2020), tarafından yapılan çalışmalar destekleyici niteliktedir.

Futbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklar Ve Çözüm Yolları

Yargıtay tarafından 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen profesyonel sporcuların yaşadığı hukuki uyuşmazlıklar konu, taraf, uyuşmazlık nedeni ve sonuç yönünden dosyaların;

- Futbol oynayan profesyonel sporcular, sporcu sözleşmesinden kaynaklı hukuki uyuşmazlıklarda dava yoluna gittikleri, davaların tamamı alacak davası olduğu görülmüştür. En üst karar merci olan Yargıtay tarafından çoğunlukla kararlar sporcular lehine bozulmuştur. Bu durum sporcular için ihtisaslaşmış mahkemelerin olmaması sebebiyle dava süreci uzayarak en üst karar merci tarafından kesin karar verildiği görülmüştür. Bu durum sporcuların mağduriyet yaşamasına sebep olmuştur.
- Futbol oynayan profesyonel sporcular için yönetim ve disiplin ile ilgili uyuşmazlıklarda zorunlu tahkim yoluna başvurmak gerekmektedir. Ancak tahkim kısıtlı konularda olması yetersiz kaldığını göstermektedir. Ayrıca sporcuların dava yoluna başvurusunun engellenmemesi gerekmektedir.

Basketbol Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklar Ve Çözüm Yolları

Yargıtay tarafından 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen profesyonel sporcuların yaşadığı hukuki uyuşmazlıklar konu, taraf, uyuşmazlık nedeni ve sonuç yönünden dosyaların;

- Basketbol oynayan profesyonel sporcular, sporcu sözleşmesinden kaynaklı hukuki uyuşmazlıklarda dava yoluna gittikleri, davaların tamamı alacak davası olduğu görülmüştür. En üst karar merci olan Yargıtay tarafından çoğunlukla kararlar sporcular lehine bozulmuştur. Bu durum sporcular için ihtisaslaşmış mahkemelerin olmaması sebebiyle dava süreci uzayarak en üst karar merci tarafından kesin karar verildiği görülmüştür. Bu durum sporcuların mağduriyet yaşamasına sebep olmuştur.
- Basketbol ile ilgili Yargıtay kararlarında taraflar kısmında davalı olarak kulüp dışında belediyelerin olması da dikkat çekici bir durumdur. Kararlarda belediye ve kulüp müştereken davalı olabilmektedir. Yani birlikte sorumluluk doğmaktadır. Bu durum yeni bir tartışma konusu yaratmaktadır. Belediyeler, kamu tüzel kişiliğine sahip, ayrı bütçesi ve yönetimi olan mahalli idarelerdir. İş Kanunumuzda, Borçlar Kanunumuzda ve Federasyon düzenlemelerinde bu konuda açık bir düzenleme yoktur. Bu durumda davacı olan sporcular, kulüp dışında belediyelere karşı da dava yoluna gidebilmektedir. Tahsil aşamasında ise belediyelerin kamu malları haczedilemezken, kamu hizmetinde fiilen kullanılmayan mallarının haczi mümkündür. Örneğin, belediyelerin sahip olduğu bir binayı, herhangi bir kamu hizmeti ile ilgisi bulunmaksızın, bir özel kişiye kiralaması gibi, idarenin gelir elde etmeye yönelik faaliyetleri, bir kamu hizmeti özelliğine haiz değildir; çünkü bu faaliyetler ile idare, kamu yararını değil; kira geliri elde etmeye yönelik olan kendi özel yararını gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, söz konusu kiralama faaliyetinde kullanılan malın ve bu faaliyetten elde edilen gelirin haczi mümkün olacaktır.

Voleybolda Oynayan Profesyonel Sporcuların Yaşadığı Hukuki Uyuşmazlıklar Ve Çözüm Yolları

Yargıtay tarafından 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen profesyonel sporcuların yaşadığı hukuki uyuşmazlıklar konu, taraf, uyuşmazlık nedeni ve sonuç yönünden dosyaların;

- Voleybol oynayan profesyonel sporcular, sporcu sözleşmesinden kaynaklı hukuki uyuşmazlıklarda dava yoluna gittikleri, davaların tamamı alacak davası olduğu görülmüştür. En üst karar merci olan Yargıtay tarafından çoğunlukla kararlar sporcular lehine bozulmuştur. Bu durum sporcular için ihtisaslaşmış mahkemelerin olmaması sebebiyle dava süreci uzayarak en üst karar merci tarafından kesin karar verildiği görülmüştür. Bu durum sporcuların mağduriyet yaşamasına sebep olmuştur.
- Voleybol ile ilgili Yargıtay kararlarında taraflar kısmında davalı olarak kulüp dışında Federasyonun olması da dikkat çekici bir durumdur. Kararlarda Federasyon ve kulüp müştereken davalı olabilmektedir. Yani birlikte sorumluluk doğmaktadır. Bu durum yeni bir tartışma konusu yaratmaktadır. İş Kanunumuzda, Borçlar Kanunumuzda ve Federasyon düzenlemelerinde bu konuda açık bir düzenleme yoktur. Bu durumda davacı olan sporcular kulüp dışında Federasyonlara karşı dava yoluna gidebilmektedir. Aşağıda görülecek olan Yargıtay kararında sporcu kulübünden olan alacağını alamadığında Federasyona başvurmak durumunda kalmıştır. Ancak, Yargıtay tarafından resen inceleme konusu olan husumet ilişkisinde Federasyona yöneltilemeyeceğini belirtmiştir. Hemen belirtmek gerekir ki, kural olarak bir hakkı dava etme yetkisi o hakkın sahibine ait olup, buna aktif husumet denilir. Bir hakkın kendisinden istenebilecek durumunda olan yani hakka uymakla yükümlü kişi ise borçlu kişi olup, buna da pasif husumet denilir. Bir davada gerek aktif ve gerekse pasif husumet ehliyetinin bulunup bulunmadığı

mahkemece öncelikle ve re'sen gözetilecek hususlardandır ve şayet husumet ehliyeti yok ise, dava bu sebep ile reddedilir. Hal böyle olunca, taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklarda karar mercii olan davalının davacı sporcu ile kulüp arasındaki ihtilafla ilgili vermiş olduğu karar sebebiyle taraf tutulması hukuka uygun olmadığından, davalıya yönelik açılan davanın, pasif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir

YARGITAY BAŞKANLIĞI 13. Hukuk Dairesi

2015/10927 E. , 2015/9747 K.

"İçtihat Metni"

Mahkemesi: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davalı avukatınca temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı, Türk Telekom Spor Kulübünün, Türkiye Bayanlar Deplasmanlı 1. Lig kadrosunda voleybolcu olarak davalı Federasyon Başkanlığınca tasdik edilmiş olan "Deplasmanlı Lig Sporcuları Sözleşmesi"ne istinaden lisanslı sporcu sıfatıyla Lig ve Avrupa Kupası maçlarında yer aldığını ve sezonun tamamlandığını, söz konusu sözleşmeye istinaden bir kısım ücretinin ödenmediğini, kulüp ile aralarındaki bu problemi çözmek için yetkili ve görevli davalıya başvurduğunu ancak davalının 31.08.2009 günlü kararı ile, geçirilen sakatlık ve operasyonların süresinde yazılı olarak federasyona bildirilmemesi nedeniyle 11 aylık ücretin 2 aylık kısmına hak kazanılamayacağına, bu nedenle 29.090,90TL'den kulübün borçlu olmayacağı ve bu meblağın alacaklarından düşüleceğine, dair karar verdiğini ve bu hususun tahkim kurulu kararıyla da uygun bulunarak kesinleştiğini, böylece ... kural ve talimatları gereği, haksız kesilen 29.090.90TL sözleşme alacağının hukuki yollardan Türk Telekom Spor Kulübü'nden talep etme olanağının kalmadığını, ancak bu alacak haksız ve hukuksuz olarak hiçbir yasal gerekçeye dayanmadan davalı T. voleybol Federasyonu tarafından kesilmiş bulunduğundan, haksız kesilen bu alacağı tazminat olarak davalı federasyondan talep etme haklarının olduğunu ileri sürerek, 29.090,90TL'nin 10.05.2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle davalıdan tahsilini istemiştir.

Davalı, davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, davanın kabulü ile, 29.090,00TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili ile davacıya ödenmesine, karar verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, Türk Telekom Spor Kulübünde voleybolcu sıfatıyla maçlarda yer

aldığını, kulüp tarafından bir kısım alacağının ödenmemesi nedeniyle, kulüp ile aralarındaki sorunu çözmede yetkili ve görevli davalı federasyona başvurduğunu ancak davalının da haksız olarak 29.090,90TL alacaklarının kesilmesine dair karar verdiğini, ... kural ve talimatları gereği, artık bu bedelin kulüpten alınması hukukten imkansız olduğundan, tazminat olarak davalıdan tahsilini istemiş; davalı ise öncelikle husumetinin olmadığını savunmuştur. Hemen belirtmek gerekir ki, kural olarak bir hakkı dava etme yetkisi o hakkın sahibine ait olup, buna aktif husumet denilir. Bir hakkın kendisinden istenebilecek durumunda olan yani hakka uymakla yükümlü kişi ise borçlu kişi olup, buna da pasif husumet denilir. Bir davada gerek aktif ve gerekse pasif husumet ehliyetinin bulunup bulunmadığı mahkemece öncelikle ve re'sen gözetilecek hususlardandır ve şayet husumet ehliyeti yok ise, dava bu sebep ile reddedilir. Hal böyle olunca, taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklarda karar mercii olan davalının davacı sporcu ile kulüp arasındaki ihtilafla ilgili vermiş olduğu karar sebebiyle taraf tutulması hukuka uygun olmadığından, davalıya yönelik açılan davanın, pasif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle temyiz edilen hükmün, davalı yararına BOZULMASINA, peşin 30/01/2022 15:30 Yargıtay Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü Tarafından Oluşturulmuştur. YARGITAY BAŞKANLIĞI alınan 432,00 TL harcın istek halinde iadesine, HUMK'nun 440/1 maddesi uyarınca tebliğden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26/03/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklanan Hukuki Uyuşmazlıklar Ve Çözüm Yolları

Yargıtay tarafından 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen profesyonel sporcuların yaşadığı hukuki uyuşmazlıklar konu, taraf, uyuşmazlık nedeni ve sonuç yönünden dosyaların;

- Sporcu sözleşmesinden kaynaklı oynayan profesyonel sporcular, sporcu sözleşmesinden kaynaklı hukuki uyuşmazlıklarda dava yoluna gittikleri, davaların tamamı alacak davası olduğu görülmüştür. En üst karar merci olan Yargıtay tarafından çoğunlukla kararlar sporcular lehine bozulmuştur. Bu durum sporcular için ihtisaslaşmış mahkemelerin olmaması sebebiyle

dava süreci uzayarak en üst karar merci tarafından kesin karar verildiği görülmüştür. Bu durum sporcuların mağduriyet yaşamasına sebep olmuştur.

- Sporcu sözleşmeleri ile ilgili Yargıtay kararlarında taraflar kısmında davalı olarak kulüp dışında belediyelerin olması da dikkat çekici bir durumdur. Kararlarda belediye ve kulüp müştereken davalı olabilmektedir. Ayrıca aşağıdaki Yargıtay kararında davalı kulüp ve belediye arasında hukuki ve organik bağ bulunduğu tespit edilerek, davacı sporcu lehine karar verilmiştir. Yani bu durum kulüp ile belediyenin birlikte hareket etmesi nedeniyle, birlikte sorumluluk doğmaktadır. Organik bağ ilişkisi, borçlunun alacaklının alacak taleplerine ve hakkına karşı varlıklarını kaçırmak adına bir başka kişilik adı altında faaliyetlerine devam etmesi halinde alacakların tahsili için ispat edilmesi gereken bir ilişkidir. Aşağıdaki kararda da Yargıtay, davalı kulüp ile belediyeyi borçlu kabul ederek, sporcu alacaklarının ödenmesine karar vermiştir. Bu durum yeni bir tartışma konusu yaratmaktadır. Belediyeler, kamu tüzel kişiliğine sahip, ayrı bütçesi ve yönetimi olan mahalli idarelerdir. İş Kanunumuzda, Borçlar Kanunumuzda ve Federasyon düzenlemelerinde bu konuda açık bir düzenleme yoktur. Bu durumda davacı olan sporcular kulüp dışında belediyelere karşı dava yoluna gidebilmektedir. Tahsil aşamasında ise belediyelerin kamu malları haczedilemezken, kamu hizmetinde fiilen kullanılmayan mallarının haczi mümkündür. Örneğin, belediyelerin sahip olduğu bir binayı, herhangi bir kamu hizmeti ile ilgisi bulunmaksızın, bir özel kişiye kiralaması gibi, idarenin gelir elde etmeye yönelik faaliyetleri, bir kamu hizmeti özelliğine haiz değildir; çünkü bu faaliyetler ile idare, kamu yararını değil; kira geliri elde etmeye yönelik olan kendi özel yararını gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, söz konusu kiralama faaliyetinde kullanılan malın ve bu faaliyetten elde edilen gelirin haczi mümkün olacaktır.

YARGITAY BAŞKANLIĞI 13. Hukuk Dairesi

2016/26052 E. , 2019/9574 K.

"İçtihat Metni"

Mahkemesi: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasındaki itirazın iptali davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kısmen kabulüne kısmen reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde taraflar avukatınca temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı, dava dışı Spor Kulübü ile aralarında yaptıkları sporcu sözleşmesi kapsamında ödenmesi gereken 16.221,00 TL'nin ödenmediğini, davalı Belediye ile dava dışı kulüp arasında hukuki ve organik bağ bulunduğunu, davalı Belediye aleyhine başlattığı takibe davalının itiraz ettiğini ileri sürerek; itirazın iptali ile takibin devamına, ayrıca icra inkar tazminatına karar verilmesini istemiştir. Davalı vekili, dava dışı kulübün ayrı bir tüzel kişiliği bulunduğu, herhangi bir hukuki bağlarının bulunmadığını savunarak; davanın husumet yönünden reddine karar verilmesini dilemiştir. Mahkemece, dava dışı kulüp ile davalı Belediye arasında hukuki ve organik bağ bulunduğu, davacının sözleşmeden kaynaklı alacağının 16.221,00 TL olduğu, ancak takipten önce bir temerrüt ihtarı yapılmadığından faize ilişkin talebin yerinde olmadığı gerekçesi ile davanın kısmen kabulüne, takibe yapılan itirazın asıl alacak olan 16.221,00 TL yönünden iptaline ve bu miktar üzerinden takibin devamına, icra inkar tazminatı ve fazlaya ilişkin talebin reddine karar verilmiş; hüküm, taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalının tüm temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2-İİK'nın 67. maddesinin 2.fıkrası hükmünce, icra - inkar tazminatına hükmedilebilmesi için borçlunun takip sırasında ödeme emrine itiraz etmesi ve alacaklının alacağını mahkemede dava ederek haklı çıkması gerekir. Burada borçlunun kötüniyetli itiraz etmiş bulunması yasal koşullardan değildir. İnkâr tazminatı, aleyhinde yapılan icra kovuşturmasını itiraz ile durduran ve işin itirazla çabuk bitirilmesine engel olan borçluya karşı konulmuş bir yaptırımdır. Bunlardan ayrı, alacağın likit ve belli olması gerekir. Daha geniş bir açıklama ile borçlu tarafından alacağın gerçek miktarı belli, sabit ve belirlenmek için bütün unsurlar bilinmesi mümkün nitelikte olması yeterlidir. Borçlu yalnız başına ne kadar borçlu olduğunu tespit edebilir durumda ise, alacağın likit ve muayyen olduğunun kabulü zorunludur. Öte yandan, alacağın muhakkak bir belgeye bağlı olması da şart değildir. Açıklanan yasal kuralların ışığında kabul edilen alacak değerlendirildiğinde, borçlu yalnız başına ne kadar borçlu olduğunu tespit edebilecek konumda bulunması nedeniyle alacağın likit ve muayyen nitelikte olduğunun kabulü ile icra inkar tazminatına hükmedilmesi gerekir. Diğer yandan, icra takibine konu yapılan sözleşmede transfer ücreti olarak 30.000,00 TL'nin kararlaştırıldığı, bunun 3.000,00 TL x 10 ay şeklinde vadelenirildiği, sözleşmenin alt kısmına ise "son ödeme en geç sözleşme bitiş tarihinden 30 gün öncesine kadar yapılır." ibaresinin yazıldığı görülmektedir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 117/2.maddesine

göre, borcun ifa edileceği gün, birlikte belirlenmiş veya sözleşmede saklı tutulan bir hakka dayanarak taraflardan biri usulüne uygun bir bildirimde bulunmak suretiyle belirlenmiş ise bu günün geçmesi ile borçlu temerrüde düşmüş olur. Bu yasal düzenleme ve dava konusu sözleşme kapsamında somut olay ele alındığında, sözleşme bitiş tarihi olan 30.06.2013 tarihinden 30 gün öncesinde davalı kulübün 30/01/2022 15:20 Yargıtay Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü Tarafından Oluşturulmuştur. YARGITAY BAŞKANLIĞI temerrüde düştüğü anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, davacının belirtilen bu tarih itibarıyla faiz alacağına hak kazanacağı sonucuna ulaşılmakta olup, takipte gösterilen faiz alacağının miktarının yerindeliği üzerinde durulması gerekirken, temerrüt gerçekleşmediğinden bahisle takip dosyasında gösterilen faiz alacağının tamamının reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, kararın belirtilen nedenlerle bozulması gerekmektedir.

SONUÇ: Yukarıda 1. bentte açıklanan nedenlerle davalının temyiz itirazlarının reddine, 2. bentte açıklanan nedenlerle hükmün davacı yararına BOZULMASINA, peşin alınan 29,20 TL harcın istek halinde davacıya iadesine, HUMK'nun 440/III-1 maddesi uyarınca karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 09/10/2019 gününde oybirliğiyle karar verildi. 30/01/2022 15:20 Yargıtay Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü Tarafından Oluşturulmuştur.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

- Futbol branşında on yıllık dönemde toplam 20 tane Yargıtay kararı verildiği; konu yönünden en çok alacak davasında inceleme yapıldığı; taraf yönünden en çok davalı taraf olarak sporcular ve davalı taraf olarak kulüpler hakkında yargılama yapıldığı; sonuç yönünden daha çok bozma kararı verildiği görülmüştür.
- Basketbol branşında on yıllık dönemde toplam 10 tane Yargıtay kararı verildiği; konu yönünden en çok alacak davasında inceleme yapıldığı; taraf yönünden en çok davalı taraf olarak sporcular ve davalı taraf olarak kulüpler hakkında yargılama yapıldığı; sonuç yönünden daha çok bozma kararı verildiği görülmüştür.
- Voleybol branşında on yıllık dönemde toplam 4 tane Yargıtay kararı verildiği; konu yönünden en çok alacak davasında inceleme yapıldığı; taraf yönünden en çok davalı taraf olarak sporcular ve davalı taraf olarak kulüpler hakkında yargılama yapıldığı; sonuç yönünden bozma kararı verildiği görülmüştür.
- Sporcu sözleşmeleriyle ilgili on yıllık dönemde toplam 10 tane Yargıtay kararı verildiği; konu yönünden en çok alacak davasında inceleme yapıldığı; taraf yönünden en çok davalı taraf olarak sporcular ve davalı

taraf olarak kulüpler hakkında yargılama yapıldığı; sonuç yönünden daha çok bozma kararı verildiği görülmüştür.

Sporcular İş Kanunu'nun 4. Maddesi ile kapsam dışında tutulmuşlardır. Sporcular ve kulüpler arasındaki hizmet sözleşmesi hakkında federasyonlar tarafından yapılan düzenlemeler, bu düzenlemelerde eksiklik olması halinde ise Borçlar Kanunu hükümleri uygulanmıştır. Ancak Spor Hukuku'ndaki sorunlara Borçlar Kanunu'ndaki düzenlemelerin tam olarak cevap vermesi mümkün değildir. Sporcuların sözleşmelerden kaynaklı yargı yoluna başvurduğu görülmektedir. Ülkemizde uzmanlaşmış mahkemelerin olmaması, sporcuların yargı yoluna başvurduğunda kararların geç açıklanmasına neden olmaktadır. Ayrıca uzmanlaşmış bir heyetin bulunmaması çeşitli kararlara neden olarak kararların eksik ve doğrudan uzak olmasına neden olmaktadır. Ayrıca ülkemizde bağımsız Spor Mahkemeleri'nin bulunmaması da önemli bir eksikliktir.

Borçlar kanunumuzda sadece futbolcu sözleşmeleri için yazılılık şartını geçerlilik şartı olarak getirmiştir. Burada kanun koyucu branşlar arasında bir ayrım yapmıştır. Futbolun ayrıcalıklı bu durumu diğer branşlara gereken önemin verilmemesine neden olmaktadır. Sporcu sözleşmelerinde yazılılık şartı, hukuken bir güvence sağlamak ve ispat açısında yargı yolunda kişinin haklarının korunmasında kolaylık sağlamaktadır.

Günümüzde sporun küreselleşmesi ve federasyonların bu doğrultuda yapılanmaları Spor Hukuku'nu devletlerden ayrı, özerk bir düzenleme haline getirmiştir. Spor, dünya ekonomisine yön verebilecek güçte başlı başına küresel bir olgu haline gelmiştir. Bu olguyu düzenleyen hukuk kuralları da devletlerin yasama güçlerinden bağımsız olarak şekillenmektedir. Dolayısıyla günümüzde bu kurallara uluslararası Spor Hukuku yerine Küresel Spor Hukuku Kuralları demek daha doğru olacaktır. Gerek ülkemizde gerek Avrupa'da, Federasyon Hukuku ve Devlet Hukuku ilişkisinin dikkatli bir şekilde ortaya koyulması ve Federasyon Hukuku kurallarının genel hukuk uygunlaştırılması Spor Hukuku'nun dinamik gelişiminin etkisi olduğu

görülmüştür. Sporcuların yerinde olmayan federasyon kararları ile mağduriyete uğramalarının önüne geçmek için spor cezalarının ve diğer bireylere yükümlülük yükleyen kararların dayanağı olan Federasyon Hukuku normlarının geniş bir şekilde içeriksel denetimi gerekmektedir. Devlet mahkemesi kararlarının kendilerinden daha uzman olan federasyon organlarının kararlarının yerine geçmesi doğru değildir. Spor uyuşmazlıklarına doğru çözümler getirmek için Avrupa’da Bağımsız Spor Tahkim Mahkemeleri ortaya çıkmıştır. Ülkemizde ise maalesef böyle bir ilerleme kaydedilememiştir.

Sporcu ile spor kulübü arasındaki hizmet sözleşmesi, “*sporcu sözleşmesi*” şeklinde ifade edilmelidir. Sporcu sözleşmesinin sona ermesi, mevzuatta ve uygulamada özensiz, hatalı ve eşitliğe aykırı şekillerde/kavramlarla ifade edilmektedir. Görüldüğü gibi Spor Hukuku bütün hukuk dalları ile iç içe ve evrensel bir hukuk dalıdır. Bunun yanı sıra ilişkili olduğu sınıf bakımından çok spesifik bir düzenleme alanı mevcuttur.

Öneriler

Araştırma bulguları kapsamında belirlenen öneriler:

Araştırma Sonuçlarına İlişkin Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre sporcu sözleşmeleri, futbol, basketbol ve voleybol branşlarında en çok gerçekleşen uyuşmazlık nedeni olan; alacak konusunda, sporcu sözleşmelerinde daha kapsamlı ve ihtilafa neden olmayacak şekilde düzenlenmesi hakkında taraflar bilgilendirilerek bilinçlendirilebilir ve bu uyuşmazlık sebepleri ile ilgili federasyonlar tarafında özel düzenlemeler getirilebilir.

- Sporcuların bu konuda mağduriyet yaşamaması için sporcu sözleşmelerinin bir avukat tarafından yapılması zorunlu kılınarak tarafların daha güvenli ve güvenceli şekilde ilerlemesi sağlanabilir.
- Sporcu sözleşmeleri, ilam niteliğinde bir belge olarak kanun da yer alabilir. Eğer ilam niteliğinde bir belge sayılırsa mağduriyet yaşayan sporcu doğrudan icraya başvurarak alacağını alabilecek, dava yoluyla uzun sürede alacağını almasına son verilmiş olacaktır. Ayrıca kulüplerin sporcuları mağdur etmesi engellenmiş olacaktır.
- Futbolcu sözleşmeleri için Borçlar Kanunumuzdaki geçerlilik şartı olan yazılilik şartı, bütün branşlara getirilerek, branşlar arasındaki eşitliğin sağlanması gerekmektedir. Böylece yargı yolunda ispat açısından da yazılilik kuralı hem mahkemeler için hem de taraflar için kolaylık olacaktır. Diğer türlü davanın uzamasına sebep olarak işleri zorlaştırmaktadır.
- Ülkemizde spor hukuku, İş Kanunu dışında tutulmuştur. Borçlar Kanununa atıf yapılarak kanun boşluğu doldurulmaya çalışılmıştır. Spor hukuku ile ilgili özel kanunlar oluşturularak, küresel anlamda kendimizi geliştirmemiz gerekmektedir. Sporcuların da haklarının neler olduğu konusunda net bilgi sahibi olması sağlanmış olacaktır.
- Spor hukuku geniş kapsamlı bir hukuk dalıdır. Ülkemizde birçok sporcu ve kulüp bulunmaktadır. Sporcular için özel nitelikli ve uzmanlaşmış mahkemelerin olması her anlamda ülkemize katkı sağlayacaktır.

Sporcular ve kulüpleri, hakları konusunda bilgilendirme amaçlı seminerler düzenlenerek sözleşmelerin daha düzgün ve kaliteli yapılması sağlanabilir.

Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

Bu araştırmada sporcu sözleşmeleri, futbol, basketbol ve voleybol branşlarında gerçekleşen uyuşmazlıklar incelenmiş olup diğer spor branşlarında gerçekleşen uyuşmazlıklarda incelenerek ülke çapında her spor branşına göre gerçekleşen uyuşmazlıkların sıklıkları araştırılabilir.

- Araştırma kapsamında ilgili spor branşlarında en çok gerçekleşen uyuşmazlıklara ilişkin olarak, bu ihlali gerçekleştiren taraflarla ikili görüşmeler sağlanarak nitel araştırmalar yapılabilir ve bu kişilere ilişkin uyuşmazlık oluşma sebepleri araştırılarak bu ihlalleri azaltmaya yönelik öneriler geliştirilebilir.
- Araştırmada Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar incelenmiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda CAS kararları ve Bölge İdare Mahkemesi tarafından verilen kararlar inceleme konusu yapılabilir.

ÖZET

Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları: Yargıtay Kararları Örneği

Bu araştırmanın amacı, sporcu sözleşmeleri ile futbol, basketbol ve voleybol branşlarında ki profesyonel sporcuların iş hukukuna göre uyuşmazlık durumlarını Yargıtay kararları kapsamında incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden, doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada, sinerji içtihat programından elde edilen, spor hukuku ile ilgili 2010-2020 yılları arası; Yargıtay kararları incelenmiştir. Yargıtay kararları konu, dava tarafı ve karar sonucuna göre (red, onama, bozma, takipsizlik vb.) sınıflandırılarak frekans ve yüzdelikleri bulunmuştur. Yargıtay kararları ilgili mevzuat ile ilişkilendirilerek her uyuşmazlık türüne uygun örnek kararlar analiz edilmiştir. Çalışmada spor hukukuna ilişkin yürürlükteki Anayasa, Kanun, Kanun Hükmünde Kararname, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Yönetmelik, Federasyon Ana Statüleri ve Federasyon Talimatları ile bu mevzuat kapsamında ele alınan hukuki uyuşmazlıklara atıf yapılarak örnek mahkeme kararları incelenmiştir. İncelenen Yargıtay kararları sonucunda genellikle sporcular lehine kararlar bozulmuştur. En üst karar merci olan Yargıtay, sporcuların mağduriyetlerini kısmen gidermiştir. Sonuç olarak futbol oynayan profesyonel sporcuların daha çok dava yoluna başvurduğu ve tahkim yolunun yetersiz kaldığı görülmüştür. Sporcu sözleşmeleri ve basketbol oynayan profesyonel sporcuların futbol branşına göre daha az dava yoluna başvurduğu tespit edilmiştir. Voleybol oynayan profesyonel sporcuların ise en az dava yoluna başvuran spor dalı olmuştur. Söz konusu spor dallarında profesyonel sporcular yerel mahkemenin aleyhine vermiş olduğu kararlar sonucu en son karar verici merci olan Yargıtay'a başvurma durumunda kalmışlardır. Yargıtay Başkanlığı ise genellikle sporcular lehine kararları bozmuştur. Sporcuların haklarına geç ulaştığı ve mağduriyetleri olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların İş Kanunu kapsamına alınmaması ülkemiz için boşluk yaratmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Spor Hukuku, Spor Hukuku Uyuşmazlıkları, İş hukuku, Sporcu Sözleşmeleri, Bağımsız Spor Mahkemeleri

SUMMARY

Disputes of Athletes arising from Labor Law and Solutions: Example of Supreme Court Decisions

For this purpose, the decisions of the Court of Cassation include the disputes of professional athletes in football, basketball and volleyball branches with the contracts of athletes. Documentation analysis technique, one of the qualitative research methods, was used in the research. In the study, between the years 2010-2020, the synergy case law document was obtained, related to sports law; Supreme Court decisions are valid. According to the Supreme Court decisions, subject, litigation party and the results of the decision (rejection, approval, annulment, non-prosecution, etc.), the Supreme Court decisions were carried out in accordance with the relevant legislation and sample decisions suitable for each type of dispute were analyzed. In the study, the assurance regarding sports results, which is the Constitution, Law, Decree-Law, Presidential Decree, Regulation, Federation Main Statutes and Federation Instructions, and court decisions referring to legal disputes handled within the scope of this legislation. As a result of the Supreme Court decisions examined, they are usually the decisions made by the athletes. The Supreme Court, which is the highest decision authority, has largely eliminated the grievances of the athletes. As a result, professional athletes playing football mostly resort to litigation and arbitration is insufficient. It has been determined that sportsman contracts and basketball players, professional athletes resort to litigation less than football branches. Professional athletes playing volleyball, on the other hand, have the least number of lawsuits. Professional athletes in the mentioned sports branches had to apply to the Supreme Court, which is the last decision-making authority, as a result of the decisions made against the local court. The Supreme Court of Appeals generally overturned the decisions of the athletes. The rights of the athletes were passed and their grievances were determined. The fact that athletes are not covered by the Labor Law creates rooms for training.

Keywords: Sports Law, Sports Law Disputes, Labor Law, Athlete Contracts, Independent Sports Courts

KAYNAKLAR

- ATASOY, B. & KUTER, F. Ö. (2005). Küreselleşme ve spor. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, **18**: 11-22.
- AYDOS, O. S. (2013). Sporcu sözleşmesinin feshi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi(AÜHFD). **62**: 643-689.
- BAŞTÜRK, F. (2007). İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu. İstanbul, 27-28.
- BAYRAKTAR, G. & TOZOĞLU, E. (2015). Güreş sporuna küreselleşme sürecinin etkileri. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, **1**: 71-92.
- BEGOVİĆ, M. (2021). Sports Law in Montenegro: Origins and Contemporary Development. Entertainment and Sports Law Journal, **19**: 1–8.
- BOSMAN KARARLARI. (1995). Avrupa Adalet Divanı.
- BRĂTIANU, D. (2019). European and Romanian Sport Law. Physical Education, Sport and Kinetotherapy Journal Year XV **57**: 3.
- CAIGER, A., GARDINER, S. (2001) ; Professional sport in the European Union: regulation and re-regulation, International Sports Law Centre. Chelmsford: Anglia Polytechnic University.
- ÇAKMAK, R. İ. (2007). Küreselleşmenin Spora Etkisi. T.C Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- CANİKLİOĞLU, N. (2011). Yeni Borçlar Kanununun İş Hukukuna İlişkin Hükümleri. Erişim adresi: www.tisk.org.tr.
- CASELL, C. & SYMON, G. (2004). Essential Guide To Qualitative Methods In Organizational Research. (1st Ed.), Sage Publications.
- ÇERİBAŞ, D. (2020). Spor hukuku uyuşmazlıkları ve çözüm yolları. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÇOLAKOĞLU, T. & ERTURAN, E. E. (2009). Spor federasyonlarının özerkleşmeleri ve hukuksal boyutunda spor hukuku gereksinimleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, **8**: 323-335.
- ERTAŞ Ş, PETEK H (2005). Spor Hukuku. Ankara: Yetkin Yayınları
- ERTEN, R. (2006). Türk sporunun yapısal düzeni. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, **10**: 1-121.
- ESENDAL, N. (2014). Spor hukuku uyuşmazlıklarında arabuluculuk uygulamasının Türk hukuku ve CAS kuralları açısından karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, **4**: 149-174.

- European Comission White Paper On Sport, Seventh Report Of Session 2007-2008, p.6.
- FOSTER, K. (2019). Global Sports Law Revisited. Entertainment and Sports Law Journal. **17**: 1- 14.
- FOSTER K (2012). Is There a Global Sports Law? Lex Sportiva: What is Sports Law? Editör Siekmann R C R, Soek J, 35-52.
- GENÇLİK VE SPOR HİZMETLERİ KANUNU. (1986, 21 Mayıs) Resmi Gazete. (Sayı: 19120).
- GÜLŞEN R (2013). Spor Hukuku. (2. Baskı), Ankara: Adalet Yayınevi.
- GÜNEŞ, B. & MUTLAY, F. B. (2011). Yeni Borçlar Kanununun “Genel Hizmet Sözleşmesi”ne İlişkin Hükümlerinin İş Kanunu ve 818 Sayılı Kanunla Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi. Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi, **30**: 231-288.
- İŞ KANUNU. (2003). T.C. Resmi Gazete, 25134, 10 Haziran 2003.
- İŞ MAHKEMELERİ KANUNU. (2017). T.C. Resmi Gazete, 30221, 12 Ekim 2017.
- KARAOĞLU, E. (2007). Sportif alanda doğabilecek hukuki ihtilaflar, tarafları ve ihtilafların spor hukuku mevzuatı çerçevesinde çözümü. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- KARTAL, P. M. (2020). Bir hak olarak spor faaliyeti. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, **26**: 537-570.
- KAZANCI, M. N. (2002). Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- KOÇAOĞLU, N. K. (2011). Futbol Şirketlerinin Halka açılması. Ankara Barosu Dergisi, **4**.
- KÖSE, H. A. (2010). Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Spor Hukuku Programı, İstanbul.
- KRALJIC S., SEPEC M. & Drnovšek K. (2020). Developments of sports law in the Republic of Slovenia. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. **57**: 287-304.
- KUWELKER, S. & DIACONU, M. & KUHN, A. (2022). Competition manipulation in international sport federations’ regulations: a legal synopsis. The International Sports Law Journal.
- KÜÇÜKGÜNGÖR, E. (1998), Türk hukukunda sporcuların hukuki durumu. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi(GÜHFD). **2**: 1-2.
- MCARDLE, D. (2000). One hundred years of servitude contractual conflict in Professional footboll before the Bosman Rulling. Web Journal Of Current Legal Issues In Association With Blackstone Press Ltd, **1**: 46.
- MOLLAMAHMUTOĞLU, H. (2005). İş Hukuku. Ankara, 185.

NİCE DEKLARASYONU. (2000). Nice Antlaşması, 4 Ekim 2003, Roma.

ÖZSOY, S. (2011). Basına Yansımalarıyla “1952” Amatörlük olayı ve Türk sporunda Amatörlük. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, **13**: 97-119.

PARRISH, R. (2003). The Birth of European Union Sports Law. The Entertainment and Sports Law Journal, **2**: 2.

RAPP, G. C. (2012). Field of Broken Dreams:The Quest for Rule-of-Law in Sports LitigationReviewing Roger I. Abrams, Sports Justice: TheLaw & Business of Sports. Texas Review of Entertainment and Sports Law, **13**: 103-115.

ROMA ANTLAŞMASI. (1957). Avrupa Ekonomik Topluluğu, 25 Mart 1957, Roma.

SERIO, M. (2010). Sports Contracts In Italy. Amicus Curiae Issue 84 Winter 2010.

SEYMEN, C. (2020). Sporcu sözleşmeleri ve sporcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm yolları. Ankara Bilim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

STEWART, S. (2009). The development of sports law in the European Union, its globalisation, and the competition law aspects of European sports broadcasting rights. Sports Lawyers Journal, **16**: 183.

SPORCU LİSANS, VİZE VE TRANSFER YÖNETMELİĞİ. (2019, 14 Aralık) Resmi Gazete. (Sayı: 30978).

TÜRK BORÇLAR KANUNU. (2011, 4 Şubat) Resmi Gazete. (Sayı: 27836).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI. (1982, 9 Kasım) Resmi Gazete. (Sayı: 17863 Mükerrer)

TÜRK MEDENİ KANUNU. (2001, 8 Aralık) Resmi Gazete. (Sayı: 24607).

TÜRKİYE BASKETBOL FEDERASYONU ANA STATÜSÜ. (2014, 1 Ekim) Resmi Gazete. (Sayı: 29136 mükerrer).

TÜRKİYE BASKETBOL FEDERASYONU SÖZLEŞMELİ BASKETBOLCULAR LİSANS, TESCİL VE TRANSFER TALİMATI. (2018, 13 Temmuz). Erişim adresi: <http://sgm.gsb.gov.tr/Federasyonlar/28/3/Federasyonlar>

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN. (2009, 16 Mayıs) Resmi Gazete. (Sayı: 27230).

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU PROFESYONEL FUTBOLCULARIN STATÜSÜ VE TRANSFER TALİMATI. (2016, 11 Ağustos). Erişim adresi: <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=132>

TÜRKİYE VOLEYBOL FEDERASYONU ANA STATÜSÜ. (2014, 22 Nisan) Resmi Gazete. (Sayı: 28980 mükerrer).

TÜRKİYE VOLEYBOL FEDERASYONU TESCİL, LİSANS VE TRANSFER TALİMATI. (2005, 22 Mart). Resmi Gazete. (Sayı:25763).

TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ TÜZÜĞÜ. (2007). Erişim adresi: http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/526985_tmok_tuzuk_2017.pdf

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI. (2020, 3 Şubat). Yargıtay Büyük Genel Kurulunun İş Bölümü Hakkında. (Duyuru No:2020/10).

UBERSTINE, G. A. & GRAD, R. J. (1987). The Enforcibility Of Sport Contracts: A Practitioner's Playbook, 01.01.1987.

VIEWEG, K. (2010). Spor Hukuku'nun Büyüsü. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, **1**: 1.

YARGITAY 13. HD; 2004/14650 E., 2005/3214 K., 3.3.2005 T., Yargıtay 13. HD; 2003/16256 E, 2004/5446 K., 13.4.2004 T.

YARGITAY KANUNU. (1983, 4 Şubat) Resmi Gazete. (Sayı:17953).

YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (Genişletilmiş 9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

WILL, R. M. (1993). Les Structures de Sport International, **21**: 273.

www.sinerjimevzuat.com.tr: Erişim Tarihi: 19/11/2018

EKLER

Ek-1. Etik Kurul İzni

GİZLİ
T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 85434274-050.04.04 / 134254
Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

06.12.2021

Sayın Mehmet Şükrü GÜCAL

İlgi: 12/10/2021 tarihli başvurunuz.

“Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları: Yargıtay Kararları Örneği” başlıklı teziniz ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Alt Etik Kurulunun 22/11/2021 tarihli toplantısında alınan 18/201 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Ercan BAYAZITLI
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:
Karar Örneği (1 sayfa)

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 22/11/2021
Toplantı Sayısı : 18
Karar Sayısı : 201

201-Üniversitemiz Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı öğretim üyesi **Doç. Dr. Funda Koçak**'ın danışmanlığını yaptığı, yüksek lisans öğrencisi **Mehmet Şükrü Gücal**'ın "Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları: Yargıtay Kararları Örneği" başlıklı tezi ile ilgili 12/10/2021 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, **Doç. Dr. Funda Koçak**'ın danışmanlığını yaptığı, yüksek lisans öğrencisi **Mehmet Şükrü Gücal**'ın "Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları: Yargıtay Kararları Örneği" başlıklı tezi ile ilgili COVID-19 salgını nedeniyle; çalışma takviminiz de dâhil araştırmanızda oluşabilecek tüm değişikliklerin Etik Kurulumuza yazılı olarak bildirilmesi, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
22/11/2021

Prof. Dr. Muhakkem ~~ÖZEN~~
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

Ek-2. Yargıtay Başkanlığı İzni

**T.C.
YARGITAY
Birinci Başkanlığı**

Sayı : 21167910/7935/12166
Konu : Başvuru

07.10.2021

Sayın Mehmet Şükrü GÜCAL

İlgi : 04.10.2021 tarihli başvurunuz.

Yargıtay Kararları www.yargitay.gov.tr adresinde bulunan "karar arama" linkinden kamuya açık olarak yayımlanmaktadır.

Yargıtay Başkanlığınca başvurunuz ile ilgili yapılacak bir işlem bulunmadığından ilişikte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Fevzi YILDIRIM
Yargıtay Üyesi
Genel Sekreter

Ek : Başvuru ve eki

*Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-3. Sinerji İctihat Programı İzni

← → ↺

Uygulamalar

Okuma listesi

22 ileti dizisinden 2.

Info Sinerji
Alıcı: Hukuk, ben

29 Eylül Çar 09:21 (13 gün önce)

Sayın Av. Mehmet Şükrü Bey,

Değerli Kullanıcımız,

Tarafımıza 28 Eylül 2021 tarihi itibarıyla ulaşan e-postanıza dair yapılan değerlendirmede, üzerinde yoğun olarak çalışmakta olduğunuz "Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları Ve Çözüm Yolları: Yargıtay Kararları Örneği" isimli tezinizde, **Sinerji** Mevzuat ve İctihat Programı'nda yer alan içtihatlara, programımıza kaynak gösterilmek suretiyle yer verilmesi talebiniz, memnuniyetle kabul edilmiştir.

Göstermiş olduğunuz nezaket ve etik yaklaşım için teşekkür ederiz. Tez çalışmanız sona erdikten sonra, Firmamız avukatlarının faydalanması adına bizlere bir örneğini ulaştırma imkanınız olur ise, müteşekkirimiz.

Çalışmalarınızda başarılar diler, meslek hayatınızın her alanında sizlerle olmaya devam etmekten mutlu olacağımızı belirtmek isteriz.

Saygılarımızla.

Mehmet Şükrü Güçal - 28 Eylül 2021 Salı, 15:30 tarihinde şunu yazdı:
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans yapmaktayım. 2021 yılı içinde, Doç. Dr. Funda KOÇAK danışmanlığında yürütmüş olduğum, "Sporcuların İş Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkları Ve Çözüm Yolları: Yargıtay Kararları Örneği" tezimde **sinerji** içtihat programından Yargıtay Kararlarını kullanacağım ve tezimin çeşitli yerlerinde **sinerji** içtihat programından alıntı yaptığımı yazacağım. İşbu alıntılar için tarafınızdan izin istiyorum.

Meet
Yeni toplantı
Toplantıya katıl

Hangouts
Mehmet Şükrü
Tarama zamanında görüntülenmemiş bir sohbet yok

21°C Güneşli 10:27 12.10.2021